

Oproep coalitieakkoord: investeer in sociaaljuridische hulp

Voorkom persoonlijk leed en bespaar maatschappelijke kosten

Iedereen in Nederland moet kunnen rekenen op toegankelijke, onafhankelijke en goede sociaaljuridische hulp, ongeacht waar je woont of in welke situatie je zit. Tijdige en effectieve hulp voorkomt dat kleine vragen uitgroeien tot situaties die niet meer te overzien zijn. Dat voorkomt persoonlijk leed en bespaart maatschappelijke kosten door bijvoorbeeld huisuitzettingen, schulden of langdurige zorgtrajecten.

Daarom roepen wij op om deze punten op te nemen in het coalitieakkoord:

- 1. Garandeer hulp dichtbij en zonder drempels.** Zorg dat inwoners gemakkelijk sociaaljuridische hulp kunnen krijgen op een manier die bij hen past. Dit kan bijvoorbeeld op plekken in de buurt, telefonisch en online. Breng in kaart waar hulp ontbreekt, wat mensen nodig hebben en vul dit samen met het netwerk aan.
- 2. Versterk de ketensamenwerking.** Maak concrete afspraken met partners zoals het Juridisch Loket, sociaal raadslieden, rechtswinkels en vrijwillige hulpNetwerken over informatie-uitwisseling en warme doorverwijzing. Zodat het niet uitmaakt waar een inwoner aanklopt; iedereen moet naar passende hulp worden geleid.
- 3. Leer van de praktijk om beleid te verbeteren.** Sociaaljuridische professionals zien vaak als eerste waar lokale regelingen in de praktijk knellen. Verzamel deze signalen structureel en deel ze met bestuurders, beleidsmakers en de uitvoering. Zo kan de gemeente beleid en werkwijzen tijdig aanpassen vóórdat inwoners vastlopen.

Waarom dit nu noodzakelijk is

Laagdrempelige toegang tot sociaaljuridische hulp is essentieel voor de rechtsbescherming van inwoners. Nu maken ingewikkelde regels, onduidelijke informatie en een wirwar van organisaties de zoektocht naar hulp vaak tot een doolhof. Als lokale overheid heeft de gemeente de bijzondere verantwoordelijkheid en wettelijke zorgplicht om inwoners hierin te ondersteunen en te zorgen voor onafhankelijke hulp.

Veel problemen kunnen in de basis worden voorkomen met eenvoudige regelingen, heldere communicatie en persoonlijk contact. Tegelijkertijd zijn de vragen van inwoners vaak complex en meervoudig. Veel problemen waar mensen mee zitten, hebben een financiële, juridische én sociale kant, zoals bij schulden, echtscheidingen, huurconflicten of problemen met toeslagen. Juist die onderlinge samenhang maakt een sterke samenwerking tussen gemeenten en partners onmisbaar.

Investeren in (rechts)hulp voorkomt persoonlijk leed en bespaart maatschappelijke kosten.

Namens,

Divosa, het Juridisch Loket, Sociaal Werk Nederland, de Nederlandse Vereniging van Rechtswinkels, Nederlandse Schuldhulproute (Geldfit), Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden, Vereniging Humanitas, Vereniging Schuldhulpmaatje Nederland, Leger des Heils en Stichting Alliantie Vrijwillige Schuldhulp

Geldfit

GROOTOUDERS VOOR HET KLIMAAT DRENTHÉ

Hijken 30 maart 2026

Aan: (in)formateur Gemeenteraad Meppel

Onderwerp: Inbreng in collegeonderhandelingen 2026

Geachte (in)formateur

Op 18 maart 2026 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. De gemeente is essentieel voor de zorg voor een goed (leef)klimaat op lokaal niveau, voor nu en voor onze kinderen en kleinkinderen. Het College- of Raadsprogramma is belangrijk, omdat het de koers zet voor de komende jaren.

Wij zijn Grootouders voor het Klimaat Drenthe, een regionale afdeling van opa's en oma's en andere senioren van de landelijke burgerbeweging. Wij maken ons zorgen over de ernstige gevolgen van de opwarming van de aarde veroorzaakt door de voortgaande uitstoot van broeikasgassen. De opwarming kan zoals algemeen bekend leiden tot hittegolven, droogte, bosbranden, overstromingen en mogelijk zware stormen.

Zo'n wereld willen wij niet doorgeven aan de komende generaties. Wij zetten ons in voor een leefbare en duurzame aarde en een goed leefklimaat voor alle kleinkinderen en generaties daarna.

Daarom willen wij een voortvarender aanpak van het klimaatprobleem door de overheid en het bedrijfsleven, Europees, nationaal en zeker ook lokaal. De natuur op onze planeet werkt als één groot levend systeem. Het goed functioneren van dat systeem is van groot belang voor de klimaatdoelen.

De gemeente heeft haar eigen mogelijkheden en opgaven voor aanpak van het klimaatprobleem, zeker gezien de resultaten van de Toekomstmeter en het Omgevingsplan. Daarom vragen wij u om in uw programma **Klimaat** als thema op te nemen met daarbij de volgende speerpunten:

- **Klimaatadaptie:** Een goede opvang van stortbuien en extreme hitte. Maatregelen tegen wateroverlast zoals vergroening van bebouwde

omgeving, vermindering van de verstening en tegengaan van verdere verharding van tuinen en erven. Met een hitteplan zijn de gevolgen te beperken van extreme droogte en hitte voor de gezondheid, leefomgeving en natuur (natuurbranden).

- **Lokale energietransitie.** We lopen in Nederland ver achter op de landelijke doelen. Daarom is het van belang om versneld in te zetten op energiebesparing en omschakeling naar duurzame energie. Er zijn veel maatregelen te nemen, we noemen er enkele: Het stimuleren van woningisolatie en het installeren van zonnepanelen en warmtepompen. Stimuleer en faciliteer duurzaam vervoer zoals openbaar vervoer, zet fietsen op voorrang en zorg voor een uitstekende fietsinfrastructuur.

- **Biodiversiteit/natuur:** De biodiversiteit moet hersteld worden. De gemeentelijke weg- en slootbermen zijn met goed ecologisch beheer belangrijke natuurrijke verbindingen tussen openbaar groen. Groen ingerichte bedrijventerreinen, bosjes, natuurgebieden en natuur-inclusief-beheerde landbouwpercelen zijn belangrijk. Stimuleer bloemrijke akkerranden met inheems plantmateriaal.

- **Bestrijdingsmiddelen:** Verantwoord gebruik van bestrijdingsmiddelen is van groot belang voor het leefklimaat. Er bestaan grote zorgen over de gezondheidsrisico's van het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij publiek, artsen en wetenschap. Ook de natuur, met name insecten, wordt hard geraakt. In de bollenteelt wordt intensief gespoten, maar ook de gangbare akkerbouw gebruikt veel bestrijdingsmiddelen. Gemeenten kunnen met regels in het omgevingsplan inwoners en natuur beschermen. Zoals het instellen van zones rond woonbebouwing, drinkwaterbeschermingsgebieden en andere gevoelige bestemmingen bijvoorbeeld de Natura 2000 gebieden.

Als Grootouders voor Klimaat Drenthe vragen wij om aan deze speerpunten in het raads- en collegeprogramma aandacht te besteden. Het gaat immers om de toekomst van de komende generaties.

Met vriendelijke groet,
Namens Grootouders voor het Klimaat Drenthe

Joop Kramer, Hijken
Joop.Kramer@grootoudersvoorklimaat.nl

Aan: de formerende partijen

Betreft: opname invoering lobbyregister in gemeentelijk coalitieakkoord

Amsterdam, 31 maart 2026

Geachte heer/mevrouw,

Twee weken geleden waren de gemeenteraadsverkiezingen. De inwoners van uw gemeente hebben gesproken. Maar ook de komende vier jaar willen zij graag betrokken blijven.

Bestuurders hebben voortdurend contact met inwoners, bedrijven en organisaties die belangen naar voren willen brengen. En inwoners willen weten wie er is gehoord en wie allemaal invloed proberen uit te oefenen. Daarover moeten overheidsorganisaties en dus ook uw gemeente helderheid verschaffen.

Transparantie is essentieel voor een vitale democratie en voor het vertrouwen van burgers in die democratie. Gemeenten kunnen die transparantie organiseren door een lobbyregister in te stellen.

Het Nationaal Burgerberaad Klimaat kwam in zijn advies afgelopen december met een algemene aanbeveling die door 87% werd aangenomen:

Het invoeren van een verplicht 'lobbyregister', zoals in veel andere Europese landen, zodat alle Nederlanders kunnen zien wie invloed heeft gehad en wie betrokken is bij welke beslissing.

Ook het coalitieakkoord van het nieuwe Kabinet-Jetten stelt:

We voeren een lobbyregister in. Daarbij zorgen we er voor dat dit praktisch en werkbaar is voor zowel overheid als belangenbehartigers.

Wij van Open State Foundation, een non-profit organisatie die zich inzet voor een transparante overheid, pleiten al jaren voor openheid rondom lobbyen. We hebben naar internationale voorbeelden gekeken, ook bij steden. Op basis daarvan hebben we definities uitgewerkt en een online demo-lobbyregister ontwikkeld. Uitgangspunt is dat het makkelijk moet zijn voor burgers, lobbyisten en ambtenaren, en tegelijkertijd wel waardevol inzicht biedt.

Wij hebben inmiddels onze kennis gedeeld met de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Eindhoven en willen dat ook graag met uw gemeente doen. Wij roepen u op om de invoering van een lobbyregister op te nemen in het gemeentelijk coalitieakkoord waaraan u nu werkt. Om daarmee transparantie en vertrouwen te vergroten.

Graag geven wij nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Serv Wiemers
Directeur Open State Foundation

Den Haag, 2 april 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming als lid van de gemeenteraad. Met een nieuwe raad, (binnenkort) een nieuw college en nieuwe beleidskeuzes voor uw gemeente ligt er een mooie kans om het verschil te maken voor kinderen en jongeren in uw omgeving.

Op naar een kindvriendelijke gemeente

Vrijwel elke keuze die de gemeente maakt, van inrichting van de openbare ruimte tot beleid over onderwijs of veiligheid, raakt kinderen direct of indirect in hun dagelijks leven. Het is daarom belangrijk om bij gemeentelijke beslissingen na te gaan wat kinderen vinden en nodig hebben. Uit de recente jongerenpeiling van UNICEF Nederland onder ruim 1.000 jongeren (10–18 jaar) blijkt dat zij graag willen meedenken over hun leefomgeving, maar daar nog te weinig ruimte voor krijgen. De peiling laat zien welke thema's voor hen lokaal het belangrijkste zijn: vrije tijd, veiligheid op straat en verkeersveiligheid.

Het VN-Kinderrechtenverdrag (IVRK) biedt een kapstok om deze drie thema's, maar ook andere relevante thema's te bekijken vanuit het perspectief van kinderen en jongeren. Door dit Verdrag als uitgangspunt te nemen, kan uw gemeente stappen zetten richting een echt kindvriendelijke gemeente.

Aan de slag

U kunt direct al concrete stappen zetten door:

- In gesprek te gaan met kinderen en jongeren → bekijk hiervoor onze [participatiepagina](#).
- Te zorgen voor een visie op de jeugd → bekijk hiervoor ons [stappenplan](#).
- Te zorgen voor kindvriendelijk beleid → bekijk hiervoor onze [beleidspagina](#).

UNICEF Nederland kan uw gemeente hierbij ook ondersteunen via het Child Friendly Cities Initiative (CFCI).

Of wilt u aan de slag met de thema's die jongeren als belangrijk hebben aangemerkt? Vraag onze [explainer](#) aan, waarin u per thema leest wat jongeren zelf aangeven als aandachtspunt, hoe dit aansluit bij hun rechten en welke concrete stappen uw gemeente kan zetten.

Op de hoogte blijven van wat het Child Friendly Cities Initiative nog meer voor u en uw gemeente kan betekenen? Meld u aan voor onze [nieuwsbrief](#).

Met vriendelijke groet,

Esther Vreeburg

Fluwelen Burgwal 58
Postbus 11560
2502 AN Den Haag

070 763 00 30

aeno.nl

Datum: 2 april 2026

Beste raadslid,

Gefeliciteerd met je installatie in de gemeenteraad! Jouw gemeente staat de komende vier jaar voor grote uitdagingen.

De grote opgaven voor de gemeente

Vanuit het Rijk is de gemeente verantwoordelijk gemaakt voor veel taken, zoals bijvoorbeeld de (jeugd)zorg, de woningbouwopgave en de realisatie van de energietransitie. Gemeenten moeten op deze terreinen niet alleen de uitvoering regelen, maar ook innoveren en een sociaal vangnet bieden als het even niet goed gaat.

Ook vanuit de samenleving zijn er verwachtingen van de gemeente. Mede door de instabiliteit van de landelijke politiek in de afgelopen jaren, is het vertrouwen van onze inwoners in de overheid historisch laag. Daarmee staat ook de legitimiteit van de lokale overheid vaker ter discussie. Het is daarom essentieel dat juist de gemeente - die van alle overheden het dichtst bij de inwoner staat - het vertrouwen van deze inwoner behoudt, door snel en adequaat te opereren.

De spagaat

Uiteindelijk heeft de gemeenteraad het laatste woord over de lokale vertaling van landelijke doelstellingen. Daarbovenop komen nog de eigen ambities van de gemeente, vanuit specifiek lokale wensen en vraagstukken. Dit alles leidt tot een 'spagaat tussen staat, straat en raad', waar er vanuit drie verschillende kanten een beroep wordt gedaan op de inzet en het vakmanschap van de ambtenaar. Om hier duurzaam naar te handelen, is een gezonde en wendbare gemeentelijke organisatie nodig, met voldoende capaciteit, voldoende 'ambtelijke ademruimte' dus.

Dat is een flinke uitdaging, omdat het Rijk wel steeds meer van de gemeente vraagt, maar daar niet de benodigde financiële zekerheid aan koppelt. Het is dan verleidelijk om te bezuinigen op de eigen organisatie, waarmee het risico ontstaat op een nog grotere disbalans tussen ambities en de beschikbare menskracht.

Investeren in een toekomstbestendige organisatie

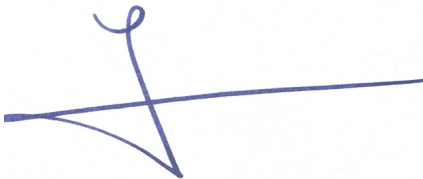
Zeker omdat er de komende jaren een enorme opgave ligt op het gebied van personeelsplanning. Binnen tien jaar gaat bijna een derde van alle gemeenteambtenaren met pensioen. De krapte op de gemeentelijke arbeidsmarkt zal dus niet afnemen. Juist nu is het cruciaal om in te zetten op een robuuste en wendbare gemeentelijke organisatie.

Als Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Gemeenten hebben wij drie tips voor de komende raadsperiode:

1. Bewaak de uitvoerbaarheid van de ambities in relatie tot de beschikbare capaciteit van de organisatie. Met andere woorden: creëer 'ambtelijke ademruimte'.
2. Zet in op goed werkgeverschap om mensen aan je te binden en nieuw talent aan te trekken.
3. Blijf met elkaar en met de organisatie in gesprek over deze punten, zodat je gezamenlijk kunt inspelen op veranderingen van buitenaf.

We wensen je heel veel succes in de komende raadsperiode. Wij als A&O fonds Gemeenten blijven ons onvermoeibaar en met veel enthousiasme inzetten voor wendbare en vitale gemeentelijke organisaties!

Met verschilmakende groet,

Jeroen van Gool
directeur A&O fonds Gemeenten
jeroen.vangool@aeno.nl

Hoe helpt A&O fonds Gemeenten?

A&O fonds Gemeenten is het fonds van en voor alle gemeenten. Vanuit de cao ondersteunen we gemeenten bij goed werkgeverschap en sterke organisaties.

We helpen bij vraagstukken waar jij als raadslid indirect ook mee te maken hebt: het aantrekken en behouden van mensen, het versterken van vakmanschap en het toekomstbestendig organiseren van het werk.

Dat doen we met kennis, onderzoek, netwerken en praktische tools die direct toepasbaar zijn in de gemeentelijke praktijk. Zo dragen we bij aan wendbare organisaties en vitale medewerkers, de basis voor goede uitvoering en vertrouwen van inwoners. Meer weten? Kijk op aeno.nl.

NB: In een recent opiniestuk gaat Jeroen van Gool dieper in op de druk op het openbaar bestuur en wat dit betekent voor gemeenten.

Lezen? Ga naar: aeno.nl/voorkom-uitputting-van-ons-openbaar-bestuur

DE SENIOREN COALITIE

*Hét samenwerkingsverband
van seniorenorganisaties*

Geachte raadsleden,

Van harte gefeliciteerd met uw verkiezing en benoeming. U staat aan het begin van een nieuwe bestuursperiode, waarin belangrijke keuzes worden gemaakt over wonen, zorg, mobiliteit, veiligheid en leefbaarheid. Juist daarom doen wij, als Seniorencoalitie, een dringende oproep: houd in uw nieuwe beslissingen nadrukkelijk rekening met senioren.

Dit gaat niet alleen over ouderen. Een gemeente die goed is ingericht voor senioren, is namelijk beter voor iedereen: voor jonge gezinnen, voor mantelzorgers, voor mensen met een beperking en voor inwoners die tijdelijk of langdurig extra steun nodig hebben. Het draagt bij aan zorgzame wijken waarin generaties naar elkaar omzien, waarin mensen mee kunnen blijven doen en waarin ervaring, betrokkenheid en solidariteit worden benut.

In deze wijken zijn senioren heel vaak vrijwilligers, mantelzorgers, actieve buurtgenoten en dragers van ervaring en betrokkenheid. Een hoog percentage ouderen levert ook na hun pensionering, een belangrijke bijdrage aan de samenleving. Het is daarom van groot belang dat zij niet alleen onderwerp van beleid zijn, maar ook gesprekspartner bij de totstandkoming ervan.

Wij roepen u dan ook op om senioren vanaf het begin te betrekken bij nieuwe plannen en bij het vormen van het beleid. Spreek met ouderen, niet alleen over ouderen. Neem daarbij in ieder geval de volgende thema's serieus: passend en betaalbaar wonen, toegankelijkheid van de openbare ruimte, mobiliteit, zorg en ondersteuning dichtbij, begrijpelijke dienstverlening, sociale participatie en financiële bestaanszekerheid. Dat gaat soms over grote beleidsvraagstukken, maar kan ook zo simpel zijn als het plaatsen van bankjes op de route naar de supermarkt en de dokter.

Wij sturen u hierbij onze gids voor een seniorvriendelijke gemeente mee, als handreiking én als uitnodiging om deze thema's concreet te verankeren in uw beleid. Graag gaan wij daarover met u in gesprek. De Seniorencoalitie is altijd bereid mee te denken, signalen uit de praktijk te delen en samen te verkennen hoe uw gemeente seniorvriendelijker, inclusiever en sterker kan worden.

**De Seniorencoalitie is hét samenwerkingsverband van ouderenorganisaties
en zet zich in voor alle senioren in Nederland**

ANBO-PCOB • Koepel Gepensioneerden • SOMNL • KBO Noord-Holland • KBO Gelderland • KBO Zuid-Holland • NOOM

Wij hopen dat u zich de komende periode inzet voor een gemeente waarin mensen goed ouder kunnen worden — en waarin jong en oud samen de samenleving dragen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Seniorencoalitie

Anneke Sipkens
Directeur-bestuurder ANBO-PCOB

John Kerstens
Voorzitter Koepel Gepensioneerden

Ab Ruigrok
Voorzitter KBO- Zuid-Holland

Joost Cornelis
Voorzitter KBO Noord-Holland

Janiske de Wolde

Thérese Nleng
Landelijk Coördinator Noom

Jeanny Vreeswijk-Manusiwa & Lucía Lameiro García
Directeur-bestuurders SOMNL

De Seniorencoalitie is hét samenwerkingsverband van ouderenorganisaties en zet zich in voor alle senioren in Nederland

ANBO-PCOB • Koepel Gepensioneerden • SOMNL • KBO Noord-Holland • KBO Gelderland • KBO Zuid-Holland • NOOM

Samen naar een seniorvriendelijke gemeente

Deze gids is gemaakt door ANBO-PCOB;
voor de Seniorencoalitie

DE SENIOREN COALITIE

Hét samenwerkingsverband
van seniorenorganisaties

Samen sterk

De kracht van senioren

Samen voor
ouderen met een
aanpakrichtlijn
in Nederland

Wat vindt u in deze brochure?

Samen naar een seniorvriendelijke gemeente	3
De thema's voor de ontwikkeling naar een seniorvriendelijke gemeente	5
1 Huisvesting: passend en betaalbaar wonen	6
2 Sociale participatie	7
3 Sociale inclusie	8
4 Burgerparticipatie	8
5 Communicatie en informatie	9
6 Sociale gezondheidsvoorzieningen	10
7 Buitenruimte, gebouwen	12
8 Transport: mobiliteit en verkeersveiligheid	13
9 Financiën	14
Tot slot	15

Samen naar een seniorvriendelijke gemeente

Ouderen verdienen een plek in het hart van onze samenleving

Met ruim 3,7 miljoen 65-plussers in Nederland in 2025 is de vergrijzing een realiteit die vraagt om actie. In de komende 15 jaar loopt dat aantal zelfs op tot bijna 5 miljoen. Ouderen zijn geen homogene groep: sommigen zijn vitaal en actief, anderen hebben zorg nodig. Wat hen bindt, is de wens om zelfstandig, veilig en verbonden te leven. Gemeenten zijn belangrijk om de randvoorwaarden hiervoor te creëren.

De onderwerpen in deze gids bieden gemeentebesturen concrete handvatten om seniorvriendelijk beleid te maken. Van wonen tot zingeving, van mobiliteit tot zorg: bouwen aan een gemeente waar ouderen volwaardig meedoen. Want, een veranderende bevolkingssamenstelling vraagt ook om aanpassingen. Bijvoorbeeld in infrastructuur, organisatie en bestuur.

Ouderenorganisaties streven naar een samenleving waarin iedereen tot op hoge leeftijd mee kan blijven doen. Ouderen hebben vanuit hun levenservaring wijsheid ontwikkeld en dat is waardevol. Veel ouderen zijn nog vitaal en dragen aanzienlijk bij aan de samenleving. Als vrijwilligers, mantelzorgers, ondersteuning van hun kinderen, werknemers en actieve burgers. Soms hebben ouderen meer zorg en ondersteuning nodig. Maar ook dan willen mensen nog steeds volwaardig behandeld worden...

Ouderenorganisaties helpen en ondersteunen ouderen om krachtig ouder te worden, maar ook gemeentebesturen hebben hier een rol. Deze gids draagt bij om het gemeentebeleid richting ouderen verder te versterken en te verbeteren.

Algemeen: betrek ouderen bij plannen en beleid

Ouderen zijn experts van hun eigen leven. Hun inbreng is essentieel voor effectief beleid. Er moet altijd met de ouderen worden gesproken en niet over.

- **Betrek ouderen actief:** Organiseer participatieavonden, enquêtes of focusgroepen waar senioren samen met anderen hun ideeën kunnen delen over thema's als wonen, zorg en mobiliteit. Alleen zo sluiten plannen aan bij de behoeften van mensen, zullen mensen zich betrokken voelen en fijn wonen in de gemeente.
- **Zelf de wijk in:** Niet alle ouderen voelen zich aangesproken door uitnodigingen om mee te doen. Het is belangrijk om zelf ook actief de wijk in te gaan en mensen aan te spreken op wat ze belangrijk vinden.
- **Structurele inspraak:** Betrek ouderen al aan de voorkant van beleid, laat ze meepraten en inbreng geven. Dit kan op allerlei manieren, bijvoorbeeld door een adviesraad van ouderen op te richten. Alleen dit mag geen vervanging zijn van het eerste punt.
- **Contact onder vier ogen:** Niet alle ouderen zijn digitaal vaardig. Zorg voor een regelmatig inloopspreekuur op het gemeentehuis en behoud fysieke loketten voor zorg- en woonvragen (zonder wachttijden of extra kosten).
- **Doe mee aan Krachtig Ouder Worden - praat vandaag over morgen, een programma van de Seniorencolitie:** door middel van regionale en lokale bijeenkomsten praten we met oudere mensen over de toekomst, over ouder worden en hoe je je daar zo goed mogelijk op voorbereidt. We werken hierin graag met de gemeenten samen. Gemeenten horen de wensen van ouderen: waar gaat het goed? Waar kan het beter?

Heeft u interesse om een editie van Krachtig ouder worden in uw gemeente te organiseren? Neem dan vrijblijvend contact op met programmamanager Carolien Appelman: c.appelman@anbo-pcob.nl of kijk op de website www.deseniorencolitie.nl

De thema's voor de ontwikkeling naar een seniorvriendelijke gemeente

- 1 Huisvesting:** Toegankelijkheid van de eigen woning.
- 2 Sociale participatie:** Mogelijkheden om in de buurt/woonplaats deel te nemen aan activiteiten en anderen te ontmoeten.
- 3 Sociale inclusie:** Betrek ouderen bij de samenleving.
- 4 Burgerparticipatie:** Gevoel van waardering en contact tussen generaties binnen de woonplaats.
- 5 Communicatie en informatie:** Toegankelijkheid en begrijpelijkheid van informatie van gemeente, digitaal en fysiek.
- 6 Sociale gezondheidsvoorzieningen:** Toegankelijkheid, bereikbaarheid en kwaliteit van zorg en welzijn in de buurt/woonplaats.
- 7 Buitenruimte/gebouwen waaronder veiligheid:** Toegankelijkheid van de leefomgeving en winkels ook voor rollator of rolstoel.
- 8 Vervoer:** Toegankelijkheid en gebruiksgemak van het openbaar vervoer in de nabije omgeving van de woonplaats.
- 9 Financiën:** Financiële draagkracht en ervaren bestedingsruimte.

1 Huisvesting: passend en betaalbaar wonen

Een geschikte woning in een fijne omgeving is de basis voor een goed leven. Gemeenten hebben een essentiële rol om dit te bevorderen. Een goede voorbereiding op het ouder worden betekent ook nadenken over de geschiktheid van de woning in het geval er toch beperkingen optreden. Oudere mensen willen best een stap zetten maar willen dan wel een woning die bij ze past op een locatie waar goede voorzieningen zijn.

- **Betrek ouderen bij transformatie- of bouwplannen:** Ouderen hebben best wensen over een eventuele toekomstige woning. Dus het is belangrijk om de potentiële bewoners te betrekken bij de plannen. Past de locatie? Is het ontwerp passend? Klopt de indeling?
- **Breng partijen bij elkaar:** Bouwprojecten zijn complex en er zijn meerdere partijen bij betrokken. De gemeente kan een cruciale rol spelen als aanjager en coördinator van plannen. Ook kan de gemeente helpen met vergunningen en meedenken over mogelijkheden. Zorg voor een realistische woonzorgvisie met daarin concrete plannen gebaseerd op de demografische ontwikkelingen, die ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. Voor gemeenten is het een belangrijke taak om naar de toekomst te kijken: hoe ontwikkelt de bevolking in onze gemeente zich en wat hebben zij nodig? Hoe moeten woningen en wijken eruitzien om ervoor te zorgen dat mensen elkaar veel meer gaan helpen? Welke voorzieningen zoals huisarts en apotheek zijn nodig. Partijen als gemeenten, woningcorporaties, zorgorganisaties en investeerders moeten de handen hiervoor ineen slaan.
- **Woonzorgvormen:** Het is belangrijk dat in de visie, inzet en uitbreiding van innovatieve woonzorgvormen worden meegenomen. Zowel in de sociale huursector als in de vrije sector en koop.

2 Sociale participatie

Ouderen willen betekenisvol leven en erbij horen. Wanneer zij ouder worden, vallen sociale contacten soms weg. Gemeenten kunnen bijdragen aan het voorkomen van eenzaamheid. De inrichting van wijken is mede van invloed op de sociale interactie tussen mensen. Ouderen moeten prettig kunnen wonen in fijne wijken. Er moeten daarom goede faciliteiten worden gecreëerd om andere mensen te ontmoeten in de eigen wijk en allerhande activiteiten te ondernemen. Dit bevordert niet alleen de zelfredzaamheid, maar ook de samenredzaamheid.

- **Zorgzame buurten:** Werk mee aan de totstandkoming van buurt of wijkgemeenschappen door het creëren van voorzieningen die ontmoeten bevorderen. Denk aan de bibliotheek, maar ook buurt- en wijkcentra of het ontstaan van gemeenschappelijke tuinen. Help en ondersteun buurtinitiatieven waar ze zich ontwikkelen. Een vitale zorgzame buurt of wijk ontstaat niet vanzelf. Maar als deze er is dan bevordert het omkijken naar elkaar en wordt er veel zorg door buurtgenoten overgenomen.
- **Wijken met voorzieningen:** Zorg voor een mix van winkels, cafés en clubs in elke buurt. Zorg ook voor beleid waarin huisartsen en andere zorgverleners zich makkelijk kunnen vestigen.
- **Toegankelijke communicatie:** Laat op de website van de gemeente locaties zien waar activiteiten zijn. Zo is het voor iedereen makkelijk vindbaar.

3 Sociale inclusie

Ook ouderen ervaren regelmatig dat zij buiten de samenleving geplaatst worden. Dit is een gemiste kans, want ouderen hebben veel ervaring die ze nog volop kunnen inzetten. Zorg als gemeente dat ouderen gezien blijven en nodig ze uit om mee te blijven doen. Dit kan op allerlei terreinen, zoals onderwijs, zorg en sport.

- **Voorkom leeftijdsdiscriminatie:** Buitensluiting, op welk terrein dan ook, zorgt voor een bijzonder eenzaam gevoel. Uit een onderzoek van ANBO-PCOB, van begin 2025, blijkt helaas dat één op de drie senioren weleens een gevoel van buitensluiting ervaart. Ouderen hebben dan het gevoel er niet bij te horen, terwijl we juist weten hoe belangrijk het is dat zij meedoen in de maatschappij.

4 Burgerparticipatie

Met de demografische ontwikkelingen vergrijzen gemeenten. Dit heeft ook gevolgen voor andere leeftijdsgroepen, zoals bijvoorbeeld jongeren. Het is belangrijk dat de gemeente zorgt dat burgers van alle leeftijden elkaar weten te vinden. Het is interessant om jong en oud ervaringen uit te laten wisselen, elkaar te coachen of te helpen bij een vak op school.

5 Communicatie en informatie

De maatschappij digitaliseert steeds verder, iedereen heeft er in zijn of haar dagelijkse leven mee te maken. Digitalisering biedt veel kansen en mogelijkheden om het leven van ouderen makkelijker te maken. Tegelijkertijd is de steeds verder digitaliserende samenleving niet voor iedereen even toegankelijk.

- **Digitale vaardigheden:** Ga door met de gratis cursussen in bibliotheken of andere locaties over DigiD, gebruik van smartphones, tablets, digitale mogelijkheden op allerlei terreinen of beveiliging. Ook AI wordt steeds meer gemeengoed. Neem mensen hierin mee. Digitale ontwikkelingen gaan snel. Het is belangrijk om mensen te blijven ondersteunen en goed op de hoogte te blijven.
- **Toegankelijke dienstverlening:** Richt een toegankelijk informatie- en ondersteuningspunt in waar ouderen terecht kunnen met hun hulpvragen op het gebied van wonen, welzijn, zorg, financiën, het lezen van een (overheids-)brief en juridische zaken. Een deel van de ouderen zal niet voldoende digitaal zelfredzaam worden. Bied alle informatie en diensten ook fysiek (loket), schriftelijk (formulieren) en telefonisch aan, zonder extra kosten of lange wachttijden. Zorg dat mensen altijd iemand kunnen spreken. Dit is overigens ook fijn voor de mensen die wel digitaal vaardig zijn.

6 Sociale gezondheidsvoorzieningen

Het behoud en bevorderen van de zelfstandigheid van mensen zou het uitgangspunt moeten zijn van beleid. Ook met beperkingen moet het mogelijk zijn om nog naar beste kunnen mee te doen.

- **Reablement** kan in vele vormen aangeboden worden, van een kookcursus tot programma's om de vitaliteit te vergroten. Waar mogelijk kunnen digitale hulpmiddelen worden ingezet. Kijk wat mensen nog (of weer) kunnen leren met behulp van trainingen. Centrale vraag moet zijn: hoe blijft de senior zelfredzaam? Een uitnodigende wijze van informatie en communicatie is hierbij essentieel.
- **Beweegprogramma's:** Start wandelgroepen, gymlessen of valpreventiecurssussen in samenwerking met fysiotherapeuten.
- **Geestelijke gezondheid:** Bied gespreksgroepen over eenzaamheid of rouw, geleid door sociaal werkers
- Niet iedereen is even zelfredzaam. Zij moeten dan wel kunnen rekenen op een goede ondersteuning.

- **Wijkgericht werken:** De afgelopen jaren is er gestart met wijkgericht werken door middel van wijkteams. Gebleken is dat wijkteams kunnen helpen om de druk op de huisarts te verminderen. Maar ook door tijdig signalen op te vangen als er ergens iets mis dreigt te gaan. Dat kan voorkomen dat er een beroep op zorg wordt gedaan terwijl de oplossing daar niet ligt. Denk aan gezondheidsproblemen die voortkomen uit bijvoorbeeld eenzaamheid of die worden veroorzaakt door schulden. De samenstelling van een wijkteam moet zo breed mogelijk zijn met medewerkers vanuit het sociale en medische domein. Aandacht hierbij verdient ook de positie van de specialist ouderengeneeskunde in de eerste lijn.

Wmo-uitvoering

Als mensen dan toch professionele hulp nodig hebben dan is het belangrijk dat ze weten dat ze terechtkunnen voor:

- **Een persoonlijk gesprek:** Start met een huisbezoek voor een ondersteuningsplan, gevolgd door evaluatiegesprekken om eventuele aanpassingen te bespreken. Betrek mantelzorgers en naasten bij het gesprek.
- **Cliëntondersteuning:** Zet onafhankelijke adviseurs in die ouderen helpen bij Wmo-aanvragen, gratis en zonder wachtlijsten.
- **Meerjarig indiceren:** Geef chronisch zieke ouderen een zorgindicatie voor meerdere jaren, zodat ze niet steeds opnieuw beoordeeld worden.
- **Ondersteuning mantelzorgers** Het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers, waaronder het aanbod van respijt- en logeerszorg, wordt versterkt.
 - Gemeenten zorgen voor een goed ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers passend bij de behoefte van mantelzorgers in de lokale context.
 - Informatievoorziening, zodat mantelzorgers informatie eenvoudiger kunnen vinden en toepassen.
 - Ondersteuning bij regeltaken, zoals de inzet van mantelzorgmakelaars.
 - Emotionele ondersteuning, zoals het faciliteren van lotgenotengroepen.

7 Buitenruimte, gebouwen

- **Toegankelijke openbare ruimte:** Het aantal kwetsbare ouderen in wijken en buurten neemt toe. Zorg voor een openbare ruimte, waar ouderen veilig kunnen bewegen en waar zij, ook met bijvoorbeeld dementie, de weg kunnen vinden.
- **Openbare toiletten:** Installeer voldoende schone, rolstoeltoegankelijke toiletten in winkelcentra, supermarkten, parken en bij bushaltes.
- **Veiligheid:** Ouderen zijn gebaat bij een omgeving zonder angst. Toch voelen ouderen zich weleens onveilig in de buurt of woonplaats. In stedelijke gebieden wordt dit meer gevoeld dan in de meer landelijke delen. Hangjongeren, fatbikes, drugs, inbraken, gebrek aan zichtbaarheid politie en verkeersdrukke zijn veelgenoemde oorzaken.
 - **Integrale aanpak:** Werk samen met politie, brandweer en zorgverleners aan een plan tegen inbraak, brand en sociale onveiligheid. Denk aan gezamenlijke controles in wijken waar veel oudere mensen wonen.
 - **Voorlichting:** Organiseer workshops over inbraakpreventie (slimme sloten), babbeltucs (herkenningstips) en brandveiligheid (rookmelders), bijvoorbeeld in buurthuizen.
 - **Buurtschouw:** Een buurtschouw is een mooie manier om in de buurt rond te vragen wat er speelt en hulp op maat aan te bieden.
 - **Groene leefomgeving:** Plant bomen en zorg voor schaduwrijke wandelpaden; dit verlaagt hittestress en verbetert de luchtkwaliteit.
 - **Voorzieningen dichtbij:** Cluster medische centra, supermarkten, bushaltes en geldautomaten binnen bereikbare plaatsen van locaties waar veel ouderen wonen.

8 Transport: mobiliteit en verkeersveiligheid

Zelfstandig en voldoende mobiel zijn is voor ouderen een voorwaarde voor vrijheid en sociale contacten.

- **Toegankelijke wegen:** Maak voetpaden breed, vlak en obstakelvrij, met antisliptegels en duidelijke markeringen. Denk aan ouderen met rollators of scootmobielen die struikelgevaar willen vermijden. Doordat steeds meer snelle tweewielers, zoals elektrische fietsen, snorfietsen en fatbikes, het fietspad in beslag nemen, komen langzamere weggebruikers in het gedrang. In sommige gemeenten is het wellicht tijd om na te denken over stroken voor snel en langzamer verkeer. Hierdoor kunnen senioren zich veiliger door het verkeer bewegen.
- **Stimuleer eigen vervoer:** Stimuleer gezond en actief vervoer voor ouderen die willen blijven fietsen of wandelen. Zorg voor veilige fietsenstallingen en bied de mogelijkheid van fiets- of wandelmaatjes.
- **Seniorvriendelijke inrichting:** Bij (her)inrichting van kruispunten: verleng oversteektijden, installeer akoestische signalen voor slechtzienden en zorg voor brede, verlaagde stoepen. Ook het egaal maken van trottoirs en fietspaden draagt voor ouderen bij aan een groter gevoel van (verkeers) veiligheid.
- **Bereikbaar openbaar vervoer:** Plaats bushaltes binnen bereikbare afstand van seniorenwoningen, met bankjes, beschutting en lage instapbussen. Werk samen met vervoerders aan toegankelijkheid en gebruiksgemak van het openbaar vervoer in de nabije omgeving van de woonplaats. Zorg ook dat vertrek- en aankomsttijden voor iedereen beschikbaar en bereikbaar zijn.
- **Behoud openbaar vervoer:** Voorkom dat buslijnen in dunbevolkte wijken verdwijnen. Subsidieer alternatieven zoals buurtbussen, gerund door vrijwilligers of denk aan Regiotaxi's.

9 Financiën

Financiële draagkracht en ervaren bestedingsruimte zijn belangrijk om, naast het voorzien in de levensbehoefte, ook sociale contacten te onderhouden. Ouderen met een klein inkomen verdienen extra hulp.

- **Korting vereniging:** Vergoed (een deel van) de contributie van het lidmaatschap van een vereniging, zodat ook AOW'ers met een laag inkomen lid kunnen worden.
- **Informatievoorziening:** Bied duidelijk informatie over financiële regelingen, zoals de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) maar ook gemeentelijke regelingen.
- **Schuldhulpverlening:** Van de ouderen in de financieel kwetsbare groep, geeft 1 op de 3 aan moeite te hebben om rond te komen. Probeer in beeld te krijgen welke ouderen schulden hebben en ga samen met hen na hoe deze schulden opgelost kunnen worden.

Tot slot

ANBO-PCOB heeft onder het Nationaal Seniorenpanel en de leden een onderzoek uitgezet naar de seniorvriendelijkheid van gemeenten. De bedoeling is om het onderzoek jaarlijks te herhalen.

Ouderen hebben het over het algemeen goed in Nederland. Maar er zijn natuurlijk verschillen, afhankelijk van inkomen, opleiding, achtergrond, gezondheid en het sociale netwerk. Dat zijn wel bepalende factoren of iemand in staat is zelfredzaam de weg naar het behoud van kwaliteit van bestaan te vinden. Gemeenten spelen een belangrijke rol in het creëren van de randvoorwaarden zoals huisvesting, de voorzieningen in de wijken en de ondersteuning als het minder goed gaat en er hulp nodig is.

In zijn algemeenheid betekent dit voor gemeenten dat de basis op orde moet zijn: goede woningen, een veilige en toegankelijke openbare ruimte, bereikbare voorzieningen en echte aandacht voor ouderen met voor deze groep passend beleid.

Wat ouderen belangrijk vinden:

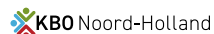
- **Woningaanbod en doorstroming:** behoefte aan passende, betaalbare seniorenwoningen
- **Toegankelijkheid en onderhoud openbare ruimte:** slecht onderhouden trottoirs, betere voetpaden, oversteekplaatsen
- **Bereikbaarheid en mobiliteit:** slecht bereikbaar openbaar vervoer, niet op loopafstand, wens voor buurtbussen, lagere snelheden
- **Luisteren en omgaan met ouderen:** gemeente zijn te afstandelijk en bureaucratisch
- Wens voor meer ontmoetingsplekken en activiteiten
- Meer openbare toiletten

Oproep!

We roepen gemeenten op om mee te doen met de vragenlijst en deze onder burgers vanaf 65+ uit te zetten. Samen moeten we daarmee Nederland en alle gemeenten seniorvriendelijk kunnen maken en zo te zorgen dat mensen fijn ouder kunnen worden en de zo gewenste kwaliteit van bestaan behouden.

DE SENIOREN COALITIE

*Hét samenwerkingsverband
van seniorenorganisaties*

De ouderenorganisaties ANBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden, de KBO-bonden Noord-Holland, Zuid-Holland en Gelderland, NOOM en SOMNL werken samen in de Seniorencoalitie. Samen behartigen ze de belangen van alle senioren in Nederland. En samen laten ze de stem van ouderen nóg krachtiger horen. Dat doen ze zowel in Den Haag als regionaal en lokaal. Belangrijke thema's zijn pensioen, koopkracht, wonen, veiligheid, welzijn, digitalisering, voorzieningen in de wijken, gezondheidszorg en beeldvorming.

De Gemeenteraadsverkiezingen, die plaatsvinden op woensdag 18 maart 2026, zijn een goede reden om deze thema's over het voetlicht te brengen en onder de aandacht van toekomstige wethouders en gemeenteraadsleden. Welke gemeente wil nu niet de meest seniorvriendelijke gemeente van Nederland zijn? Met deze tipgids moet dat lukken!

Deze gids is gemaakt door ANBO-PCOB op basis van onderzoek van het Nationaal Senioren Panel van ANBO-PCOB in samenwerking met de Haagse Hogeschool.

Anjuli Eenkhoorn

Van: Emmy Prins <e.prins@mevm.nl>
Verzonden: woensdag 1 april 2026 12:19
Aan: Griffie
Onderwerp: Drents huurdersmanifest ter inspiratie
Bijlagen: Drents Huurdersmanifest 2026 - 20250910.pdf

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Categorieën: Anjuli; Wytze

Beste meneer Spoelstra,

U bent inmiddels bezig met de informatie/formatie van een nieuw college. Ter inspiratie brengen wij graag ons Drents huurdersmanifest nogmaals onder uw aandacht. Dit manifest is vastgesteld door alle Drentse huurdersorganisaties die betrokken zijn bij de lokale prestatieafspraken.

We brengen graag wat highlights onder uw aandacht, het gehele document vindt u in de bijlage.

- Betaalbaar wonen is belangrijk voor Drentse huurders. Een vaak vergeten post is die van de lokale lasten. Deze lasten drukken ook op het beschikbare budget van huurders. Een ruimhartige gemeentelijke kwijtscheldingsnorm is op zijn plaats, bijvoorbeeld bij inkomens tot minimaal 120% van het minimuminkomen.
- Stuur bij nieuwbouwprojecten op minstens 30% sociale huur, de vraag naar sociale huurwoningen is groot.
- Stuur als college op netto groei van de sociale woningvoorraad. Door verkoop en sloop die voorafgaat aan vervangende nieuwbouw is er soms nauwelijks sprake van groei van de sociale woningvoorraad.
- In Drenthe werken we vanuit gemeenten, provincies en Thuis Kompas (woningcorporaties en huurdersorganisaties) aan een Drentse urgentieverordening. Wij pleiten ervoor om overal in Drenthe dezelfde spelregels te hanteren, dat is transparant en uitlegbaar en belangrijk voor woningzoekenden.
- Doorstroming is belangrijk, de wens is om een verhuistrein op gang te brengen die uiteindelijk een woningzoekende ook aan een woning helpt. Er is inmiddels voldoende onderzoek gedaan naar doorstroomregelingen die werken. Onderzoek hoe doorstroming van ouderen die van een grote woning met tuin naar een passende woonruimte willen verhuizen kan bevorderd worden door het wegnemen van de zogenaamde “drempels”. Stel bijvoorbeeld een gemeentelijke doorstroomregeling op, waar ontzorgen (financieel of in natura) een belangrijke rol in speelt.
- Zorg bij de ontwikkeling en uitvoering van de wijktransitieplannen voor een goed participatieproces, waarbij huurders de mogelijkheid krijgen om mee te beslissen welke optie het meest geschikt is. En zorg dat plannen alleen doorgaan bij voldoende draagvlak in de wijk. Draagvlak begint bij betaalbaarheid. Uitgangspunt is betaalbare verduurzaming, de woonlasten mogen niet verder stijgen.
- Zorg in ieder dorp of iedere wijk voor een ontmoetingsplek. Zorg en ontmoeting dicht bij huis die laagdrempelig georganiseerd wordt is goed voor zowel jong als oud.
- Dankzij de Wet goed verhuurderschap hebben alle Drentse gemeenten inmiddels een meldpunt ingericht voor goed verhuurderschap. Dit is vooral belangrijk voor huurders in de private sector die vaak te maken hebben met onkundige- en soms kwaadwillende verhuurders. Om ook deze huurders een stem te geven hebben wij de volgende suggesties: Werk in Drenthe samen aan een Drents huurteam waar huurders terecht kunnen voor ondersteuning en waar de triage voor de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur plaatsvindt. Wij verwachten dat dit leidt tot een betere bescherming van huurders en kostenbesparend werkt voor gemeentes.

Wilt u meer weten of heeft u vragen? Dan kunt u contact opnemen met Marcel Bomers, voorzitter huurdersorganisatie MEVM, via m.bomers@mevm.nl.

Met vriendelijke groet,
Namens de huurdersorganisaties MHS en MEVM

Emmy Prins
Officemanager MEVM

Werkdagen: ma, di, wo, do

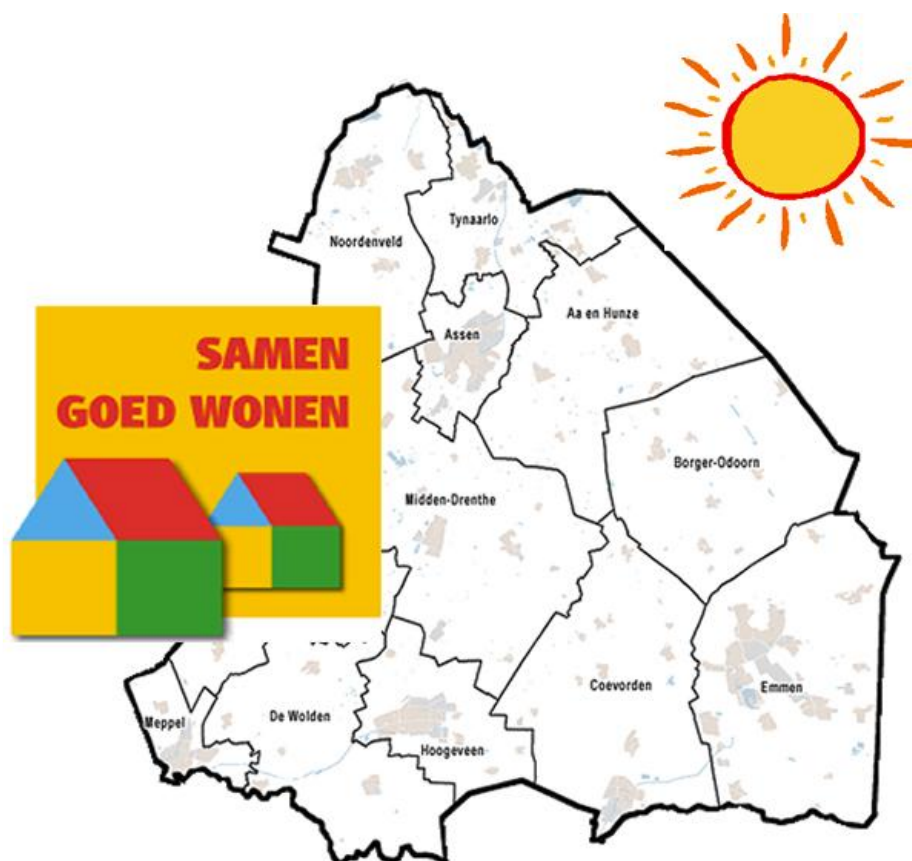
DRENTS HUURDESMANIFEST

Opgesteld door de Drentse huurdersbelangenorganisaties

ONZE INPUT VOOR UW VERKIEZINGSPROGRAMMA

In 2026 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. U bent nu bezig met uw verkiezingsprogramma en wij willen graag uw aandacht vestigen op de huurders in onze gemeente. In veel gevallen zijn juist huurders de inwoners die aangewezen zijn op gemeentelijk beleid dat opkomt voor degenen die de hulp het best kunnen gebruiken.

Als huurdersorganisaties in Drenthe brengen wij graag onze speerpunten onder uw aandacht, die van belang zijn voor alle huurders in Drenthe. In dit document worden deze en andere onderwerpen toegelicht.

Samen op weg naar een beter huurdersklimaat

- Betaalbaar
- Beschikbaar
- Duurzaam
- Veilig
- Voor iedereen

1. Betaalbaarheid

“Wie de eindjes aan elkaar wil knopen, moet voortdurend in touw zijn.”

Alexander Pola

Woonlasten trekken een zware wissel op het bestedingsbudget van mensen met lage inkomens. Alhoewel gemeenten hun armste inwoners steunen met minima-/armoedebeleid is dat niet voldoende! De afgelopen jaren zijn huurders geconfronteerd met stijgende energielasten en explosieve huurstijgingen. Verbetering van de financiële situatie en verlaging van de woonlasten is noodzakelijk!

Betaalbaarheid is een gevleugeld begrip binnen de volkshuisvesting. Betaalbaarheid betekent voor de huurder dat na het betalen van de woonlasten (huur, de energierekening, gemeentelijke belastingen en heffingen) voldoende geld overblijft om van te kunnen leven en maatschappelijk te participeren. Uit het meest recente woonlastenonderzoek uit 2023 komt naar voren dat 1 op de 3 huurders mogelijk in geldproblemen komt door de hoge woonlasten. Tot 2023 was er nog sprake van gematigd huurbeleid, sinds die tijd doet Drenthe mee in de landelijke trend om de huren maximaal te verhogen. Er is echt werk aan de winkel.

We hebben de volgende suggesties:

- Een vaak vergeten post is die van de lokale lasten. Deze lasten drukken ook op het beschikbare budget van huurders. Een ruimhartige gemeentelijke kwijtscheldingsnorm is op zijn plaats, bijvoorbeeld bij inkomens tot 120% van het minimuminkomen.
- Uw gemeente maakt jaarlijks prestatieafspraken met corporaties en huurdersorganisaties. We vragen u om in te zetten op inflatievolgende huurverhogingen met een maximum van 3% en voldoende aanbod onder de passend toewijzen-grens.
- Standaard aanbieden van maandelijks termijnen voor de gemeentelijke heffingen. Zo worden inwoners niet overvallen door onverwachte hoge nota's in een maand.
- Armoede zorgt voor schaamte. Ervaringsdeskundigen kunnen bruggen bouwen en helpen om inwoners te bereiken die zelf de weg naar de gemeente niet kunnen vinden.
- Gebruik de VoorzieningenWijzer in alle Drentse gemeenten. Huurders worden hierdoor gewezen op besparingsmogelijkheden en het gebruik van bestaande voorzieningen en lokale regelingen. Door optimaal alle rechten te benutten kan men een ruimer budget verkrijgen zodat zij ook aan maatschappelijke activiteiten kunnen deelnemen.
- Inrichten van een betaalbaarheidsfonds door corporaties en gemeenten om maatwerk en gerichte ondersteuning te bieden aan huurders die in de knel komen door bijvoorbeeld een inkomensval.

2. Beschikbaarheid

“In zijn huis is zelfs de arme een vorst.”

Een spreuk uit de Talmud

Dat de woningmarkt op zijn kop staat is bekend, ook in Drenthe worden we daarmee geconfronteerd. De wachtlijsten voor sociale huurwoningen nemen toe door de grotere vraag en het geringe aanbod. Huishoudenverdunding speelt hierbij een belangrijke rol. Er wonen steeds minder mensen in een huis.

Daarnaast hebben de landelijke ontwikkelingen zoals *Weer Thuis* (uitstroom GGZ en beschermd Wonen) en *Langer Zelfstandig Wonen* (senioren wonen langer thuis en steeds minder vaak in een zorginstelling) tot gevolg dat steeds meer mensen aangewezen zijn op een sociale huurwoning. Naar verwachting wordt de Wet Versterking regie Volkshuisvesting dit najaar goedgekeurd en moeten alle gemeenten een urgentieverordening opstellen. Allemaal ontwikkelingen die het voor woningzoekenden zonder rugzakje lastiger maken om een betaalbare woning te vinden.

We hebben daarom de volgende suggesties die kunnen zorgen voor voldoende aanbod voor woningzoekenden:

- In Drenthe werken we vanuit gemeenten, provincies en Thuis Kompas (woningcorporaties en huurdersorganisaties) aan een Drentse urgentieverordening. Overal in Drenthe dezelfde spelregels, dat is transparant en uitlegbaar en belangrijk voor woningzoekenden.
- Stuur bij nieuwbouwprojecten op minstens 30% sociale huur en 30% middenhuur.
- Verkoop van sociale huurwoningen leidt tot afname van de woningvoorraad en moet zoveel mogelijk worden beperkt. In de prestatieafspraken kan hier invulling aan worden gegeven.
- Sloop van sociale huurwoningen leidt ook met vervangende nieuwbouw eerst tot afname van de woningvoorraad. Beperk sloop en zorg ervoor dat samen met de bewoners de afweging slopen of renoveren wordt gemaakt.
- Maak werk van flexwoningen. De druk op de woningmarkt is hoog. Uitbreiding van de woningvoorraad gaat langzaam en de noodzakelijke verduurzaming van huurwoningen betekent vaak dat bewoners een reguliere huurwoning als wisselwoning moeten betrekken tijdens de verduurzaming. Inzet van flexwoningen beperkt de druk op de woningmarkt. Daarnaast kunnen flexwoningen een oplossing bieden voor schrijnende problemen.
- Voer gemeentelijk grondbeleid dat gericht is op voldoende mogelijkheden voor het realiseren van sociale- en middenhuur. De grondprijs die door de markt gevraagd wordt is vaak te hoog voor sociale volkshuisvesting.
- Onderzoek hoe doorstroming van ouderen die van een grote woning met tuin naar een passende woonruimte willen verhuizen bevorderd kan worden door het wegnemen van de zogenaamde “drempels”. Stel bijvoorbeeld een gemeentelijke doorstroomregeling op, waar ontzorgen (financieel of in natura) een belangrijke rol in speelt.
- Oneigenlijk gebruik van de schaarse woonruimte moet tegengegaan worden door een zelfbewoningsplicht in te stellen bij verkoop van woningen.

3. Duurzaamheid en energie

“We erven de aarde niet van onze voorouders, we lenen het van onze kinderen.”

Native American Proverb

WIJKTRANSITIEPLANNEN

Drenten werken graag samen. Het Drentse streven is om in 2050 energieneutraal te zijn. Om die doelstelling te halen moeten stevige stappen worden gezet. Cruciaal voor het welslagen van de warmtetransitie is voldoende draagvlak. Het vroegtijdig betrekken van de omgeving in- en rond de wijk bij de warmtetransitie zorgt ervoor dat verschillende wensen, perspectieven, kennis en creativiteit snel op tafel komen. Een goed ingericht participatieproces draagt bij aan kwalitatief betere besluitvorming en helpt in een latere fase om bewoners te motiveren.

- Verlaag de warmtevraag van woningen naar 94kWh/m² uiterlijk in 2030.
- Huurders moeten bij aardgasvrije plannen stemrecht hebben en vergoedingen ontvangen voor inductiekoostellen en pannen.
- Momenteel is wetgeving in voorbereiding die gemeenten vanaf 2029 juridische middelen geeft om slecht geïsoleerde woningen aan te pakken. Bereid dit tijdig voor.
- Zorg bij de ontwikkeling en uitvoering van de wijktransitieplannen voor een goed participatieproces, waarbij huurders de mogelijkheid krijgen om mee te beslissen welke optie het meest geschikt is. En zorg dat plannen alleen doorgaan bij voldoende draagvlak in de wijk.
- Draagvlak begint bij betaalbaarheid. Uitgangspunt is betaalbare verduurzaming, de woonlasten mogen niet verder stijgen.
- De gemeenten moeten actief hun rol pakken in deze transitie, ook financieel. Het is een gezamenlijke inspanning van de gemeente, corporatie en huiseigenaren.

BEWUSTWORDING EN KLIMAATADAPTATIE

Juist nu moet ingezet worden op bewustwording. Bewustwording van de stijgende energielasten en de mogelijkheden om deze verlagen. Bewustwording van de klimaatverandering en wat je zelf kan doen aan klimaatadaptatie.

- We vragen een voortrekkersrol van de gemeente bij klimaatadaptatie om zo de bewustwording bij de inwoners te vergroten. De samenwerking tussen huurdersorganisaties, corporaties en gemeente is essentieel. Dat kan bijvoorbeeld door samen de wijken te vergroenen. Vergroening helpt tegen hittestress en wateroverlast door hoosbuien. De buurt wordt leefbaarder en het zorgt voor bewustwording van klimaatverandering, energieverbruik en energielasten. Vergroening draagt ook bij aan het mentale welbevinden van de inwoners van de gemeenten. De gemeente kan hieraan, tegen geringe kosten, een mooie bijdrage leveren. Bijvoorbeeld door het aanleggen van klimaat adaptieve parkeerplaatsen.

4. Zorgzaam samenwonen

“Heb de ouderen in de samenleving lief, zorg en koester ze.”

Lailah Gifty Akita

De afgelopen jaren heeft de gemeente er veel taken bijgekregen waar het gaat om de zorgvraag en hulpvraag van ouderen, mensen met een lichamelijke handicap, chronisch zieken, psychisch kwetsbare personen, dak- en thuislozen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte.

Gemeenten staan de komende tijd voor de opgave om tot een volkshuisvestelijk plan te komen waar de opgave rondom wonen en zorg moet landen. We blijven pleiten voor een integrale benadering. Integraal werken zorgt voor slimme kruisverbindingen en een pragmatische inzet van mensen en middelen. Zorgzaam langer thuiswonen heeft een directe relatie met een geschikte leefomgeving, sociaal netwerk en het zorg- en welzijn aanbod.

Hierbij verdient preventie meer aandacht: investeer in vroegsignalering van problematische woon- en leefsituaties en leg de nadruk op positieve gezondheid. Neem daarbij niet alleen de fysieke woonomgeving mee, maar ook het sociaal netwerk, digitale vaardigheden en mentale veerkracht in het beleid. Door deze integrale- en toekomstgerichte benadering kan de gemeente samen met inwoners, corporaties en zorgpartners bouwen aan duurzame, gezonde en inclusieve wijken.

Tot slot een pleidooi voor meer aandacht voor omwonenden. We zien dat de focus vooral ligt op de hulpvrager en zorgvrager en de maatschappelijke organisaties waarmee de gemeente samenwerkt. Nu steeds meer kwetsbare mensen terugkeren in de wijk zien we dat dit een grote wissel kan trekken op de leefbaarheid in de buurt. Omwonenden lijken welhaast een vergeten groep. Zij merken in de praktijk dat zij nauwelijks gehoor vinden bij gemeente, zorgverleners en hulpverleners. We hebben de volgende suggesties:

- Voldoende adequate zorg is een randvoorwaarde.
- Zorg in ieder dorp of iedere wijk voor een ontmoetingsplek. Zorg en ontmoeting dicht bij huis die laagdrempelig georganiseerd wordt is goed voor zowel jong als oud.
- Bevorder bijvoorbeeld dat in iedere wijk of buurt een fysiek loket komt waar vragen, signalen en klachten van buurtbewoners worden behandeld. Combineren met een ontmoetingsplek zorgt voor een win/win.
- Zorg voor een sluitende 24/7 meldmogelijkheid zodat bewoners altijd weten dat een zij een aanspreekpunt hebben. Overlast houdt zich niet aan werktijden en we moeten voorkomen dat de politie onnodig belast wordt.
- Maak gebruik van de kennis en ervaring van de inwoners en betrek wijkorganisaties en huurdersorganisaties. Zij kunnen actief signaleren en een rol spelen bij voorlichting en oplossingen. Het voorkomen van misverstanden en onbegrip is vaak goedkoper dan achteraf problemen oplossen.
- Zorg ervoor dat openbare gelegenheden goed toegankelijk zijn voor minder validen en faciliteer hier in voldoende parkeer- en oplaadmogelijkheden.

DE TOEKOMSTIGE WOONWENS

Nu we langer thuis wonen is het belangrijk om tijdig na te denken over de toekomstige woonwens. De gemeente kan inzetten op bewustwording en het makkelijker maken om in te spelen op deze toekomstige woonwens. Dit kan ook bijdragen aan de doorstroming en hiermee de druk op de woningmarkt verlichten.

- Onderzoek daarom hoe doorstroming van ouderen van een grote woning met tuin naar een passende woonruimte bevorderd kan worden door het wegnemen van de zogenaamde “drempels”. Stel bijvoorbeeld een gemeentelijke doorstroomregeling op waarbij de focus ligt op ontzorgen en budgetneutraal verhuizen.
- Ondanks demografische groei is er nog steeds vooral sprake van vergrijzing. Het spreekt voor zich dat de transitieopgave en nieuwbouwopgave hier rekening mee moet houden door voldoende levensloopbestendige woningen te bouwen. Houd hierbij ook rekening met belangrijke faciliteiten, bijvoorbeeld huisarts dichtbij, en creëer ontmoetingsruimtes. Onze oproep is om flexibel te bouwen, zodat de woonfunctie aanpasbaar is aan de vraag.

VEILIG WONEN EN RECHTSBESCHERMING

Dankzij de Wet Goed Verhuurderschap hebben alle Drentse gemeenten inmiddels een meldpunt ingericht voor Goed Verhuurderschap. Dit is vooral belangrijk voor huurders in de private sector die vaak te maken hebben met onkundige- en soms kwaadwillende verhuurders.

Om vooral deze huurders een stem te geven hebben wij de volgende suggesties:

- Werk in Drenthe samen om op Drentse schaal Goed Verhuurderschap verder te stimuleren door:
 - Een actieve rol te nemen in handhaving van maximale huurprijzen op basis van het Woningwaarderingstelsel.
 - Een regionaal huurteam in te richten waar Huurders terecht kunnen voor ondersteuning.

Dit huurdersmanifest is opgesteld door de Drentse huurdersbelangenorganisaties en wordt onderschreven door:

 <p>WOON ALGEMENE HUURDERSVERENIGING</p>	<p>Algemene Huurdersvereniging WOON</p> <p>www.ahwoon.nl</p>
 <p>HBV eelde / paterswolde</p>	<p>HBV Eelde Paterswolde</p> <p>Huurdersbelangenvereniging > Stichting Eelder Woningbouw</p>
 <p>huurders federatie zuidoost drenthe</p>	<p>Huurdersfederatie Zuidoost Drenthe</p> <p>www.huurdersfederatie.nl</p>
 <p>MEVM</p>	<p>Huurdersorganisatie Mit En Veur Mekaor: MEVM</p> <p>www.mevm.nl</p>
 <p>sam huurdersplatform coevorden emmen hoogeveen</p>	<p>Huurdersplatform SAM: HVDco Coevorden, SHDH Hoogeveen, SBDE Emmen</p> <p>www.huurdersdomesta.nl</p>
 <p>HUURDERSVERENIGING DE DEELMACHT</p>	<p>Huurdersvereniging De Deelmacht</p> <p>www.dedeelmacht.nl</p>
 <p>SAMENSTERK huurdersorganisatie</p>	<p>Huurdersvereniging Samen Sterk</p> <p>Huurdersorganisatie Samen Sterk - Woonservice - Wonen in Drenthe & Groningen</p>
 <p>HUURDERSORGANISATIE MHS MEPPEL - HOOGEVEEN - STEENWIJKERLAND</p>	<p>Huurdersorganisatie MHS Meppel – Hoogeveen – Steenwijkerland</p>

Bovenstaande huurdersorganisaties zijn lid van de **woonbond**
de stem van hurend nederland

Geacht gemeenteraadslid,

Namens de sportsector feliciteren wij u van harte met uw plek in de nieuwe gemeenteraad en met het vertrouwen dat u van de inwoners hebt gekregen. De komende vier jaar maakt u, in een tijd vol beweging en verandering, in uw gemeente het verschil. Daarin staan we samen voor grote maatschappelijke opgaven op het gebied van de houdbaarheid van de zorg, leefbaarheid, kansgelijkheid en duurzaamheid.

Te midden van dat speelveld staat onze gezondheid onder druk, bewegen we te weinig en is de toegankelijkheid van sport niet vanzelfsprekend. Dat is zorgelijk, want de fysieke en mentale vitaliteit van uw inwoners is een groot goed. Sporten en bewegen is dan ook cruciaal. Sport inspireert, brengt mensen samen en maakt Nederland weerbaar en veerkrachtig.

Sport gaat niet vanzelf

Met 10 miljoen sporters én met de inzet van vrijwilligers, sportclubs, sportprofessionals en buurtsportcoaches is de impact van sport enorm. Juist ook voor de eerdergenoemde maatschappelijke opgaven waar we als samenleving voor staan. En uw gemeente is daarbij voor ons een onmisbare partner. Elke euro die u in een sportieve gemeenschap investeert, rendeert.

Nu is het moment om sport en bewegen stevig te verankeren in het gemeentelijk beleid. Sport heeft weliswaar een sterk zelf-organiserend vermogen, maar sport gaat niet vanzelf. Daarom roepen wij u op, of u nu in de coalitie of oppositie zit: kom in beweging voor een gezonde, veilige en sportieve gemeente.

Onze aanbevelingen:

1. Ruimte voor sport en bewegen

Geef inwoners toegang tot groene, beweegvriendelijke omgevingen en duurzame sportplekken. Zorg voor voldoende sportvoorzieningen door te werken met een richtlijn voor sport in ruimtelijk beleid, zodat sport en bewegen vanzelfsprekend worden meegenomen bij de inrichting van uw gemeente. Sportlocaties zijn ook een kans om andere opgaven een plek te geven, zoals zorg, onderwijs, energietransitie, en biodiversiteit.

2. Verbind het lokale sportnetwerk met andere netwerken

Stimuleer samenwerking tussen sportclubs, onderwijs, zorg, welzijn en het sociaal domein. Ontzorg de vele vrijwilligers en investeer in beroepskrachten, zoals buurtsportcoaches en clubkadercoaches, die het verschil maken in de samenwerking met zorg en onderwijs, in de wijk en op verenigingen.

3. Zorg voor gelijke sportkansen

Heb in uw sportbeleid oog voor diegene die nog niet meedoen. Maak sport voor iedereen van waarde met gericht en toegankelijk stimuleringsbeleid, begrijpelijke regelingen en een sociaal vangnet voor inwoners die steun nodig hebben. Zorg dat deze regelingen eenvoudig vindbaar en te gebruiken zijn. Iedere inwoner verdient de kans om mee te doen, ongeacht inkomen, beperking, leeftijd of achtergrond.

Benut de waarde van sport

Sporten is leuk, gezond en belangrijk om te doen. Vele inwoners in uw gemeenten sporten graag. En sport levert een bewezen, effectieve en betaalbare bijdrage aan maatschappelijke uitdagingen op het gebied van gezondheid, jeugd, onderwijs, veiligheid en welzijn. Door sport en bewegen structureel op te nemen in meerdere beleidsterreinen, benut u de verbindende kracht van sport, die zo belangrijk is voor sterke en leefbare gemeenten. Lokale sportaanbieders staan klaar om samen met u aan de slag te gaan.

Politiek, kom in beweging. Sport gaat niet vanzelf.

Voor meer informatie zie: sportgaatnietvanzelf.nl

Met vriendelijke groet,

Marc van den Tweel

Algemeen Directeur-Bestuurder NOC*NSF

Ruben Buijserd

Directeur Maatschappelijke Organisaties Sport

Lodewijk Klootwijk

Directeur-bestuurder Platform Ondernemende Sportaanbieders

Brigitte Musters

Voorzitter Sportkracht12

Vincent Thijssen

Voorzitter Sportbedrijven Nederland

Jan Dirk van der Zee

Directeur-bestuurder Koninklijke Nederlandse Voetbalbond

SportDrenthe
zet mensen in beweging

**Maak van jouw gemeente één
grote sport- en beweeghub**

Informatie en inspiratie

#sportgaatnietvanzelf

Assen, 1 april 2026

Beste gemeenteraadsleden,

De verkiezingen zijn achter de rug. De inwoner heeft gesproken. Gefeliciteerd met jullie zetel in de gemeenteraad. Jullie hebben het vertrouwen gekregen om richting te geven aan de toekomst van de gemeente en staan aan het roer in een tijd vol beweging en verandering.

Wij schrijven jullie om het belang van sport en bewegen tijdens de formatie maar vooral ook in de periode die volgt op de agenda te zetten en houden zodat sport en bewegen kunnen bijdragen aan de positieve agenda voor de komende jaren.

We leven in een tijd waarin we ongezonder worden, te weinig bewegen en waarin mentale problemen steeds vaker voorkomen. De beweegvaardigheid van kinderen in het basisonderwijs neemt in schrikbarend tempo af en het veelvuldige gebruik van mobiele telefoons heeft negatieve gevolgen voor de mentale gezondheid van jongeren. Tegelijkertijd staat de toegankelijkheid van sport onder druk en worden de verschillen in onze samenleving steeds groter.

Daarom is nauwe samenwerking tussen de sport- en beweegsector, het sociaal domein, de lokale politiek, zorg en onderwijs essentieel. Om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen, de sociale cohesie in wijken te verbeteren, eenzaamheid tegen te gaan en stijgende zorgkosten terug te dringen, is duurzame inzet op sport en bewegen een bittere noodzaak.

SportDrenthe biedt jullie als 'aanvoerder' en belangenbehartiger van sport en bewegen in Drenthe graag concrete inhoud aan om (blijvend) te agenderen, bespreken en jullie voor in te zetten.

Met jullie steun, én een toekomstig college dat het belang van sport en bewegen erkent, verwachten wij dat de sport- en beweegsector ook in de toekomst een belangrijke bijdrage kan blijven leveren aan de maatschappelijke vraagstukken van deze tijd.

Met sportieve groet,

Mieke Zijl
Directeur-bestuurder SportDrenthe
Contact: mzjl@sportdrenthe.nl

Hans Slender
Adviseur lokale Sport
Contact: hslender@sportdrenthe.nl

Oproep aan formerende partijen

Erken sport en bewegen voor wat het werkelijk is: geen bijzaak, maar een fundament voor een gelukkige, gezonde, vitale en verbonden samenleving. Sport en bewegen verdienen een collegebrede visie en langdurige borging die beleidsterreinen als jeugd, onderwijs, welzijn, zorg, veiligheid, verduurzaming en de inrichting van onze leefomgeving met elkaar verbindt.

Door sport en bewegen preventief en structureel in te zetten, benutten we hun unieke vermogen om mensen te verbinden, gezondheid te versterken en maatschappelijke weerbaarheid te vergroten.

Zet in op

1. Een sterk fundament voor sport en bewegen, investeer in de beweegdorpen, de sportclubs en de sportplekken in de gemeente

- Bied ruimte voor sport en bewegen; laat iedereen in een groene, beweegvriendelijke omgeving met nabijgelegen, duurzame beweegplekken wonen.
- Een sterk sport- en beweegnetwerk; sport en bewegen altijd en overal.
- Zorg voor gelijke kansen voor alle inwoners om deel te nemen aan sport en bewegen, door financiële regelingen en een sociaal vangnet.

2. Investeer in de regionale aanpak - samen bereiken we meer dan alleen

- Deelname in regionale netwerken versterkt lokaal. Het gezamenlijke beleid op sport en bewegen, onder de noemer *Drenthe beweegt*, inspireert en ondersteunt lokaal beleid.

3. Benut data voor het maken van keuzes

- Cijfers en verhalen geven inzicht waartoe inzet op sport en bewegen leidt. Diverse onderzoeken wijzen uit wat het effect is van sport en bewegen. In Drenthe is door CMO Stamm, in opdracht van de provincie Drenthe, een sportmonitor ontwikkeld. Deze geeft inzicht in de lokale sport- en beweegcijfers per gemeente.

Een sterk fundament

Bied ruimte voor sport en bewegen

Bied ruimte voor sport en bewegen; laat iedereen in een groene, beweegvriendelijke omgeving met nabijgelegen, duurzame beweegplekken wonen.

Mensen sporten en bewegen in de gehele gemeente: thuis, op straat, in sporthallen, bij sportverenigingen, bij ondernemende sportaanbieders en alles daartussen. De hele gemeente is in feite één sportplek. Zo ontmoeten we elkaar, worden we gezonder en gaan we onze omgeving meer waarderen. Het maakt de samenleving beter.

Zorg er daarom voor dat er voor iedereen dichtbij keuze is uit meerdere sport- en beweegplekken. Zorg dat de ruimte voor sport en bewegen al bij de start van ruimtelijke ontwikkelingen wordt meegenomen. Laat het geen sluitstuk zijn; hierdoor worden namelijk veel kansen gemist.

1. **Stimuleer samenwerking tussen onderwijs, zorg en het sociaal domein met o.a. de BRC-functionarissen als verbindende factor om inwoners te begeleiden richting sport en bewegen**
2. **Creëer voldoende professionele capaciteit in de sport (o.a. verengingsondersteuners, clubkadercoaches) en daarbuiten (bewegingsonderwijs, zorgmedewerkers) voor een breed en passend sport- en beweegaanbod**
3. **Faciliteer goede bijscholing voor alle professionals en vrijwilligers, zodat het sport- en beweegaanbod veilig en kwalitatief hoogstaand is.**

Gelijke kansen voor alle inwoners om deel te nemen aan sport en bewegen, door financiële regelingen en een sociaal vangnet

De financiële en sociale situatie van inwoners mag geen reden zijn om buiten de maatschappij te komen staan. Zorg ervoor dat iedereen kan sporten en bewegen en daardoor onderdeel kan zijn van een gemeenschap. Creëer als gemeente financiële regelingen en een sociaal vangnet voor iedereen.

1. **Veranker sport en bewegen in de omgevingsvisie en -plannen.**
2. **Kijk multifunctioneel naar sport en bewegen.**
3. **Investeer in duurzame sport- en beweegaccommodaties.**
4. **Maak sport- en beweegplekken en de wegen ernaar toe zo groen, inclusief en veilig mogelijk en verbind zo de gehele gemeente.**

Een sterk sport- en beweegnetwerk; sport en bewegen altijd en overal.

Stimuleer goede samenwerking tussen BRC-functionarissen, sportclubs, het onderwijs, de zorg en het sociaal domein. Investeer in professionals en vrijwilligers door hen op te leiden en te ontlasten, zodat zij zich maximaal kunnen inzetten voor een breed en veilig sportaanbod voor iedereen.

1. **Zorg voor voldoende, eenvoudig toegankelijke en vindbare minimaregelingen (zoals het Jeugd- en Volwassenenfonds), maak de reductieregeling voor mensen met een laag inkomen inzetbaar voor sport en bewegen en werk hierin regionaal samen.**
2. **Subsidieer alle sportclubs die het mogelijk maken dat mensen met een afstand tot sport en bewegen kunnen deelnemen.**
3. **Help inwoners die niet op eigen gelegenheid naar een sportplek kunnen reizen of aan sport en bewegen kunnen deelnemen.**

Een sterk fundament: team Meppel Actief

De buurtsportcoaches van Meppel Actief zijn sinds 2010 actief in de gemeente Meppel. De buurtsportcoach is actief in de sectoren buurt, onderwijs en sport in de gemeente Meppel. Ze organiseren, begeleiden en voeren diverse sportactiviteiten uit. Ze geven wanneer gewenst een aanmoediging aan het lokale bewegingsonderwijs en zorgen voor een passend sport- en beweegaanbod in de wijk. Op deze manier wordt gewerkt aan een positieve gezondheidsbeleving bij de inwoners van Meppel, waarbij sport en bewegen een belangrijke rol spelen. Hun voornaamste doel is om inwoners van alle leeftijden meer en veiliger te laten sporten en bewegen. Ze verbinden sportaanbieders met welzijn, gezondheidszorg en onderwijs.

Meppel Actief zet in op vier hoofdthema's:

1. Jong-leren
2. Onze club
3. ELLB (Een Leven Lang Bewegen)
4. Beweegruijnte

Jong-leren

Activiteiten en projecten die worden gedaan: loopfietsclinics, pieteninstuif, pauzespelen op alle basisscholen, Koningsspelen, superheldenfestival, bowlingactiviteit voor jongeren en Haveltermade Academy.

Onze club

Activiteiten en projecten die worden gedaan: clubondersteuning, Veilige Kledkamer, sportinstuiven, lokaal sportakkoord, Nationale Sportweek, Running Day, belrondes en nieuwsbrief 'de Clubcoach'.

#ELLB

Activiteiten en projecten die worden gedaan: valpreventie, muziekmomenten, fittesten, beweegclubs, doortrappen, Prokkelweek, vitaliteitsmarkt en kwetsbare doelgroep.

Beweegruijnte

Activiteiten en projecten die worden gedaan: Cruyff Court, rondje Schiphorst, Color Run, verplaatsbare beweegbank, Jachtseizoen en Nationale Buitenspeeldag.

Alle activiteiten zijn te vinden op www.meppelactief.nl

Investeer in een regionale aanpak - Samen bereiken we meer dan alleen

Drenthe *beweegt*

Sinds 2009 ontwikkelt Drenthe gezamenlijk sport- en beweegbeleid. Drenthe Beweegt fungeert als aanjager van de samenwerking tussen overheden en maatschappelijke organisaties. Natuurlijk hebben zowel gemeenten als de provincie autonoom sport- en beweegbeleid. De gezamenlijke focus dient als inspiratie en hulpmiddel voor lokaal beleid.

[Klik hier](#) voor een uitgebreide versie van de Drentse aanpak.

Jong Leren

Jong Leren is het programma dat zich richt op kinderen van -1 t/m 12 jaar, met een doorkijk naar 21 jaar.

Het programma focust zich op de kinderen zelf, hun ouders en hun omgeving. Dit programma moet leiden tot een verhoging van het beweegkapitaal.

Sleutelwoorden zijn: spelen, plezier en vaardigheid.

Onze Club

Onze Club is het programma dat zich richt op aanbieders van sport en bewegen, waarbij we graag aansluiten bij hun wensen. Dit programma moet ertoe leiden dat iedereen die zich bij een sport- en/of beweegclub wil aansluiten, een club kan vinden die aansluit bij de eigen behoeften.

Sleutelwoorden zijn: sociaal, veilig, gezond en kwaliteit.

#ELLB

#eenlevenlangbewegen was en is het programma dat zich richt op inwoners die wel willen bewegen, maar bij wie het niet uit zichzelf lukt. Deze groep herkennen we als de 35%. Het programma moet er uiteindelijk toe leiden dat iedereen die wil bewegen, dit ook duurzaam kan en gaat doen.

Sleutelwoorden zijn: passend, beweegreis en life-events.

Beweegruimte

Beweegruimte is het programma dat zich richt op de inrichting van alle plaatsen waar je kunt bewegen. Het draait om onze inwoners en helpt hen zelfstandig in beweging te komen. Beweegruimte omvat zowel de fysieke als de sociale ruimte voor sport en bewegen. Het gaat ook over binnenruimtes en niet-sportspecifieke accommodaties.

Sleutelwoorden zijn: verbinden, ontsluiten, natuur en openbare ruimte.

Benut data - lokale sport- en beweegcijfers

Cijfers en verhalen geven inzicht in waartoe inzet op sport en bewegen toe leidt. Diverse onderzoeken laten zien wat het effect is van sport en bewegen. In Drenthe is er door Trendbureau Drenthe, in opdracht van de provincie Drenthe, een [sportmonitor](#) ontwikkeld. Deze geeft inzicht in de lokale sport- en beweegcijfers per gemeente.

Wilt u een goed beeld hebben van uw gemeente? Neem dan eens een kijkje in deze monitor.

SAVE THE DATE

SportDrenthe nodigt u uit voor een warm welkom in de sport. We nemen u mee in de opgaven en laten zien hoe we hier in Drenthe, zowel provinciaal als lokaal, aan werken.

Gastspreker is Bart Gotte, toekomstdenker. Hij neemt ons mee in de urgentie van een andere aanpak om echte doorbraken te realiseren, onder andere op het gebied van sportdeelname, bewegingsarmoede en het terugdringen van zorgkosten.

Datum: 2 oktober 2026

Locatie: Bonte Wever in Assen

Tijdstip: 13.00 tot 17.00 uur

We hopen jullie met deze informatie te hebben geïnformeerd en geïnspireerd om te investeren in sport en bewegen #sportgaatnietvanzelf

Als jullie meer willen weten over de adviezen, zijn wij uiteraard bereid om hierover in gesprek te gaan. Hievoren kan je contact opnemen met SportDrenthe.

Colofon

Uitgegeven door SportDrenthe

Maart 2026

info@sportdrenthe.nl

www.sportdrenthe.nl

**SPORT
GAAT **NIET**
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

Deze informatiegids maakt deel uit van de landelijke campagne #Sportgaatnietvanzelf. Deze campagne wordt ondersteund door het Sportcampagneteam NL GR2026: NOC*NSF - KNVB - KNHB - KNLTB Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) Sportkracht12 - Maatschappelijke Organisaties Sport (MOS) Vereniging Sportbedrijven Nederland (VSBN). Met medewerking van: Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Beweging

Geachte meneer Spoelstra,

Graag verzoeken wij u onderstaande e-mail door te geleiden aan de onderhandelaars van het collegeakkoord. De inhoud betreft onze inbreng voor de collegeakkoorden en bevat relevante informatie voor de verdere voorbereiding en beraadslaging van de fracties. Wij zouden het op prijs stellen als u deze e-mail met hen wilt delen.

Met vriendelijke groet,

Károly Illy

Directeur/Bestuurder en kinderarts

Geachte onderhandelaars,

De gemeenteraadsverkiezingen zijn achter de rug en de tijd is aangebroken om te komen tot een collegeakkoord. Het is van groot belang dat hierin de gezondheid van inwoners centraal staat. Dit draagt namelijk bij aan een sterkere leefomgeving, economische stabiliteit en maatschappelijke weerbaarheid.

Geef prioriteit aan luchtkwaliteit

De gemeente speelt een belangrijke rol in het creëren van een gezonde leefomgeving met gezonde lucht. Met lokaal beleid kunt u het verschil maken voor een gezondere toekomst voor de inwoners van uw gemeente. Door in het collegeakkoord expliciet aandacht te besteden aan het verbeteren van de lokale luchtkwaliteit, verbetert de kwaliteit van leven, verbetert de levensverwachting, verlaagt de druk op de zorg en verhoogt de arbeidsproductiviteit.

Luchtvervuiling veroorzaakt na roken de meeste ziektelast in Nederland. Dat is meer

dan ongezonde voeding en te weinig beweging. Luchtvervuiling veroorzaakt en verergert astma, COPD, hart- en vaatziekten en longkanker. Gemiddeld sterven we in Nederland 10 maanden eerder door ongezonde lucht. Voor kinderen is luchtvervuiling extra gevaarlijk omdat hun longen nog in ontwikkeling zijn; die gevolgen ondervinden zij levenslang. Zo krijgt 1 op de 6 kinderen met astma dit door luchtvervuiling.

Wij roepen u daarom op om in het collegeakkoord prioriteit te geven aan luchtkwaliteit. Het [Schone Lucht Akkoord](#) biedt gemeenten hierbij waardevolle ondersteuning: aangesloten gemeenten profiteren van beschikbare kennis, materialen en een actief netwerk waarin ervaringen worden gedeeld. Daarnaast heeft de GGD een [overzicht](#) opgesteld van effectieve maatregelen om luchtvervuiling van verschillende bronnen te verminderen.

Houtstook

Eén van die bronnen is houtstook. Houtstook levert in Nederland de grootste bijdrage aan de uitstoot van ongezonde lucht. Dit is ongezond voor iedereen en voor mensen met een longziekte in het bijzonder. Van de 1,2 miljoen Nederlanders met een longziekte ervaren ruim 750.000 mensen gezondheidsklachten door houtstook. Zo moet 1 op de 3 extra medicijnen nemen, en leidt het bij een kwart zelfs tot een longaanval. Het beperken van houtstook is daarom een verstandige en logische stap om de luchtkwaliteit in uw gemeente te verbeteren en de gezondheid van inwoners te beschermen. Dit kunt u onder andere bereiken door goede voorlichting, een stookverbod bij bepaalde (weers)omstandigheden, door inwoners via subsidies te stimuleren om het rookkanaal in hun woning te verwijderen, of door bij nieuwbouwwoningen te verbieden dat er rookkanalen worden aangelegd.

Wegverkeer

Ook luchtvervuiling door wegverkeer heeft een grote impact op de gezondheid van inwoners. Voor de gezondheid van iedereen is het daarom belangrijk om vervuילend wegverkeer zoveel mogelijk te beperken. Hier kunt u als gemeente aan bijdragen door bijvoorbeeld zero-emissie zones in te stellen voor bedrijfsverkeer en binnensteden

autoluw of autovrij te maken. Ook helpt het om een infrastructuur te creëren die lopen en fietsen logisch en aantrekkelijk maakt en te zorgen voor goede bereikbaarheid van voorzieningen met betaalbaar openbaar vervoer. Daarnaast kan de gemeente 'schoolstraten' instellen, waarbij alleen fietsers en voetgangers in de straat zijn toegestaan tijdens het brengen en halen van schoolgaande kinderen.

Vervuilende bedrijven

In de directe leefomgeving van burgers bevinden zich vaak ook bedrijven die de lucht vervuilen, zoals industrie of veehouderijen. In deze situaties is het essentieel om de gezondheid van omwonenden voorop te stellen, boven de belangen van de bedrijven. Weeg gezondheid bijvoorbeeld zwaar mee in het uitgeven van vergunningen. En zorg voor onafhankelijke monitoring en handhaving bij overtredingen. Daarnaast is het van belang de [adviesafstanden](#) van de GGD ter harte te nemen: zorg voor voldoende afstand tussen gevoelige locaties (zoals scholen, kinderopvang, zorginstellingen en woningen) en vervuilende bedrijven om de gezondheid van omwonenden te beschermen.

Samen op weg naar gezonde lucht

We hopen van harte dat u onze aandachtspunten voor een gezonde leefomgeving en gezonde lucht meeneemt bij het opstellen van het collegeakkoord in uw gemeente. Mocht u hier nog vragen over hebben, beantwoorden wij deze uiteraard graag.

U kunt contact opnemen met Tijn Stockmann, via: tijnstockmann@longfonds.nl

Met vriendelijke groet,

Károly Illy

Directeur/Bestuurder en kinderarts

[longfonds.nl](https://www.longfonds.nl)

Van: NVVK, vereniging voor financiële hulpverlening
Aan: de leden van de gemeenteraad

Ref.nr: 008.2026/RJAR-je

Utrecht, 3 april 2026

Geacht raadslid,

Uw installatie is achter de rug, een nieuwe raadsperiode is begonnen. De vereniging voor financiële hulpverlening [NVVK](#) feliciteert u met deze nieuwe periode voor u en uw partij.

Financiële zorgen, een belangrijk aandachtspunt

Van elke 10 huishoudens in uw gemeente heeft één huishouden problematische schulden. Dat weten we uit [CBS-cijfers](#). Problematische schulden (betalingsachterstanden die mensen niet zelfstandig binnen 3 jaar op kunnen lossen) veroorzaken allerlei neveneffecten. Van stress en vaker ziekmelden tot een groter beroep op allerlei vormen van – gemeentelijk gefinancierde – zorg. Gemiddeld kampen mensen hier al jaren [mee](#) voor ze hulp vragen.

Op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening verleent uw gemeente hulp aan deze groep, of zij heeft dat (gedeeltelijk) uitbesteed aan onze leden. Onze leden zijn namelijk afdelingen Schuldhulpverlening van gemeenten, en instellingen die door gemeenten ingehuurd worden om bij hen de schuldhulp te verzorgen. U krijgt deze brief dus van de professionals die dagelijks mensen met schulden in de spreekkamer ontmoeten. Daardoor weten we wat inwoners met geldzorgen nodig hebben.

‘Basisdienstverlening schuldhulpverlening’ in elke gemeente

Landelijk zet de NVVK zich ervoor in dat elke gemeente een minimaal niveau aan dienstverlening biedt voor inwoners met schulden. Dit minimale niveau noemen we ‘[Basisdienstverlening schuldhulpverlening](#)’. We werken hieraan [samen met](#) de VNG, het ministerie van SZW en Divosa (de vereniging van leidinggevendenden in het sociaal domein). Basisdienstverlening draagt bij aan de kwaliteit en het effect van de hulp.

Wat kunt u doen?

U kunt vanuit uw positie als raadslid veel voor deze belangrijke ontwikkeling betekenen, door in de raad en bij uw college aandacht te vragen voor deze elementen uit de basisdienstverlening:

1. Begeleiding en nazorg: hoe is die in uw gemeente geregeld?

Om duurzaam financieel gezond te worden is er meer nodig dan alleen een oplossing voor schulden. Het is van belang om uw inwoner goed te begeleiden naar een financieel stabiele toekomst. Beleidsmatig spreken we van begeleiding ‘zo lang als nodig, zo kort als kan’. Hoe daar lokaal invulling aan wordt gegeven verschilt nog sterk. Terwijl de kwaliteit van de begeleiding en nazorg die hulpvragers krijgen, voor een groot deel bepaalt of de hulp duurzaam effect heeft!

Goede begeleiding stelt inwoners in staat autonomie te behouden in zijn eigen hulptraject. Als het goed is, is begeleiding geen 'keurslijf dat voor alle inwoners hetzelfde is' maar een persoonlijk plan voor

maximaal rendement. En als het goed is begeleid uw gemeente inwoners ook wanneer ze voor hun schulden een oplossing buiten de gemeente nodig hebben, in de wettelijke Wsnp. We horen van hulpvragers dat het heel belangrijk is dat iemand van de gemeente [meegaat naar de rechtbank](#) als daar besloten wordt over toelating tot de Wsnp.

Ook tijdens het Wsnp-traject is begeleiding vanuit de gemeente helpend. Wilt u weten wat begeleiding voor effect heeft op uw inwoners? Lees dan [deze verhalenbundel](#), die inzicht geeft in de impact van begeleiding en nazorg op hulpvragers.

◆ Check uw gemeente

Vraag uw college hoeveel ruimte er is om inwoners te begeleiden en nazorg te verlenen, 'zo kort als kan' maar ook 'zo lang als nodig'. Hoe geeft uw gemeente hier invulling aan? Heeft de afdeling of organisatie die inwoners met schulden helpt, hier voldoende middelen voor? Is er voldoende mogelijkheid voor een inwoner om zelf regie te voeren over zijn hulproces?

2. Basisdienstverlening: hoe ver is uw gemeente?

Op onze website vindt u uw gemeente terug op [een dynamische kaart van Nederland](#). De kaart (in zesvoud) maakt duidelijk waar uw gemeente staat wat betreft zes specifieke elementen van de Basisdienstverlening. Wanneer uw gemeente ze ingevoerd heeft, ervaren inwoners minder stress vanwege schuldeisers, en de schuldregeling komt sneller tot stand. Uitleg over de elementen [vindt u hier](#).

◆ Check uw gemeente

Is uw gemeente blanco op de kaart, of geeft de betreffende kaart aan dat er nog stappen gezet kunnen worden? Vraag uw college wat er nodig is om verder te komen. Ziet u veel positieve vinkjes? Gefeliciteerd, ook dan is het goed aan uw college een toelichting te vragen op het functioneren van deze 'elementen van basisdienstverlening' in de praktijk.

3. Werkt uw gemeente met een convenant voor bewindvoerders?

Voor inwoners met financiële problemen is [bewind](#) soms de meest passende oplossing. Bewind brengt rust en overzicht, schulden worden geregeld en de bewindvoerder werkt aan financiële zelfredzaamheid. Vaak betaalt de gemeente het bewind. Daarom is een open relatie tussen de gemeente en de lokaal actieve bewindvoerders van groot belang. Daarvoor biedt de NVVK een [modelovereenkomst](#) aan, waarin beide partijen allerlei samenwerkingsafspraken maken.

◆ Check uw gemeente

Binnenkort publiceren we een kaart van Nederland waaruit duidelijk wordt welke gemeenten samenwerkingsafspraken met bewindvoerders hebben. Werkt uw gemeente nog niet met een convenant met bewindvoerders? Vraag uw college het te regelen, zodat uw gemeente goed op de kaart staat!

4. Is het doelgroepenbeleid van uw gemeente op orde?

'Basisdienstverlening' houdt ook in dat elke gemeente een speciaal hulpaanbod voor de verschillende doelgroepen in de schuldhulp heeft. Om gemeenten hierbij te ondersteunen ontwikkelde de NVVK samen

met haar leden [werkwijzers met praktische tips](#) om financiële hulp te kunnen bieden aan vijf doelgroepen: ondernemers, (ex)-gedetineerden, interculturele hulpvragers, jongeren en dak- en thuisloze mensen.

◆ **Check uw gemeente**

Ex-gedetineerden kampen vaak met schulden. U kunt [hier zien](#) om hoeveel ex-gedetineerden het bij benadering in uw gemeente gaat (cijfers 2019). Een van onze tips is dat de coördinator Nazorg voor ex-gedetineerde inwoners (die elke gemeente moet hebben) goed contact heeft met de gemeentelijke afdeling schuldhulpverlening. De praktijk leert dat dit contact er niet altijd is. Goed om bij uw college te checken hoe dit in uw gemeente geregeld is.

5. Tot slot: vroeg erbij = sneller opgelost

Door vroegsignalering (via verhuurders, energie- en drinkwaterleveranciers en zorgverzekeraars) komen mensen met betaalachterstanden eerder in beeld bij de gemeente. Uw gemeente is verplicht deze vroegsignalen op te volgen. We zien daarin grote verschillen in inzet en impact. Om gemeenten hierin te stimuleren, stelt het rijk tot 2029 jaarlijks 20 miljoen euro extra ter beschikking. Met dit geld kunnen gemeenten hun vroegsignaleringsaanpak verbeteren.

◆ **Check uw gemeente**

Wat gebeurt er in uw gemeente met deze –ongeoormerkte- extra gelden? Worden ze inderdaad besteed aan verbetering van de opvolging van vroegsignalen? Bijvoorbeeld door aan te bellen bij inwoners met betaalachterstanden om ze op die manier hulp aan te bieden? Vraag uw college ernaar!

Hulp nodig? De NVVK staat voor u klaar

Uw gemeente kan altijd een beroep doen op de NVVK voor hulp bij het realiseren van bovenstaande zaken. We hebben daarvoor een [Serviceteam](#) dat kosteloos kan adviseren en begeleiden.

Meer weten over financiële hulpverlening?

- We publiceerden een [Gids voor Financiële hulpverlening](#) die u in kort bestek informeert over ons werk.
- Onze [website](#) en onze [nieuwsbrief](#) zijn een goede bron van informatie over financiële hulpverlening
- U kunt altijd [contact leggen](#) met de NVVK als u vragen heeft over de rol van uw gemeente ten opzichte van mensen met financiële zorgen.

Dank voor uw aandacht, en sterkte gewenst bij uw belangrijke werk in de gemeenteraad.

Met vriendelijke groeten,

Renate Richters,
voorzitter NVVK

SPORTVISSSEN ZOVEEL MEER DAN VANGEN

Onze input voor gemeentelijk beleid

SPORTVISSSEN, GROTER DAN JE DENKT!

Jaarlijks trekken maar liefst 1,7 miljoen mensen eropuit om te vissen – dat is ongeveer 1 op de 10 Nederlanders! Met 750.000 aangesloten leden bij circa 630 verenigingen is de sportvisserij de derde sport van Nederland. In veel gemeenten is de lokale hengelsportvereniging qua aantal leden zelfs de grootste sportvereniging. De Sportvisunie – de landelijke koepelorganisatie – is sinds 2013 ook lid van NOC*NSF en sinds 2008 Koninklijk.

Naast de maatschappelijke en ecologische waarde heeft de sportvisserij ook een aanzienlijke economische impact. Met een jaarlijkse omzet van 1 miljard euro draagt de hengelsport in Nederland bij aan lokale werkgelegenheid en bedrijvigheid, van hengelsport- en dierenspecialzaken tot toerisme, bootverhuur en horeca.

Gemeenten die inzetten op goed sportvisserijbeleid, zoals het toegankelijk houden van viswater en faciliteren van de hengelsportvereniging, profiteren extra van deze maatschappelijke, economische en recreatieve meerwaarde.

WAARDEVOLLE RECREATIE IN EEN LEEFBARE BUITENRUIMTE

Sportvissen is een toegankelijke en gezonde vorm van recreatie die mensen in beweging brengt en verbindt met de natuur. Het biedt ontspanning, draagt bij aan een positieve mindset en heeft een bewezen helende werking. Door de rijkelijke aanwezigheid van water in nagenoeg elke Nederlandse gemeente, is vissen een laagdrempelige activiteit die vrijwel overal mogelijk is. Van vissen dichtbij huis in de woonwijk of polder tot het vissen vanuit de boot op plassen, rivieren en kanalen.

In de hengelsport is ook aandacht voor inclusiviteit – zoals de aanleg van goed bereikbare visplekken en speciale vissteigers voor mindervaliden – zodat iedereen, ongeacht (fysieke) beperkingen, kan gaan sportvissen en genieten van de openbare buitenruimte.

Ook op het gebied van handhaving draagt de sportvisserij het nodige bij. Met een goed georganiseerd eigen controleapparaat van circa 100 boa's wordt toezicht gehouden en worden misstanden aangepakt. Zo worden door onze boa's verdeeld over het hele land jaarlijks vele tienduizenden controles uitgevoerd. Zij worden hierbij geholpen door bijna 1.500 vrijwillige, speciaal opgeleide sportvisserijcontroleurs van de lokale hengelsportverenigingen.

LOKAAL VOORBEELD:

Visstoepen in Doesburg

Een goed voorbeeld van gemeentelijke betrokkenheid bij de hengelsport is de aanleg van 59 visstoepen aan de Oude IJssel. Dit project, gerealiseerd door de gemeente Doesburg, Waterschap Rijn en IJssel en de Sportvisunie maakt de hengelsport op die locatie een stuk toegankelijker en aantrekkelijker. Tijdens de feestelijke opening onderstreepte wethouder Stan Hillenaar het belang van sportvissen voor de lokale gemeenschap. Daarmee laat dit initiatief zien hoe goede samenwerking kan bijdragen aan een beter ingerichte buitenruimte voor sportvissers.

Om deze waardevolle buitenactiviteit te behouden en te stimuleren, is voldoende ruimte voor de sportvisserij binnen de openbare ruimte en in gemeentelijk beleid essentieel.

SPORTVISSSEN ALS SOCIALE ACTIVITEIT

Vissen is voor iedereen, ongeacht leeftijd of achtergrond. Het past bij elke levensfase en biedt ook voor kwetsbare groepen een belangrijke vorm van ontspanning en sociale verbinding. Sportvissen draagt bij aan het welzijn van mensen die kampen met verslaving, depressie, eenzaamheid, mentale problemen, handicaps of chronische ziekten. Neem bijvoorbeeld ons programma Samen VISsen waarbij vrijwilligers uitjes organiseren voor de bewoners van zorgcentra. Deze uitjes verbinden de ouderen met de natuur en bevorderen hun sociale interacties.

Vissen is een van de meest laagdrempelige buitenactiviteiten: met minimale kosten en materialen kun je al genieten van een dagje aan de waterkant. Ook voor jongeren is sportvissen een uitstekende stimulans om de smartphone opzij te leggen, naar buiten te gaan en in beweging te komen. Jaarlijks trekken honderdduizenden kinderen met hun hengel de natuur in.

LOKAAL VOORBEELD:

SamenVISsen in Winschoten

Ook in Winschoten bracht het programma Samen VISsen senioren en mensen met een beperking naar de waterkant. Het werd een ontspannen uitje, georganiseerd door de Sportvisunie en de lokale hengelsportvereniging. Vrijwilligers zorgden voor hengels, aas en begeleiding, terwijl het zorgcentrum stoelen, koffie en ondersteuning bood. Voor deelnemer Piet (76) was het uitje niet alleen een kans om weer eens een hengel uit te werpen, maar vooral een moment van natuurbeleving, herinneringen ophalen en gezellig samenzijn. Het kabbelende water, de fluitende vogels en de oprechte gesprekken maakten het tot een onvergetelijke ervaring, waarbij het niet alleen om de vangst ging, maar ook om de verbinding met de natuur en met elkaar.

Gemeenten kunnen veel meer uit deze sociale betekenis halen door de sportvisserij structureel op te nemen in hun sociaal-maatschappelijke programma's en activiteiten.

SPORTVISSERIJ EN NATUURBEHEER: BETROKKENHEID AAN DE WATERKANT

Sportvissers zijn naast recreanten ook actieve hoeders van de lokale viswateren. Vanuit intrinsieke motivatie en grote betrokkenheid houden ze de waterkant schoon en dragen ze bij aan de bestrijding van zwerfafval. Via initiatieven zoals Vang5 worden sportvissers gestimuleerd om tijdens elke vissessie minstens vijf stuks of vijf minuten zwerfafval op te ruimen, wat bijdraagt aan een schonere en duurzamere leefomgeving.

De ruim 1,7 miljoen sportvissers in Nederland fungeren ook als de 'ogen en oren' aan de waterkant. Zij signaleren en melden problemen zoals (dreigende) vissterfte en waterverontreiniging vaak als eerste. De afgelopen zomers hebben de VISambulances van de Sportvisunie meer dan 100 keer per jaar ingegrepen om op lokaal niveau duizenden vissen in nood van een wisse dood te redden. Jaarlijks worden daarnaast tientallen visserijkundige onderzoeken en visstandonderzoeken uitgevoerd door de sportvisserij, wat waardevolle gegevens over de waterkwaliteit en visstand oplevert.

LOKAAL VOORBEELD:

VISambulance in Dinteloord

In Dinteloord werd de VIS-ambulance ingezet bij een reddingsoperatie in stadswater. Omdat daar een gemaal aanwezig was op een locatie waar vis samenscholde, kwam een groot aantal vissen in een te kleine gracht terecht. Met hulp van lokale vrijwilligers werd door ons calamiteitenteam zoveel mogelijk vis afgevangen en veilig overgezet naar de Dintel. Deze actie bewijst dat ook in de bebouwde kom snel en doeltreffend kan worden ingegrepen om massale vissterfte te voorkomen.

Om nóg meer uit deze inzet voor lokaal visstand-, water- en natuurbeheer te halen, is het belangrijk dat de hengelsportvereniging als serieuze gesprekspartner wordt betrokken bij gemeentelijk beleid en werk rondom natuur- en waterbeheer.

SAMENWERKEN

VOOR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE

SPORTVISSERIJ

Sportvissen is méér dan een hobby; het draagt bij aan gezondheid, sociale verbinding en natuurbeheer. Via goede samenwerking tussen de hengelsportvereniging en gemeente kan de sportvisserij nóg beter worden geïntegreerd in het recreatie-, natuur- en sociaal beleid. Zo zorgen we ervoor dat deze waardevolle activiteit ook in de toekomst veel kan blijven bijdragen aan de lokale samenleving.

SPORTVISSEN

ZOVEEL MEER DAN VANGEN

Meer weten over de sportvisserij?
Ga dan naar www.sportvisunie.nl

 SPORTVISUNIE

Postbus 255, 8000 AG Zwolle
Gemeente Meppel

NS

Regiodirectie NoordOost

De Meander
Koggelaan 19
Postbus 255
8000 AG Zwolle
Nederland
www.ns.nl

Datum 3 april 2026

Ons kenmerk LS/FS/LS/0002026

Onderwerp Gemeenteraadsverkiezingen 2026

Telefoon 06-19278059

E-mail Alied.Sijkkens@ns.nl

Geachte partijleider formerende partij/formateur,

Allereerst feliciteren wij u graag met de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen en het begin van het formatieproces. U staat op het punt een nieuwe koers voor uw gemeente te bepalen. De gemeente Meppel en NS werken al jaren intensief samen aan het verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente. Dat blijven we ook graag doen. Namens NS willen wij graag onze visie delen op de mogelijkheden die Meppel heeft om de stad leefbaarder, gezonder en duurzamer te maken door een slimme inzet van openbaar vervoer, het mobiliteitsbeleid en ruimtelijke ordening rondom OV-knooppunten.

Bereikbaarheid voor iedereen, nu en in de toekomst

NS zet zich in voor gelijke kansen voor iedereen, door middel van betrouwbaar OV, toegang tot werk, onderwijs en andere voorzieningen. We willen een bijdrage leveren aan een leefbare wereld. Wie met de trein reist bespaart veel CO2 uitstoot, doordat de NS-treinen op 100% groene energie rijden. Maar openbaar vervoer doet meer dan mensen verplaatsen: het verbindt mensen. Goed openbaar vervoer draagt aantoonbaar bij aan het dagelijks welzijn van de inwoners van uw gemeente.

In de komende jaren wil het Rijk een beslissing nemen over de inrichting en toekomst van het Hoofdrailnet (HRN). Deze beslissing bepaalt hoe het nationale spoorvervoer wordt georganiseerd. Dit kan vanzelfsprekend ook gevolgen voor uw gemeente hebben. NS stelt dat het logisch is om veel treinverbindingen in één hand te houden. NS verenigt op die manier alle provincies in één nationaal efficiënt spoorstelsel. Dat Hoofdrailnet zit Nederland als gegoten: 80 procent van de reizigers hoeft niet over te stappen en vanaf 148 stations reis je rechtstreeks naar Utrecht Centraal. Dit hebben we samen met overheden en partners gerealiseerd en hiervoor blijven we in de toekomst graag samenwerken.

Hetzelfde geldt voor de benodigde investeringen in infrastructuur: graag werken we met u samen om – ook bij een krimpend rijksbudget – ervoor te zorgen dat ook in de toekomst voldoende middelen beschikbaar blijven voor de bereikbaarheid van Noord-Nederland per trein.

De gemeente Meppel en NS

In Meppel zijn er volop ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling. We blijven ons graag met u inzetten voor een goede bereikbaarheid van Meppel zodat er vaker en sneller treinen kunnen rijden van en naar Meppel. De investeringen in de flessenhals Meppel dragen hieraan bij, zoals de aanpak van de overweg bij Reeststouwe en het extra perronspoor. Ook het programma Stationsomgevingen Regio Zwolle is een goed voorbeeld van de uitdagingen en kansen die er liggen in het stationsgebied Meppel, waarin we graag samen optrekken.

1. Goede bereikbaarheid van het station te voet, per fiets en met het OV voor een aantrekkelijke en inclusieve stad

Voor bewoners en bezoekers van Meppel is het belangrijk dat stations en bestemmingen goed bereikbaar zijn met het OV. Zodat werk, school, vrienden en familie, ziekenhuizen en evenementen ook in de toekomst goed bereikbaar blijven. Heb aandacht voor goede looproutes, fietsverbindingen, fietsparkeerplaatsen en bus van en naar het station en de herkomst/bestemming toe. Daarnaast is een goede bereikbaarheid van OV-knooppunten of stations essentieel om in de toekomst meer treinen te kunnen rijden.

2. Sturend parkeerbeleid: cruciale succesfactor voor een veilige, gezonde en aantrekkelijke stad

Gemeenten staan voor de opgave om te ontwikkelen én tegelijkertijd de leefkwaliteit te verbeteren. Passend parkeerbeleid is hierbij essentieel. Door parkeren bewust te sturen ontstaat meer ruimte voor spelen, wandelen en fietsen, neemt de verkeersveiligheid toe en verbetert de luchtkwaliteit. Zeker in wijken rond stations en andere OV-knooppunten stimuleren lagere parkeernormen en gereguleerd parkeren het gebruik van duurzame alternatieven voor de auto, zoals de fiets en het openbaar vervoer. NS is hierover reeds in gesprek met gemeente Meppel over de parkeergelegenheden in het stationsgebied.

Onderzoek laat zien dat parkeermaatregelen daadwerkelijk duurzaam reisgedrag beïnvloeden. Als parkeertarieven met 10% stijgen, kiest ongeveer 3% van de bezoekers voor een ander vervoersmiddel. Dit blijkt uit cijfers van kennisinstituut CROW. Wat betekent dat de doorstroom in de stad verbetert en er meer ruimte is voor mobiliteit van de inwoners zelf.

3. Samen actie zetten op het vergroten van de sociale veiligheid in het OV-systeem

Elke dag krijgen gemiddeld drie NS'ers te maken met ernstige agressie of intimidatie en loopt 1 NS'er letsel op. Het aantal meldingen van agressie en geweld stijgt op de stations en in de trein. NS vindt elke vorm van agressie richting reizigers en personeel onacceptabel en de stijging is zeer zorgelijk. De toename van het aantal maatschappelijke problemen is van invloed op deze incidenten. Het groeiende aantal verwarde personen en de stijging in het aantal evenementen, waaronder demonstraties, zorgen voor druk op onze veiligheidsorganisatie. Evenals de beschikbaarheid van veiligheidspersoneel. Samen met de gemeente Meppel zetten we graag verder in op een persoonsgerichte aanpak voor de top overlastgevers binnen de gemeente. De samenwerking op het gebied van sociale veiligheid blijft de aankomende jaren van groot belang, zodat reizigers en medewerkers zich veilig en prettig voelen op station Meppel

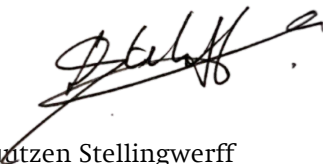
4. **Bouwen bij stations voor leefbare en gezonden wijken en minder CO2-uitstoot**

Meppel staat voor een flinke woningbouwopgave. De locaties waar nieuwe woningen, werklocaties en voorzieningen worden gerealiseerd, beïnvloeden de mobiliteitskeuze van inwoners: de auto of het openbaar vervoer. NS ziet graag natuurlijk dat nieuwe locaties goed met het openbaar vervoer worden verbonden. Neem daarom bij het bouwen van nieuwe woningen duurzame mobiliteit direct mee. In een stad waar ruimte schaars is, is openbaar vervoer de meest logische keuze: het vervoert meer mensen met minder ruimte en houdt de stad in beweging. Een goede mix van wonen, werken en voorzieningen in de buurt van het station draagt bij aan leefbaarheid, gezondheid en vermindering van CO2-uitstoot.

De mogelijkheden in mobiliteit zijn bepalend voor de kansen die je krijgt. Niet iedereen heeft een auto of kan in een auto rijden. Zonder goede toegang tot OV is het meedoen aan school, werk, of sociale activiteiten veel moeilijker. Daarom nemen we maatregelen zodat iedereen makkelijk de weg naar de trein kan vinden. Door speciale aanpassingen voor jongeren, ouderen en mensen met een krappere beurs. NS is hierover reeds in gesprek met het OV Bureau Groningen Drenthe.

Via deze [link](#) vindt u meer informatie over onze visie op de thema's mobiliteit, ruimtelijke ordening en gelijke kansen. Wij kijken er naar uit om met toekomstige gemeenteraadsleden en bestuurders samen te werken en hopen dat u ook in uw coalitieakkoord aandacht wilt besteden aan de maatschappelijke opgaven in samenhang met duurzame bereikbaarheid. Mocht deze brief vragen opleveren, of wilt u verder in gesprek. Dan kunt u contact opnemen met Alied Sijpkens, Public Affairs Manager voor Noord-Nederland (alied.sijpkens@ns.nl).

Met vriendelijke groet,

Luitzen Stellingwerff
NS Regiodirecteur NoordOost

Gemeente Meppel
Ter attentie van de formateur

Zwolle, april 2026

Betreft: Aandachtspunten voor het nieuwe gemeentebestuur

Geachte formateur,

Namens MKB-Nederland Regio Zwolle feliciteren wij u met uw rol in de formatie van een nieuw gemeentebestuur voor de gemeente Meppel. Vanuit het regionale bedrijfsleven willen wij u enkele aandachtspunten meegeven voor de komende bestuursperiode.

De economie van de Regio Zwolle staat voor een nieuwe fase. De komende jaren worden ruimte, energie en arbeid structureel schaarser. Zonder duidelijke keuzes ontstaat het risico dat ruimtelijke opgaven, economische ontwikkeling en investeringen elkaar gaan blokkeren. Investeringen vertragen, verduurzaming stopt en ondernemers verliezen voorspelbaarheid.

Zonder deze keuzes loopt de economische ontwikkeling vast.

Juist daarom vraagt deze periode om bestuurlijke helderheid en uitvoeringskracht. Niet door nieuwe plannen te stapelen, maar door bestaande plannen te concretiseren, prioriteiten te stellen en keuzes daadwerkelijk uit te voeren.

Voor ondernemers zijn bestuurlijke stabiliteit, voorspelbaar beleid en regionale samenwerking cruciale randvoorwaarden om te investeren, te innoveren en werkgelegenheid te creëren.

Economische prioriteiten voor Meppel

In samenspraak met lokale ondernemers willen wij u een aantal concrete onderwerpen meegeven die van groot belang zijn voor de economische ontwikkeling van gemeente Meppel en de bredere Regio Zwolle:

- **Focus op uitvoering en prioritering**
De opgave voor de komende bestuursperiode ligt niet in het maken van nieuwe plannen, maar in het uitvoeren van bestaande ambities. Dit vraagt om duidelijke prioriteiten, tempo en bestuurlijke keuzes in wat eerst gebeurt en wat later kan.
- **Versnelling van woningbouw met realistische randvoorwaarden**
De woningbouwopgave vraagt om voortgang, maar ook om uitvoerbare keuzes. Richt de focus op locaties waar randvoorwaarden zoals infrastructuur, energie en stikstof ruimte bieden voor daadwerkelijke realisatie.

- **Voldoende ruimte voor bedrijvigheid**
Een sterke economie vraagt om voldoende fysieke ruimte. Het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, bijvoorbeeld door intensiever of meerlaags gebruik, en waar nodig uitbreiding, is essentieel om groei mogelijk te maken.
- **Terughoudendheid in lokale lasten en regeldruk**
De ruimte voor ondernemers staat onder druk. Verdere lastenverzwaring en toenemende regeldruk beperken investeringsmogelijkheden. Beheersing van kosten en eenvoudige, voorspelbare regelgeving dragen bij aan een gezond ondernemersklimaat.
- **Gerichte inzet van ruimte en energie (netcongestie)**
Maak duidelijke keuzes in de inzet van schaarse ruimte en energie. Geef prioriteit aan economische activiteiten die bijdragen aan het versterken van de regionale economie en brede welvaart. Dit vraagt ook om het maken van keuzes tussen functies die concurreren om dezelfde ruimte.
- **Arbeidsproductiviteit en vakmanschap**
Zet sterker in op arbeidsproductiviteit en (het waarderen van) vakmanschap. In een structureel krappe arbeidsmarkt ligt groei niet in méér mensen, maar in slimmer werken. Ondersteun digitalisering, praktijkgericht opleiden en het beter benutten van beschikbaar arbeidspotentieel.
- **Samenwerking in de triple helix**
De economische kracht van de Regio Zwolle is gebouwd op samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs. Deze samenwerking is essentieel om innovatie te versnellen, arbeidsproductiviteit te verhogen en bedrijven toekomstbestendig te maken.

Regionale samenwerking als randvoorwaarde

Veel van de maatschappelijke en economische opgaven waar gemeenten voor staan, overstijgen de schaal van de individuele gemeente. Dit geldt onder meer voor vraagstukken rond ruimtelijke ontwikkeling (woningbouw en bedrijventerreinen), stikstof- en milieuruimte, energie-infrastructuur, mobiliteit en de arbeidsmarkt.

Voor ondernemers is het daarom essentieel dat de gemeente actief en constructief samenwerkt met partners in de provincie en de Regio Zwolle. Alleen in die samenhang kunnen deze opgaven effectief worden aangepakt.

De aard van deze vraagstukken vraagt om schaal, samenhang en bestuurlijke samenwerking. Opgaven rond ruimte, energie, mobiliteit en arbeid grijpen direct op elkaar in en laten zich niet afzonderlijk oplossen. Een benadering die zich primair richt op oplossingen binnen de eigen gemeente, zonder aansluiting bij regionale afspraken en strategieën, vergroot het risico dat ontwikkelingen vastlopen en kansen voor zowel de gemeente als de regio onbenut blijven.

Daarbij geldt dat deze opgaven vragen om duidelijke en consistente keuzes. De onderlinge samenhang is groot en maakt dat ingrepen op het ene terrein direct doorwerken op het andere. Daarmee laten deze vraagstukken zich niet reduceren tot eenvoudige oplossingen.

In het publieke debat ontstaat soms de indruk dat dat wel mogelijk is. In de praktijk blijken dergelijke benaderingen echter vaak onvoldoende houdbaar of leiden zij tot nieuwe knelpunten. Dit vraagt om bestuurlijke nuchterheid en het vermogen om keuzes te maken die niet alleen op korte termijn aantrekkelijk lijken, maar ook op de lange termijn standhouden.

Juist daarom is het van belang om te werken vanuit een consistente koers, waarin samenhang en uitvoerbaarheid centraal staan en waarin gemaakte keuzes over de tijd worden vastgehouden. Dat vraagt om een coalitie die bereid is verantwoordelijkheid te nemen, samen te werken binnen en buiten de gemeente, en te sturen op realistische en uitvoerbare oplossingen die recht doen aan de complexiteit van deze opgaven.

Concrete verwachtingen

Vanuit het lokale en regionale bedrijfsleven vragen wij het nieuwe gemeentebestuur om in het coalitieakkoord:

- expliciet te maken welke bijdrage de gemeente Meppel levert aan de economische agenda van de Regio Zwolle en hoe deze samenwerking verder wordt versterkt;
- duidelijk richting te geven aan de economische prioriteiten van de gemeente en hoe hier uitvoering aan wordt gegeven.

Tot slot

Ondernemers in de Regio Zwolle investeren dagelijks in innovatie, werkgelegenheid en verduurzaming. Zij vragen in ruil daarvoor om een overheid die richting geeft, keuzes maakt en samenwerking versterkt.

Wij hopen dat de nieuwe coalitie in Meppel kiest voor een koers waarin economische ontwikkeling, regionale samenwerking en uitvoeringskracht centraal staan.

Onze brief is gebaseerd op de lobbyboodschap “**Van schaarste naar kracht: kiezen voor wat waarde toevoegt**” van MKB-Nederland Regio Zwolle voor de periode 2026–2030. Deze lobbyboodschap hebben wij als bijlage toegevoegd.

MKB-Nederland Regio Zwolle denkt graag mee over de verdere uitwerking van deze agenda en blijft graag partner in uitvoering.

Met vriendelijke groet,
MKB-Nederland Regio Zwolle

Joost Pleiter
voorzitter

Bijlage

Lobbyboodschap MKB-Nederland Regio Zwolle 2026–2030 – *Van schaarste naar kracht: kiezen voor wat waarde toevoegt*

Lobbyboodschap

2026 - 2030

Van schaarste naar kracht: kiezen voor wat waarde toevoegt

De Regio Zwolle is een relevante economische regio in Nederland. Maar die positie is niet langer vanzelfsprekend. De spelregels zijn veranderd. De komende jaren worden ruimte, energie en arbeid structureel schaars. Niet tijdelijk, niet incidenteel, maar fundamenteel.

Zonder duidelijke keuzes ontstaat een verdringingseconomie:

- ruimtelijke opgaven drukken elkaar weg
- processen drukken uitvoering weg
- kapitaal drukt vakmanschap weg

De regio loopt dan vast in een ruimtelijke én economische prop.

Niet kiezen is kiezen. Dan kiest de schaarste. Dat is het slechtste soort beleid.

Daarom draait onze boodschap om één kern:

Kies waar schaarste de meeste maatschappelijke én economische waarde oplevert.

Niet als rem, maar als voorwaarde voor groei, innovatie en brede welvaart.

De regio moet de komende jaren meer doen met minder: slimmer organiseren, gericht prioriteren en uitvoering centraal zetten.

Van bouwstenen naar keuzes

Als Regio Zwolle hebben we veel opgebouwd: een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie, regionale bouwstenen, sectorplannen, NOVEX-afspraken en een stevig fundament van samenwerking.

Dat geheel vormt de basis voor gerichte keuzes.

Maar de fase verandert.

Te lang zijn keuzes uitgesteld of versnipperd geraakt door politieke wisselingen en sectorale belangen. Daardoor groeide de stapel plannen, maar niet de helderheid van richting.

Zolang beslissingen uitblijven ontstaat een ruimtelijke prop:

- functies blokkeren elkaar
- belangen strijden om dezelfde meters
- projecten wachten op besluitvorming

Elke ruimtelijke prop wordt uiteindelijk een economische prop.

Investeringsvertragen, verduurzaming stopt en ondernemers missen voorspelbaarheid.

Daarom is dit het moment om bewust te kiezen.

Niet door nieuwe plannen te maken, maar door besluiten te nemen op basis van wat er al ligt: van verstedelijkingsstrategie tot NOVEX en sectorplannen.

Besluiten die richting geven én voorspelbaarheid bieden aan ondernemers, onderwijs, investeerders en netbeheerders.

Het draait nu om concretiseren en prioriteren:

- wat doen we wél
- wat doen we niet meer
- waar levert schaarste de meeste waarde op.

Vier keuzes met impact op de toekomst

1. Energie

Zet schaarse capaciteit in waar de toekomst wordt gemaakt

De elektriciteitsnetten zitten vol in grote delen van de regio: Zwolle, Hattem, Kampen, Meppel, Raalte, Staphorst, Wezep en Hardenberg.

Wachtrijen lopen op.
Verduurzaming stagneert.
Investerings blijven liggen.

Tegelijkertijd moet onze economie met minder mensen méér waarde creëren.

Onze keuze

Prioriteit voor bedrijven die:

- verduurzamen
- digitaliseren en automatiseren
- circulair produceren
- innovatiekracht toevoegen

Wat moet er gebeuren

- Een regionale prioriteitenlijst voor netcapaciteit, vastgesteld door provincies en gemeenten en uitgevoerd door netbeheerders.
- Capaciteit reserveren voor bedrijven die bijdragen aan productiviteit en transitie.
- Eén ondernemersloket energie voor netvraag, congestiemanagement en verduurzaming.
- Versnelde netverzwaring op strategische locaties.
- Creëren van broedplaatsen/innovatielabs waar bedrijven, onderwijs en overheid kunnen werken aan het ontwikkelen van innovaties op het gebied van circulariteit en verduurzaming.

Waarom

Energie wordt zo een strategisch stuurmiddel, geen rem op regionale ontwikkeling.

2. Ruimte

Doe de juiste dingen op de juiste plek

De regio is ruimtelijk vol. Woningbouw, natuur, landbouw, economie en waterveiligheid concurreren om dezelfde vierkante meters.

Ruimte betekent daarbij zowel fysieke ruimte als milieuruimte, zoals:

- stikstofruimte
- geluidruimte
- emissierechten
- bouwtitels
- milieucategorieën

Als fysieke ruimte en milieuruimte niet samen worden afgewogen ontstaat dubbele schaarste:

- het oppervlak kan niet worden benut
- milieuruimte raakt versnipperd toegewezen

Onze keuze

Reserveer ruimte voor sectoren die:

- regionale waarde creëren
- arbeidsproductiviteit verhogen
- brede welvaart versterken

Wat moet er gebeuren

- Eén regionale ruimtkaart met ja-zones, nee-zones en prioriteitszones.
- Herstructureren en uitbreiden: structurele focus om bestaande bedrijventerreinen te
- optimaliseren (upgraden van openbare ruimte, meerlaagse productie ruimten).
- Basislocatiekwaliteit op orde: bereikbaarheid, netcapaciteit, digitale infrastructuur en veiligheid.
- Heldere regionale afspraken verdeling o.a. milieucategorieën
- Versterken Port of Zwolle

Waarom

Ruimte wordt zo een strategisch instrument, geen toevallige optelsom van lokale beslissingen.

3. Arbeid

Vakmanschap en productiviteit en inclusiviteit als groeirimte

De arbeidsmarkt blijft structureel krap.

Meer economische groei komt daarom niet uit méér mensen, maar uit slimmer werken, technologie toepassen en talent beter benutten.

Dat vraagt om drie samenhangende keuzes: versterken van vakmanschap, verhogen van arbeidsproductiviteit en beter benutten van het arbeidspotentieel dat nu nog onbenut blijft.

Onze keuze

- Bouwen aan klimaat waarin talent in de regio blijft, bouwen aan regionale mobiliteit.
- Prioriteit voor behoud van vakmanschap en talent in de regio is essentieel zijn voor de regionale economie en transities. We moeten in de regio sterker inzetten op **arbeidsproductiviteit en inclusieve arbeidsparticipatie**.
- In een structureel krappe arbeidsmarkt kunnen we het ons niet veroorloven dat grote groepen mensen langs de kant blijven staan. Mensen met een arbeidsbeperking, statushouders, mensen vanuit de bijstand of mensen die gedeeltelijk kunnen werken vormen een belangrijk arbeidspotentieel voor de regio.
- Een inclusieve arbeidsmarkt is daarom niet alleen een sociaal vraagstuk, maar ook een economische noodzaak.

Wat moet er gebeuren

- **Leerwerkcampussen op strategische bedrijventerreinen waar onderwijs en bedrijven samenwerken.**
- **Versnellen van zij-instroom en praktijkgericht opleiden**
Flexibiliseer het onderwijs, met name in die delen die uitgevoerd worden binnen bedrijven, zoals stages of afstudeerperioden. Maak zij-instroomtrajecten wendbaar en flexibel, bijvoorbeeld met het landelijke traject Fast Switch.
- **Digitalisering van het MKB versnellen**
Zodat bedrijven werk slimmer kunnen organiseren en productiviteit kunnen verhogen.
- **Sociale innovatie stimuleren**
Betere teams, slimmere werkprocessen en nieuwe manieren van organiseren.
- **Onbenut arbeidspotentieel beter benutten**
Eenvoudiger regelingen voor werkgever, betere samenwerking tussen gemeenten, werkgevers en arbeidsmarktpartijen en begeleiding gericht op duurzame plaatsing in werk.
- **Arbeidsproductiviteit als bestuurlijk thema**
Niet alleen instroom, maar ook slimmer werken moet onderdeel worden van regionaal beleid.

Waarom

Zonder vakmensen geen energietransitie, geen woningbouw en geen maakindustrie.

Maar zonder slimmer werken en het benutten van al het beschikbare talent kan de regio haar economische kracht niet behouden.

Een sterke arbeidsmarkt betekent daarom:

Bouwen aan regionale mobiliteit door vakmanschap versterken, technologie benutten en iedereen die kan werken ook laten meedoen.

4. Onderwijs en kennis

De motor achter productiviteit en innovatie

In een regio met structurele arbeidskrapte is kennis de belangrijkste productiefactor. Groei komt niet uit meer mensen, maar uit slimmer werken, technologie toepassen en vaardigheden versterken.

Onderwijs speelt daarin een sleutelrol.

Onze keuze

Wij adviseren om de samenwerking tussen onderwijs en ondernemers structureel te versterken en daarbij duidelijke keuzes te maken in waar deze samenwerking het meeste bijdraagt aan productiviteit en innovatie. In een structureel krappe arbeidsmarkt ligt groei niet in méér mensen, maar in beter benutten van talent en slimmer werken.

Bouw daarbij gericht voort op de sterke basis die er al is, zoals de MBO- en HBO-infrastructuur, doorlopende leerlijnen en de samenwerking met universiteiten, en zet praktijkgericht onderzoek vanuit practoraten en lectoraten nadrukkelijk in voor vraagstukken uit het bedrijfsleven.

Daarnaast adviseren wij om bestaande initiatieven zoals de Spoorzone in Zwolle, de Makersfabriek en de Zwolse Incubator (ZWINC) gericht te versterken en op te schalen. Maak hierbij expliciete keuzes in welke leer- en werkomgevingen prioriteit krijgen en zorg dat deze beter toegankelijk en zichtbaar worden voor het MKB. Zo wordt de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven geen losse verzameling initiatieven, maar een gericht systeem dat bijdraagt aan de economische kracht van de regio.

Wat moet er gebeuren

- Structurele afstemming tussen ondernemers, onderwijs en overheid over toekomstige vaardigheden.
- Sterkere verbinding tussen MBO, HBO en academisch onderzoek.
- Hybride leer- en innovatieomgevingen waar studenten, onderzoekers en bedrijven samenwerken.
- Versterking van een academische onderzoeksfunctie in Zwolle.

Waarom

Grote bedrijven organiseren hun eigen R&D.

Het MKB meestal niet.

Een sterke verbinding tussen onderwijs, onderzoek en ondernemerschap versnelt innovatie en verhoogt de productiviteit van de regio.

De samenhang: vier schaarstes, één uitvoeringssysteem

Ruimte, energie, arbeid en kennis zijn geen losse dossiers.

Ze vormen één systeem:

- Ruimte geeft richting
- Energie geeft tempo
- Arbeid geeft uitvoering
- Kennis geeft innovatie

Ontbreekt één schakel, dan valt het systeem stil.

Wat wij vragen

- duidelijke en consistente keuzes
- regionale ordening van ruimte, energie, arbeid en kennis
- minder regeldruk voor ondernemers
- één regionale lijn richting provincie, netbeheerders en Den Haag
- focus op uitvoering boven nieuwe plannen

Wat moet er praktisch gebeuren

- Regeldruk verminderen en regels vereenvoudigen.
- Snellere en voorspelbare vergunningverlening.
- Overheid van controle naar faciliterende partner.
- Ruimte voor ondernemerschap en innovatie.
- Versterken van weerbare bedrijven: sociaal, financieel en organisatorisch.
- Ondersteuning bij digitalisering, cyberveiligheid en energietransitie.
- Samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers gericht op uitvoering.

Wat wij bieden

- innovatiekracht
- investeringsvermogen
- leerwerkplekken
- uitvoeringscapaciteit
- een eerlijke en realistische stem uit de praktijk

MKB-Nederland Regio Zwolle | *Partner in uitvoering*

Lobbyboodschap

2026 - 2030

Bijlage / Memo, Relas van Overwegingen

Behorende bij: Lobbyboodschap MKB Regio Zwolle 2026-2030

Waarom deze lobby nodig is in een regio die al zoveel doet

Inleiding: waarom een relaas van overwegingen?

De Regio Zwolle heeft de afgelopen jaren veel opgebouwd: een verstedelijkingsstrategie, NOVEX-afspraken, sectorplannen, een (provinciale) omgevingsvisie en een breed scala aan triple-helix programma's. Bestuurders en beleidsmakers zullen daarom regelmatig reageren met:

“Maar dit doen we toch al?”

Deze notitie legt uit waarom onze lobby desondanks urgent en noodzakelijk is. Het gaat niet om méér plannen, maar om het maken van keuzes die deze plannen eindelijk uitvoerbaar maken.

1. Er ligt een sterke basis, maar geen volgorde, geen prioriteit en geen sturing

Wat er is

De regio heeft veel strategische bouwstenen opgebouwd:

- Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle
- NOVEX-afspraken met het Rijk
- Sectorale uitvoeringsagenda's (arbeidsmarkt, mobiliteit, energie, economie)
- Ruimtelijke bouwstenen voor wonen, werken en landschap
- Omgevingsvisie Overijssel
- Smart energy hubs, regionale pilots
- Arbeidsmarktprogramma's (Groeï Vooruit, Upgrade Jezelf, sectortafels)

Waar de gaten vallen

Alle bouwstenen vertellen wat we belangrijk vinden, maar nog niet:

- wat eerst moet,
- wat later kan,
- wat niet meer past,
- en wie waar voorrang krijgt.

Zonder prioritering en volgorde stapelen ambities zich op bovenop bestaande druk op ruimte, energie en arbeid.

Waarom nu een keuze nodig is

We zitten in de fase waarin strategische lijnen niet meer genoeg zijn.

De regio vraagt nu om bestuurlijke keuzes die richting, tempo en voorspelbaarheid creëren.

2. De schaarste is structureel, maar de huidige aanpak is nog projectmatig

Energie

Er zijn waardevolle pilots (smart energy hubs, flexibiliteit, congestiemanagement), maar ze zijn:

- versnipperd,
- niet leidend voor regionale keuzes,
- niet gekoppeld aan één prioriteitenlijst,
- en onvoldoende herkenbaar voor ondernemers.

We doen veel aan netcongestie, maar we sturen er nog onvoldoende op.

Ruimte

Er zijn strategieën, visies en bouwstenen, maar geen:

- regionale ruimtkaart met ja-, nee- en prioriteitszones,
- samenhang tussen fysieke en milieuruimte,
- keuze tussen herstructureren of uitbreiden,
- uitleg welke sectoren voorrang krijgen en waarom.

We hebben een strategisch 'waarom', maar nog geen bestuurlijk 'waar wel, waar niet, wanneer'.

Arbeid

Er zijn talrijke programma's rond instroom, omscholing en leven lang ontwikkelen.

Maar bijna alles richt zich op het individu.

De structurele opgave is productiviteit, digitalisering en werk anders organiseren.

Arbeid wordt nog behandeld als instroomvraag en niet als productiviteitssysteem.

3. Politieke wisselingen hebben richting gefragmenteerd, nu is bestuurlijke consistentie nodig

Veel strategische programma's zijn goed, maar:

- soms generatie 1.0 van het beleid,
- gericht op sectorale deeloplossingen,
- wisselend in ambitie en mandaat door politieke veranderingen,
- en niet altijd gekoppeld aan één integrale regionale agenda.

Dit leidt tot een paradox:

We doen veel, maar weinig daarvan leidt nog tot keuzes die echt helpen.

Ondernemers ervaren hierdoor:

- onduidelijkheid,
- vertraging,
- overlappende agenda's,
- en een gebrek aan voorspelbaarheid.
-

4. De ruimtelijke prop creëert automatisch een economische prop

Zonder bestuurlijke keuzes ontstaan kettingreacties:

- Geen keuze in ruimte → geen netverzwaring → geen verduurzaming → geen innovatie.
- Geen keuze in energie → geen maakindustrie → geen banen → minder innovatiekracht.
- Geen keuze in arbeid → hogere kosten → minder productie → belemmerde groei.

Het systeem zit vast in zichzelf.

Dat kun je niet oplossen met nóg meer plannen.

Alleen keuzes ontgrendelen dit systeem.

5. Waarom het MKB dit nu agendeert

Het MKB staat dagelijks in de praktijk van:

- vergunningen,
- netcongestie,
- regeldruk,
- tekort aan vakmensen,
- onzekerheid over ruimte en milieuruimte,
- en last-minute beleidswijzigingen.

Daarom vraagt het MKB om:

richting, prioriteit en voorspelbaarheid.

Precies dat ontbreekt momenteel.

6. Hoe deze lobby concreet verschilt van 'meer van hetzelfde'

Het MKB vraagt geen:

- nieuwe coalities
- nieuwe visies
- nieuwe tafels
- nieuwe programma's

Het vraagt vier concrete keuzes:

1. Een regionale prioriteitenlijst voor netcapaciteit
2. Een regionale ruimtekaart met duidelijke prioriteitszones
3. Arbeidsproductiviteit als vast bestuurlijk sturingsprincipe
4. Een structurele (academische) onderzoeksfunctie in Zwolle, gekoppeld aan de regionale economie

Deze vier keuzes zorgen voor duidelijke prioritering in **energie, ruimte, arbeid en kennis** en maken de regionale strategie daadwerkelijk uitvoerbaar.

Conclusie

Samengevat:

- We hebben voldoende plannen.
- Wat ontbreekt is prioriteit, volgorde en sturing op schaarste.
- Zonder keuzes groeit de prop.
- Zonder keuzes verliezen ondernemers voorspelbaarheid.
- Zonder keuzes verliest de regio economische kracht.

Van schaarste naar kracht begint met kiezen

Geachte fracties,

Met de gemeenteraadsverkiezingen achter de rug breekt een periode aan van nieuwe beleidskeuzes. Graag geven wij, het landelijke Ouderinitiatief Smartphonevrij Opgroeien, via deze brief een aantal belangrijke aandachtspunten mee aan de onderhandelende partijen.

Deze aandachtspunten hebben betrekking op het welzijn van de jeugd, smartphones en social media, het betrekken van het onderwijs én de verantwoordelijkheid van de gemeente in dit geheel.

De kindertijd is kort en kostbaar. Kinderen verdienen het om te leren, ontwikkelen en op te groeien vrij van de verslavend ontworpen algoritmes en leeftijdsongeschikte content. Ondertussen krijgen kinderen steeds jonger een smartphone en brengen Nederlandse jongeren gemiddeld 5,5 á 6 uur per dag door op de smartphone. Peilingen laten steevast zien: ouders willen het anders. Het ouderinitiatief Smartphonevrij Opgroeien is een groeiende beweging van meer dan 65.000 ouders in Nederland. Wij willen smartphones of sociale media niet verbieden, maar de norm eromheen wel verschuiven.

Tot voor kort kreeg vrijwel elk kind op de basisschool een smartphone. Toen kinderen tien jaar geleden voor het eerst smartphones kregen, was er geen onderzoek naar de impact ervan. Inmiddels is dat er wel, en de bevindingen zijn omvangrijk en zorgwekkend. Kinderen worden via de smartphone op jonge leeftijd blootgesteld aan prikkels die hun brein nog niet voldoende kan verwerken. Daarnaast hangt het smartphonegebruik en de vele uren die erop gespendeerd worden samen met een scala aan problemen. Van bijziendheid tot concentratie- en slaapproblemen, mentale gezondheidsklachten, eetstoornissen en het openen van de deur naar cyberpesten, grooming en grensoverschrijdend gedrag.

In ons [position paper](#) zetten we de belangrijkste cijfers over smartphone en socialemediagebruik door kinderen en jongeren op een rij, en stellen wij dat deze cijfers de basis moeten zijn van de maatschappelijke discussie. Ten koste waarvan gaat het als kinderen en jongeren zoveel tijd op een smartphone besteden? Wat normaliseren we, wanneer kinderen moeten liegen over hun leeftijd om toegang tot een platform te krijgen? In dit paper laten we zien dat de via smartphone toegankelijke digitale omgeving zowel onveilig als ongeschikt beschouwd kan worden voor kinderen. Dit alles vraagt om een dringende heroverweging van hoe we in de maatschappij nadenken over de leeftijd van het geven van een smartphone en toegang tot sociale media.

Wij hebben een Ouderpact ontwikkeld om te laten zien dat een groeiende groep ouders in Nederland kiest om te wachten met het geven van de smartphone aan hun kind, met de wens om uit te stellen tot 14 jaar of ouder. Landelijk is dit pact al voor bijna 70.000 kinderen van ruim 4.600 scholen ondertekend. Bekijk vooral even de [resultaten](#) in uw gemeente.

Wij vragen u, als formerende politieke partijen die aan de start staan van een nieuw beleid voor de komende vier jaar om het onderwerp welzijn van de jeugd, smartphones en social media niet te vergeten, en hier actief beleid op te maken. De landelijke overheid doet het al: in het [regeerakkoord](#) (p. 59) is opgenomen dat de smartphonerichtlijn voor scholen wordt aangescherpt. Ook wordt gewerkt aan een minimumleeftijd van 15 jaar voor sociale media.

Als gemeente kunt u beleid opnemen in de portefeuille veiligheid wanneer het gaat om radicalisering, jeugdcriminaliteit, en cyberpesten en kunt u inzetten op preventie. Ga het gesprek aan met onderwijsinstellingen in uw gemeente over hoe school beleid rondom smartphones kan maken en welke boodschap een school kan uitdragen naar ouders. Door te laten weten dat een smartphone niet noodzakelijk is om mee te komen in de eerste klassen van de middelbare school, wordt bij ouders de druk ontnomen om kinderen er ééntje te geven zodat ze niet buiten de boot vallen.

En kijk naar wat in andere gemeenten al wordt ondernomen. Recent nam de gemeenteraad van [Wageningen een motie](#) aan met als ambitie dat een kwart van de kinderen zonder smartphone kan opgroeien. Geen verbod van bovenaf, maar ondersteuning van scholen, ouders en maatschappelijke organisaties. Ook de gemeente Amsterdam heeft vorig jaar het [actieplan Online Leefwereld Jongeren](#) gelanceerd en steunt het initiatief Smartphonevrij Opgroeien. Deze voorbeelden laten zien dat gemeenten een faciliterende rol kunnen spelen.

Wij rekenen erop dat u onze hartenkreet meeneemt in uw nieuwe beleidsakkoord.

Smartphonevrij Opgroeien Nederland

www.smartphonevrijopgroeien.nl

Contact: info@smartphonevrijopgroeien.nl

Amersfoort, maart 2026

Geachte formateurs en gesprekspartners,

U staat in uw formatie en bij de vorming van het coalitieakkoord voor uw gemeente voor een grote opgave. De ruimtelijke uitdagingen in heel Nederland zijn omvangrijk en vragen om doordachte keuzes. Gemeenten vervullen daarbij een sleutelrol in het realiseren van alles wat onze samenleving nodig heeft: van voedsel- en energievoorziening tot woningen, werkplekken en leefomgevingen waar mensen zich thuis voelen.

In deze brief benoemen wij een aantal aspecten die van cruciaal belang zijn voor het behoud én de verdere ontwikkeling van een mooi, leefbaar en duurzaam Nederland. We hopen dat deze inzichten u helpen om in uw coalitiebesprekingen tot concrete afspraken te komen.

Nederland is bezig met een ingrijpende ruimtelijke transformatie, en het Rijk neemt weer wat regie in haar (Ontwerp-)Nota Ruimte. Voor de daarin voorgestelde aanpak van maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, landbouw, defensie, natuur, energie en klimaat zal volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de komende jaren circa 10% van het land van functie veranderen. Dit vraagt om zorgvuldige ruimtelijke keuzes op lokaal en regionaal niveau. Behoud en versterking van een goede omgevingskwaliteit is daarbij de rode draad. Alleen zo blijft Nederland ook na deze grote verbouwing een land waar het prettig wonen, werken en leven is.

Tegelijkertijd staat de bouweconomie onder druk. Grondprijzen stijgen sterk, grondstoffen worden duurder door de internationale situatie en capaciteit is schaars. Dat zet maatschappelijke doelen onder spanning. Nationale deregulering alleen biedt hiervoor geen structurele oplossing. Zonder aandacht voor de onderliggende problemen - zoals beschikbaarheid van grond, materialen en capaciteit - leidt deregulering slechts tot een lagere kwaliteit van de leefomgeving.

De wooncrisis laat zien hoe complex het systeem is. Financiële, ruimtelijke en sociale factoren beïnvloeden elkaar. Wie dat systeem beter wil begrijpen, kan de film [De machinerie van de volkshuisvesting](#) bekijken van Carlijn Kingma en Thomas Bollen. Herijking van het systeem, door hernieuwde aandacht voor het woonrecht, zal voor echte vooruitgang zorgen.

Juist in deze context is het belangrijk om te benadrukken: kwaliteit is een voorwaarde voor versnelling. Wanneer gemeenten, ontwerpers, opdrachtgevers en bouwers vanaf het begin samen kwaliteitsambities formuleren en borgen, ontstaan betere plannen die sneller gerealiseerd kunnen worden.

Dit vraagt wél om een andere manier van werken: integraal en met heldere kaders aan de voorkant. Zo voorkom je aanpassingen achteraf, langdurige discussies en kostbare vertragingen. Kwaliteitszorg versnelt dan juist het proces. En juist daar zit de crux van uw werk in de komende vier jaren.

Vier aandachtspunten voor gemeenten bij het borgen van omgevingskwaliteit

Om ook onder de huidige omstandigheden te blijven werken aan goede omgevingskwaliteit, zien wij vier ontwikkelingen die nadrukkelijk om aandacht vragen:

1. De bouweconomie vraagt aandacht

Grondprijzen, grondstofprijzen en capaciteit vragen in de bouwopgaven specifieke aandacht van uw college.

Schaarste aan grondstoffen, stijgende materiaalprijzen en beperkte capaciteit maken versnelling lastig. Dit vraagt bijvoorbeeld om inzet op industrialisering van de bouw én om slimmere samenwerkingen. Denk bijvoorbeeld aan publiek-private partnerschappen, modulaire bouwmethoden die passen bij de plek, en vroegtijdige afstemming tussen gemeenten en marktpartijen. Ook regionale biobased initiatieven verdienen uw aandacht.

Ook uw te voeren grondbeleid is hierin cruciaal. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld sturen via strategische grondaankopen, het inzetten van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten, het tegengaan van speculatie en leegstand en het stimuleren van maatschappelijk eigendom en coöperaties.

2. Randvoorwaarden vragen aandacht

Mobiliteit, netcapaciteit, water en stikstof zijn bepalend voor wat wél en niet kan. Veel daarvan ligt buiten directe gemeentelijke invloed, maar gemeenten kunnen wel:

- vroegtijdig afstemmen met netbeheerders, waterschappen en provincies;
- mogelijke knelpunten al in de planfase meenemen;
- ambities koppelen aan realistische randvoorwaarden.

Zo voorkom je vertraging later in het proces.

3. De lokale en regionale bouwcultuur vraagt aandacht

Goede projecten ontstaan vanuit een sterke regionale bouwcultuur. Alle relevante partijen moeten vanaf het begin betrokken worden volgens de “Schijf van Vijf van de bouwcultuur”: opdrachtgevers/corporaties, ontwikkelaars, ontwerpers, bouwers en overheid. Met de maatschappelijke opgave en de toekomstige gebruiker in het hart van de schijf van vijf – en van iedere deelnemende partij.

Door deze samenwerking vroeg te organiseren, kan kwaliteit beter worden verankerd en besluitvorming worden versneld. Het resultaat: Toekomstbestendige projecten die passen bij de plek én bij de mensen die er gaan wonen, werken en leven.

4. De doorontwikkeling van de Omgevingswet vraagt aandacht

De Omgevingswet vraagt gemeenten om anders te werken, waarbij kwaliteitsbeleid en -advisering vanaf het begin integraal onderdeel zijn van de planvorming. Dat vraagt iets van de inrichting van de ambtelijke capaciteit en werkprocessen (zie punt 3) en van de inrichting van het gemeentelijk beleid en instrumenten. Inmiddels zijn er al veel instrumenten en bouwstenen beschikbaar om die kwaliteit ook daadwerkelijk te borgen.

Gebruik deze **bouwstenen** actief bij visie- en beleidsvorming. Ze bieden concrete handvatten voor het structureren van projecten: van ambitie en samenwerking tot proces, instrumentarium en toetsing. Zo wordt kwaliteit geen sluitstuk, maar een vertrekpunt.

Daarbij is lokaal maatwerk essentieel. Goed afgestemde regels en kaders zorgen voor duidelijkheid, versterken het democratisch draagvlak en doen recht aan de eigenheid van een plek.

Tegelijkertijd is er behoefte aan vereenvoudiging van regelgeving en instrumenten. Wij pleiten daarom voor:

- een compact en overzichtelijk “beleidshuis” waarin lokaal beleid logisch samenkomt;
- duidelijke maatschappelijke prioriteiten per gebied, zodat keuzes voor woningbouw, energie, voorzieningen en infrastructuur aansluiten bij lokale behoeften en opgaven;
- heldere en ambitieuze kwaliteitskaders, met een balans tussen:
 - concrete, oplossingsgerichte (gesloten) regels voor snelheid en voorspelbaarheid
 - ambitiegericht (open) kaders voor ruimte, creativiteit en maatwerk.

Door deze samenhangende aanpak kunnen gemeenten de Omgevingswet benutten zoals bedoeld: als instrument om kwaliteit en versnelling te combineren.

Adviescommissies en andere kwaliteitsadviseurs zoals supervisors, kwaliteitsteams en bouwmeesters zijn onmisbaar om dit samen met en voor uw gemeente vorm te geven. Mits goed gepositioneerd, kunnen zij juist bijdragen aan versnelling van maatschappelijke opgaven. Daarvoor is het belangrijk dat zij vroeg betrokken worden bij initiatieven en goed zijn ingesloten op de ambtelijke organisatie. Niet als sluitstuk, maar als partner aan de voorkant.

Kwaliteit is geen extra laag, maar een voorwaarde voor goede voortgang en voor leefomgevingen die gezond en sociaal sterk zijn. Dat vraagt om aanpassing van zowel

het beleidshuis als de werkprocessen. Door kwaliteitsadvisering eerder in het proces te organiseren, krijgt zij een actievere rol in het omgevingsbeleid. Zo kan kwaliteit daadwerkelijk gaan functioneren als versneller van maatschappelijke ontwikkeling.

De Federatie Ruimtelijke Kwaliteit en de bij ons aangesloten regionale kennis- en adviesinstellingen kunnen bij de (her)inrichting hiervan een ondersteunende en versterkende rol vervullen. Meer informatie kunt u vinden via de website van de [Federatie Ruimtelijke Kwaliteit](#) of van de regionale organisaties [Dorp, Stad en Land](#), [Gelders Genootschap](#), [Het Oversticht](#), [hûs en hiem](#), [Libau](#), [MOOI Noord-Holland](#) en [MooiSticht](#). In de bijlage treft u ook een algemeen artikel met Q&A over kwaliteitsbeleid aan, dat u [hier](#) ook online kunt lezen. Voor vragen of toelichting kun u ons bereiken op 06-46055051.

Wat is kwaliteitsadviesing precies? Is het hetzelfde als welstand? Vertraagt het de woningbouw of kan het juist versnellen? En waarom is lokale kwaliteitsadviesing zo belangrijk? Je leest de antwoorden op deze vragen in dit artikel van Wouter van Riet Paap, met een overzichtelijke Q&A met veelgestelde vragen op pagina 2.

De inrichting van Nederland staat onder grote druk. Woningbouw, energie, infrastructuur, water, landbouw en natuur doen allemaal een beroep op dezelfde schaarse ruimte. Dat vraagt om keuzes die verder gaan dan het afvinken van regels. Het vraagt om samenhang, afweging en kwaliteit. Het lokale kwaliteitsbeleid en de bijbehorende adviesing van adviescommissies, supervisors en/of stads- en dorpsbouwmeesters spelen daarin een cruciale rol.

Kwaliteit laat zich niet volledig vastleggen in regels

Gemeenten werken al decennialang met beeldkwaliteitsplannen en omgevingsbeleid waarin zij vastleggen wat zij verstaan onder ruimtelijke kwaliteit. Deze kaders zijn democratisch vastgesteld (in de gemeenteraad, met inspraak van de bewoners), maar bewust niet zwart-wit geformuleerd. Waar het Besluit bouwwerken leefomgeving landelijke minimumeisen stelt aan veiligheid, gezondheid en energie, geven lokale kwaliteitskaders richting aan hoe een plan zich verhoudt tot zijn omgeving. Dat vraagt om interpretatie per situatie.

Van welstand naar integrale kwaliteitsadviesing

Sinds de invoering van de Omgevingswet in 2024 bestaat de klassieke welstandstoets niet meer. In plaats daarvan werken gemeenten met adviescommissies omgevingskwaliteit. Deze commissies zijn breder samengesteld en adviseren integraal over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, om zo uitvoering te geven aan artikel 1.3 van de Omgevingswet:

Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de woonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het

leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:

- A bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en
- B doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

Wat opvalt in dit artikel is dat nadrukkelijk de koppeling wordt gemaakt tussen een goede omgevingskwaliteit (lid a) en het vervullen van de maatschappelijke behoeften (lid b). Gemeentelijke adviescommissies ondersteunen gemeenten daarom proactief bij de uitvoering van het lokale omgevingsbeleid, een rol die zorgvuldig is ingebed in zowel het voortraject als de vergunningsprocedure van initiatieven.

Overgangperiode na invoering van de Omgevingswet met verouderd en sectoraal beleid

In aanloop naar de Omgevingswet hebben veel gemeenten bewust gewacht (soms meer dan 15 jaar!) met het vaststellen of vernieuwen van kwaliteitsbeleid, om dit in samenhang binnen het nieuwe wetstelsel vorm te kunnen geven. Na de invoering moest er eerst een jaar gewend worden aan het DSO en de nieuwe realiteit van de wet, en nu begint die vernieuwing van beleid en processen op gang te komen. Maar het beleid is nog lang niet overal op orde en ook het kwaliteitsstelsel is op veel plekken dus nog in ontwikkeling. Het vraagt tijd om nieuwe werkwijzen, rollen en samenwerkingen goed te laten landen. Zeker als iedere verandering direct van invloed is op de leefomgeving van mensen. Dat gezegd hebbende, vragen de grote opgaven van deze tijd tegelijkertijd wel om een zo

snel mogelijke realisatie, via goede samenwerkingen, soepel beleid en goede processen.

In een groot deel van de (met name de wat kleinere) gemeenten vormen adviescommissies omgevingskwaliteit bovendien de enige onafhankelijke kwaliteitscheck tussen democratisch vastgestelde ambities en concrete plannen. Adviescommissies adviseren en toetsen daarbij niet aan persoonlijke voorkeuren, maar aan het lokale omgevingsbeleid zoals vastgesteld door de gemeenteraad. Daarmee borgen zij het publieke belang in de overgang van beleid naar uitvoering. Overigens worden eenvoudige plannen vaak ambtelijk getoetst aan de vastgestelde kwaliteitskaders. In een stad als Utrecht gaat dit bijvoorbeeld om 80% van alle vergunningsaanvragen.

Kwaliteit en snelheid zijn geen tegenstellingen

Een veelgehoord misverstand is dat kwaliteitsadviesing vertragend werkt. De praktijk laat zien dat het tegendeel vaak het geval is. Tijdige en goed ingebede kwaliteitsadviesing leidt tot beter onderbouwde plannen. Dat voorkomt herstelrondes, bezwaren en juridische procedures.

Het is dan ook niet de kwaliteitsadviesing die vertraging veroorzaakt, maar plannen die onvoldoende zijn afgestemd op hun context. Wanneer het gesprek over kwaliteit te laat wordt gevoerd, keert het terug als weerstand of als juridisch conflict. Wanneer het vroeg onderdeel is van het proces, draagt het bij aan voortgang.

Versnellen met kwaliteit gebeurt al

Onder de Omgevingswet is kwaliteitsadviesing geen afzonderlijk toetsmoment meer, maar een integraal en voorspelbaar onderdeel van het ontwikkelproces. Door ambities vroeg te benoemen en kwaliteit aan de voorkant te organiseren, ontstaat duidelijkheid voor initiatiefnemers en voorspelbaarheid in besluitvorming. Dat leidt niet alleen tot betere plannen, maar ook tot snellere procedures. Versnelling en kwaliteit blijken daar geen tegenstelling, maar elkaars voorwaarde.

Lokale eigenheid en maatschappelijk draagvlak

De fysieke leefomgeving is meer dan een optelsom van woningen en vierkante meters. Gebieden hebben een eigen geschiedenis, schaal en identiteit. Mensen moeten zich er ook op de lange termijn thuis voelen. Adviescommissies omgevingskwaliteit vervullen daarbij een verbindende rol tussen beleid en ontwerp, en dragen zo bij aan begrip, draagvlak en voorspelbaarheid in ruimtelijke processen. Met name in de al bebouwde omgeving is dat belangrijk, maar ook in het landelijk

gebied en bij uitbreidingslocaties. De inwoners van een nieuwe wijk op de Veluwe hebben andere kwaliteitsbehoeften dan die van een nieuwbouwwijk bij Amsterdam – van parkeren tot wildwerende maatregelen, van de inrichting van de openbare ruimte, de uitstraling en de identiteit tot de plattegronden van de gebouwen.

Ondersteuning van gemeenten is cruciaal

Een belangrijke sleutel voor versnelling van de woningbouw ligt bij gemeenten. Dat vraagt om voldoende ambtelijke

capaciteit, actuele beleidskaders en goed ingerichte processen. Kwaliteitsadvisering is daarbij geen luxe of extra toets, maar een essentieel onderdeel van het stelsel dat helpt om de ruimtelijke ambities waar te maken.

Een goed functionerend kwaliteitsstelsel zorgt ervoor dat plannen beter worden, procedures soepeler verlopen en de leefomgeving ook op de lange termijn kwaliteit behoudt.

Wouter van Riet Paap

Q&A

Wat is kwaliteitsadvisering?

Kwaliteitsadvisering is het onafhankelijke, professionele advies over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Het helpt gemeenten om hun ruimtelijke ambities zorgvuldig te vertalen naar plannen en projecten, in samenhang met hun omgeving en de lange termijn.

Daarbij gaat het nadrukkelijk om het borgen van publieke belangen. Ruimtelijke kwaliteit heeft een lange levensduur en raakt generaties gebruikers, terwijl individuele plannen vaak worden ontwikkeld vanuit kortere tijdshorizonten en projectdoelen. Kwaliteitsadvisering zorgt ervoor dat die belangen zorgvuldig worden afgewogen en dat de kwaliteit van de leefomgeving niet alleen wordt bepaald door afzonderlijke projecten, maar door het gezamenlijke belang van de plek.

Is kwaliteitsadvisering hetzelfde als welstand?

Nee, welstand bestaat niet meer. Sinds de invoering van de Omgevingswet werken gemeenten met adviescommissies omgevingskwaliteit. Deze adviseren breder en integraal over de fysieke leefomgeving en zijn niet beperkt tot het beoordelen van het uiterlijk van gebouwen.

Er bestaan toch duidelijke regels over bouwkwaliteit, is dat niet genoeg?

Nee, want verschillende soorten regels dienen verschillende doelen. Het Besluit bouwwerken leefomgeving

(Bbl) stelt landelijke minimumeisen aan veiligheid, gezondheid en energie. Dat is essentieel, maar zegt weinig over hoe een gebouw zich verhoudt tot zijn omgeving. Gemeenten werken daarom met lokaal kwaliteitsbeleid dat bijvoorbeeld bestaat uit een nota omgevingskwaliteit, met kaders die in de gemeenteraad zijn vastgesteld, met inspraak van de bewoners, en die bewust niet zwart-wit geformuleerd zijn. Ze vragen om interpretatie, om zo meerdere oplossingen mogelijk te maken. Kwaliteitsadvisering is nodig om een dialoog te voeren met gemeente, initiatiefnemers en samenleving zodat ambitie, plannen en context elkaar versterken.

Vertraagt kwaliteitsadvisering de woningbouw?

Nee. Tijdige en goed ingebedde kwaliteitsadvisering leidt tot beter onderbouwde plannen en voorkomt herstelrondes, bezwaren en juridische procedures. Het is dan ook niet de kwaliteitsadvisering die vertraging veroorzaakt, maar plannen die onvoldoende zijn afgestemd op hun context.

Wanneer werkt kwaliteitsadvisering het beste?

Wanneer zij vroeg in het proces wordt ingezet, als vanzelfsprekend onderdeel van planvorming en besluitvorming.

Waarom is lokale kwaliteitsadvisering belangrijk?

Omdat elke plek anders is. Lokale kennis van landschap, stad, geschiedenis en gemeenschap is essentieel om plannen te laten passen bij hun omgeving en om maatschappelijk draagvlak te creëren.

Gaat het altijd fout bij gemeenten die geen kwaliteitskaders hanteren? ("welstandsvrij")

Nee. Beleid zonder welstandskaders is ingevoerd vanuit het idee dat meer vrijheid en minder toetsing ontwikkelingen zou vereenvoudigen. In sommige situaties kan dat werken.

Het kent echter ook risico's. Op meerdere plaatsen in Nederland waar zonder kwaliteitstoetsing gewerkt werd, namen de zorgen over ruimtelijke kwaliteit en identiteit toe door wat er gerealiseerd werd. Door het laten vervallen van kaders heeft een gemeente namelijk ook minder mogelijkheden om bij te sturen. Dat heeft op sommige plekken zelfs tot herinvoering van kwaliteitsbeleid geleid. Bijvoorbeeld op verzoek van bewoners die zich zorgen maakten over de identiteit van hun wijk of die er met hun burens niet meer uitkwamen.

De les is dat het wegnemen van kwaliteitsadvisering de behoefte aan sturing niet wegneemt, maar verplaatst. Sinds 2013 bestaat de ambtelijke kwaliteitstoetsing, waarbij kleine, ondubbelzinnige plannen (dakopbouw, vergunningsplichtige uitbouw, etc.) via duidelijke kwaliteitskaders getoetst worden. Bij complexere plannen willen de ambtenaren zelf toch ook een onafhankelijk oordeel van een expert. Vanwege het ontbreken van expertise of om druk vanuit politiek of initiatiefnemer te voorkomen.

Ruimtelijke kwaliteit vraagt om bewuste keuzes over waar vrijheid kan en waar professioneel kwaliteitsadvies nodig blijft.

Formatiebrief: jongeren en de lokale democratie

Geachte formateur,

Wij vragen uw aandacht voor een onderwerp dat belangrijk is voor een toekomstbestendige lokale democratie: de actieve betrokkenheid van jongeren. Met onze stichting zetten wij ons in om de afstand tussen jongeren en (lokale) democratie te verkleinen. Momenteel zijn wij nog niet actief in uw gemeente, maar wij willen u via deze route wel al wat meegeven. Stichting Tienskip adviseert u om in het coalitieakkoord expliciet ruimte te maken voor het versterken en benutten van de democratische vaardigheden van jongeren. Vanuit onze ervaring in diverse gemeenten laten wij zien dat dit niet alleen nodig is, maar ook direct uitvoerbaar. Wij doen hiervoor twee aanbevelingen.

1. Versterk de democratische vaardigheden die jongeren in staat stelt om in de praktijk mee te doen
2. Stimuleer dat alle jongeren deze vaardigheden actief inzetten, vooral op beleidsthema's die hen raken

1. Versterk de democratische vaardigheden die jongeren in staat stelt om in de praktijk mee te doen.

In het onderwijs is er veel aandacht voor de verkiezingen en het uitleggen van (politieke) instituten. Echter, democratie is veel meer dan dat. Het is iets dat je moet ervaren en moet leren om te doen. In de praktijk merken wij dat jongeren de vaardigheden missen om echt mee te doen in de (lokale) democratie. Door jongeren na te laten denken over hoe zij zelf een probleem kunnen oplossen, bouwen wij aan de alledaagse democratie. Dit betekent: zelf initiatief nemen en samen keuzes maken. Daarom bevelen wij van harte aan om de democratische vaardigheden van jongeren in uw gemeente te versterken. Op die manier stelt u jongeren in staat om actief mee te doen in uw gemeente, ook buiten de verkiezingen om. Uit onze ervaring in de organisatie van evenementen met duizenden deelnemende jongeren zien we dat jongeren juist enthousiast worden van deze praktische democratische ervaring.

2. Stimuleer dat alle jongeren deze vaardigheden actief inzetten, vooral op beleidsthema's die hen raken

Juist op lokale schaal kunnen jongeren deze democratische vaardigheden actief benutten. Uit onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers blijkt dat jongeren maar weinig worden meegenomen in het vormen van plannen.¹ Daarnaast blijkt uit onderzoek van UNICEF dat 62% van de jongeren het idee hebben dat hun mening niet telt bij de gemeente.² Dat kan anders. Daarom bevelen wij aan om als gemeente te stimuleren dat jongeren de democratische vaardigheden kunnen inzetten. Wat ons betreft is dit tweeledig. Bied jongeren ten eerste ruim baan om zelf met een maatschappelijk initiatief te komen en ondersteun hen hierin. Betrek ten tweede de grote diversiteit aan jongeren, vooral bij het maken van beleidsstukken over thema's die hen raken. De afgelopen tien jaar heeft Tienskip met meer dan 15.000 jongeren het gesprek gevoerd. De thema's die het vaakst terugkwamen in deze gesprekken zijn: betaalbaar wonen, intimidatie & veiligheid, openbaar vervoer & bereikbaarheid en activiteiten in de leefomgeving.

¹ Vereniging van Rekenkamers, ['Veel gedaan, genoeg te doen'](#), april 2025.

² UNICEF Nederland, ['Participatie van jongeren in gemeentes'](#), maart 2026.

Tot slot

Met onze Tienskipdagen en het bijbehorende vervoltraject beschikt u over een concrete en bewezen manier om invulling te geven aan deze ambities. Bij behoefte aan nadere toelichting, zijn wij te benaderen via onderstaande contactgegevens.

Wij wensen u veel succes en wijsheid in deze formatieronde.

Met vriendelijke groet,

Jeppe Kok
directeur

Kristan Ijkema
relatiemanager

Over Stichting Tienskip

Stichting Tienskip is een organisatie voor en door jongeren, die zich inzet om de afstand tussen jongeren en (lokale) democratie te verkleinen. Tijdens de Tienskipdagen gaan jongeren, onder begeleiding van gespreksleiders, actief aan de slag met het bedenken van oplossingen voor vraagstukken in hun eigen leefomgeving.

In een optioneel vervoltraject ondersteunen we hen bij het daadwerkelijk realiseren van deze initiatieven. Met behulp van een sterk vrijwilligersnetwerk en samenwerking met gemeenten in zeven provincies, maken we jaarlijks ruim 15.000 jongeren wegwijs in de alledaagse democratie.

Bekijk hier het overzicht van onze evenementen:

<https://tienskip.nl/evenementen>

Contactgegevens:

Jeppe - jeppe@tienskip.nl of 0622052660

Kristan - kristan@tienskip.nl of 0620538302

Utrecht, 8 april 2026

Oproep aan raadsleden: aandacht voor slachtofferzorg

Geacht gemeenteraadslid,

Van harte gefeliciteerd met uw verkiezing en benoeming! De komende vier jaar mag u zich inzetten voor een veilige, zorgzame gemeente. Daar helpen we u graag bij, met onze kennis en ervaring op het gebied van slachtofferschap en integrale zorg voor slachtoffers.

Slachtofferhulp Nederland ondersteunt slachtoffers en nabestaanden na ingrijpende gebeurtenissen, zoals criminaliteit, verkeersongevallen en calamiteiten. Wij zijn 24/7 bereikbaar en staan bij urgente situaties klaar om de gemeente direct te ontzorgen en slachtoffers te ondersteunen.

Wij helpen op een manier die past bij iemands situatie, zo lang als nodig en zo kort als kan. Onze hulp is kosteloos en beschikbaar voor iedereen die dat nodig heeft. Landelijk ondersteunen wij jaarlijks honderdduizenden slachtoffers, waarvan een aanzienlijk deel in acute crisissituaties. Ook in uw gemeente staan wij klaar voor inwoners die met een ingrijpende gebeurtenis worden geconfronteerd.

Slachtofferzorg blijft hard nodig

De komende jaren blijven wij ons samen met lokale en landelijke partners inzetten voor goede ondersteuning van slachtoffers. Deze inzet is nog steeds hard nodig. Op verschillende thema's zien we zorgwekkende ontwikkelingen:

Huiselijk geweld & femicide

Geweld in afhankelijkheidsrelaties heeft vaak grote en langdurige gevolgen voor slachtoffers en hun omgeving. Slachtofferhulp Nederland ondersteunt slachtoffers van huiselijk geweld en nabestaanden met hulp bij het doen van aangifte, begeleiding in het strafproces en ondersteuning bij het verhalen van schade. Daarnaast ontvangen nabestaanden ook emotionele ondersteuning van onze casemanagers. Ook werken wij samen met gemeenten, politie en zorgpartners om slachtoffers sneller te bereiken en hen passende ondersteuning te bieden.

Suicide preventie

Bij de recente wettelijk vastgelegde gemeentelijke verantwoordelijkheid voor een lokale aanpak van suicidepreventie staat Slachtofferhulp Nederland aan uw zijde. Wanneer iemand door suicide overlijdt, heeft dat grote gevolgen voor nabestaanden en betrokkenen. Slachtofferhulp Nederland levert een belangrijke bijdrage aan suicidepreventie binnen het lokale netwerk en de Landelijke agenda "samen minder suicide 2026-2030" onder leiding van 113. Onze acute opvang biedt direct na een suicide ondersteuning aan ooggetuigen, omstanders en nabestaanden. Deze nazorg helpt de psychosociale impact van ingrijpende gebeurtenissen te beperken en draagt op die manier bij aan preventie. Daarnaast biedt Slachtofferhulp

Nederland on- en offline lotgenotencontact voor diverse nabestaanden zoals partners, broer/zus, kind en ouders en vrienden. Het bespreekbaar maken van suïcidaliteit binnen deze groepen is een belangrijk onderdeel van de begeleiding.

Verkeer

Verkeersongevallen behoren tot de gebeurtenissen die plotseling en vaak ingrijpend zijn, met grote gevolgen voor slachtoffers, nabestaanden en de directe omgeving. Naast lichamelijk letsel is er vaak sprake van langdurige emotionele en praktische gevolgen, bijvoorbeeld rond herstel, werk en aansprakelijkheid. Wij ondersteunen emotioneel, met praktische hulp en informatie over juridische stappen en schadevergoeding.

Slachtofferhulp in uw gemeente

In de bijlage vindt u een infographic, met daarin een beeld van onze activiteiten van afgelopen jaar over het hele land.

Voor een beeld van de situatie in uw gemeente, bijvoorbeeld het aantal slachtoffers dat wij hebben ondersteund en de aard van de gebeurtenissen, verwijzen wij u graag naar [onze gemeentecijfers](#).

Alle slachtoffers hebben recht op aandacht, erkenning en ondersteuning. Wij hopen de aandacht voor slachtoffers en slachtofferschap terug te lezen in uw coalitie- en of raadsakkoord.

Met vriendelijke groet,

Rosa Jansen

Voorzitter Raad van Bestuur
Slachtofferhulp Nederland

Bijlage: Infographic activiteiten Slachtofferhulp Nederland 2025

2025 in beeld

Elk slachtoffer van een strafbaar feit, verkeersongeval of ramp verdient de beste hulp. Jaarlijks helpt Slachtofferhulp Nederland honderdduizenden slachtoffers en nabestaanden om hun leven weer op te pakken na zo'n ingrijpende gebeurtenis. We bieden psychosociale hulp, begeleiden in het strafproces, helpen bij het aanvragen van schadevergoeding en faciliteren lotgenotencontact. Ook familie, vrienden en professionals ondersteunen we bij het helpen van slachtoffers. We stimuleren de kennisontwikkeling op het gebied van slachtofferschap. Kijk op www.slachtofferhulp.nl of bel 0900-0101.

Medewerkers

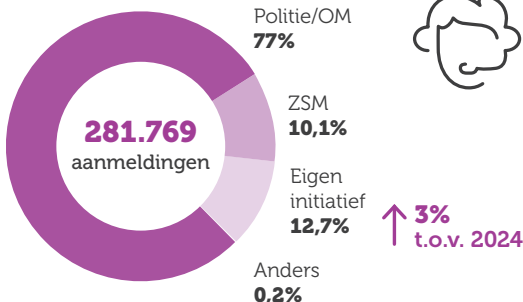
623 Betaald
766 Vrijwilligers
92 Stagiairs

Verleende diensten

Persoonlijke diensten
563.733

Online diensten
3.286.413
(inclusief explainer video's, lotgenoten community)

Hoe komen meldingen binnen?

Aanmeldingen per delictgroep

 Geweld **72.373** **Vermogen** **115.353** **Zeden** **10.947** **Verkeer** **43.838** **Overig** **39.258**

Lotgenotencontact

 269 bijeenkomsten **99.356** gelezen ervaringsverhalen **16** actieve online communities

Online

 1.731.293 unieke website bezoeken **2,42 miljoen views** explainer video's

Spreekrecht-ondersteuning

11.241 cliënten zijn ondersteund
↑ **66%** t.o.v. 2024

Casemanagement-ondersteuning

4.314 cliënten zijn ondersteund
↑ **10%** t.o.v. 2024

Namens de familie

341 families zijn ondersteund

Clíenttevredenheids-cijfer

7,7

REGIO ZWOLLE ZIJN WIJ SAMEN

INCLUSIEF
TEKSTSUGGESTIES
VOOR UW
COALITIEAKKOORD

In deze brochure stellen wij Regio Zwolle graag aan u voor. Wij laten zien welke belangrijke opgaven er spelen en waarom het nodig is deze samen op te pakken. Regionale samenwerking is daarbij onmisbaar. Om u te ondersteunen bij het opnemen hiervan in het coalitieakkoord, bieden wij enkele tekstsuggesties aan.

Regio Zwolle

Wij zetten onze betrokkenheid in de netwerksamenwerking Regio Zwolle gedurende de coalitieperiode door.

Regionale samenwerking is essentieel om grote opgaven als woningbouw, mobiliteit, arbeidsmarkt, economie en klimaatadaptatie effectief aan te pakken. Water, bereikbaarheid en arbeidsmarktontwikkelingen overstijgen gemeentegrenzen. Door als regio gezamenlijk op te trekken, bundelen we kennis en slagkracht, maken we richting het Rijk en Brussel duidelijk waar investeringen nodig zijn en versterken we duurzame groei en brede welvaart in onze kernen, dorpen en steden voor al onze inwoners en ondernemers.

Economie

Wij bouwen de komende bestuursperiode voort op een sterke en veerkrachtige economie. Ondernemende familiebedrijven, hardwerkende inwoners en een sterk sociaal netwerk waarin we elkaar kennen en naar elkaar omkijken vormen samen een brede en veerkrachtige economie. Ondernemers spelen daarin een onmisbare rol: zij creëren werkgelegenheid, investeren in mensen en innovatie en dragen direct bij aan de leefbaarheid van onze gemeenten.

Tegelijk staan we voor grote veranderingen op het gebied van klimaat, energie, digitalisering en circulariteit, terwijl de arbeidsmarkt krappere wordt. Daarom zetten wij de komende vier jaar in op een economie waarin ondernemers kunnen blijven groeien en vernieuwen via ondernemersdienstverlening. We stimuleren innovatie, digitalisering en verduurzaming in het mkb, werken samen met onderwijs om talent beter te benutten en zorgen voor voldoende ruimte voor duurzame bedrijvigheid. Door lokaal én regionaal in Regio Zwolle samen te werken met ondernemers, onderwijs en overheden bouwen we aan een sterke toekomstbestendige economie die bijdraagt aan brede welvaart en perspectief voor onze inwoners.

Arbeidsmarkt

Wij blijven ons actief inzetten voor regionale samenwerking op de arbeidsmarkt. Inwoners wonen, leren en werken vaak in verschillende gemeenten binnen de regio. Ondersteuning richting werk, scholing en ontwikkeling vraagt daarom om samenwerking over gemeentegrenzen heen. Door regionaal op te trekken bundelen we kennis, middelen en netwerken, begeleiden we inwoners beter naar werk of ontwikkeling en ondersteunen we werkgevers effectiever. De sectorale aanpak van Regio Zwolle is daarbij ondersteunend. Zo vergroten we onze slagkracht en benutten we talent in de hele regio.

Ruimtelijke ontwikkeling

Om toekomstbestendig te groeien, moeten we de verdeling van de ruimte zorgvuldig organiseren, we zien daarin het belang van en de noodzaak voor regionale samenwerking. Wij leveren onze bijdrage aan een klimaatadaptieve regio, waar stad en platteland in balans zijn. Groei gaat hand in hand met duurzame bereikbaarheid, met aandacht voor auto, openbaar vervoer én sterke fietsverbindingen tussen onze kernen en met onze omliggende gemeenten.

Als partner in NOVEX-gebied Regio Zwolle werken we samen met het Rijk aan de grote nationale ruimtelijke opgaven, zoals woningbouw, mobiliteit en bereikbaarheid. Door regionale samenwerking maken we inzichtelijk waar investeringen nodig zijn, versterken we het ondernemersklimaat en bevorderen we brede welvaart binnen onze gemeenten en in de regio.

We willen de regionale sponsstrategie benutten om ervoor te zorgen dat we water langer vasthouden waar dat kan en ruimte geven waar dat moet. Voor onze ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken heeft water een leidende rol. Omdat water geen grenzen kent, blijven we met andere gemeenten, waterschappen en provincies nauw samenwerken, met het oog op een veilige, gezonde en toekomstbestendige regio.

Regio Zwolle: Dat bent u! Dat zijn wij!

In Regio Zwolle werken we sinds 2009 met 22 gemeenten, 4 provincies (Overijssel, Drenthe, Flevoland en Gelderland), en partners vanuit het onderwijs, kennisinstellingen, waterschappen en ondernemers- en werknemersorganisaties aan regionale opgaven. Ons samenwerkingsverband is ontstaan langs de lijnen waarbinnen dagelijkse verplaatsingen plaatsvinden. Mensen wonen, werken, leren en recreëren met veel plezier in onze regio; onze taak is om die brede welvaart te behouden. De basis daarvoor is toekomstbestendig groeien: binnen de grenzen van ons deltagebied, met oog voor het verdienvermogen van onze ondernemers en door middel van een leer- en ontwikkelcultuur. Binnen de regio werken we samen aan klimaatadaptieve groei, duurzame bereikbaarheid, een circulaire en wendbare economie en een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt. Het Rijk, Brussel, de waterschappen, maar ook maatschappelijke organisaties en andere regio's zijn onmisbare partners in het verwezenlijken van de regionale doelen. Samenwerken doen we dus niet alleen binnen Regio Zwolle, maar ook daarbuiten.

Wat speelt er in de regio?

Een prachtig stuk Nederland, dat is Regio Zwolle. Een regio met een prettig leefklimaat en mooie natuurgebieden. Een regio van hardwerkende mensen en ondernemende (familie-)bedrijven. Een regio waar rust en dynamiek elkaar afwisselen. Een prachtig stuk Nederland, op het eerste gezicht. Toch worden onder de oppervlakte langzaam de eerste tekenen zichtbaar dat het fundament van de regio onder druk staat. Het ontbreekt veel van de microbedrijven in onze regio aan voldoende verandervermogen om met de gestapelde transities van klimaat, energie, digitalisering, circulariteit en een veranderende arbeidsmarkt om te gaan. De leefbaarheid staat onder druk door vergrijzing, ontgroening en een dalend voorzieningenniveau. En klimaatverandering brengt specifieke uitdagingen met zich mee voor de regio, die gelegen is in een van de grootste delta's van Nederland. Dit zijn opgaven die niet eenvoudig op lokaal niveau opgepakt kunnen worden, maar waarvoor de regionale schaal nodig is om resultaten te boeken of effectiever te zijn. Regio Zwolle is zelfbewust en investeert in de toekomst, vertrekkend vanuit de Meerjarige Agenda 2024-2028: Regio Zwolle Stapt Door.

Uw gemeente is onderdeel van Regio Zwolle. Regionaal samenwerken kent meerwaarde op meerdere gezamenlijke opgaven zoals in deze brochure beschreven.

Samen de regionale economie versterken

Regio Zwolle bouwt voort op een sterk economisch fundament. Ondernemende familiebedrijven, hoge arbeidsparticipatie door hardwerkende mensen en een sterk sociaal netwerk waarin we elkaar kennen en naar elkaar omkijken vormen samen een brede en veerkrachtige economie. In de stedelijke kernen concentreren zich kennisintensieve activiteiten, terwijl in meer landelijke gebieden sectoren als agri&food, logistiek en maakindustrie sterk vertegenwoordigd zijn. Die mix zorgt voor een sterke regionale samenhang en een stevig sociaal en economisch fundament.

Tegelijkertijd staan we voor grote opgaven. Bedrijven moeten zich aanpassen aan ingrijpende transities op het gebied van klimaat, energie, digitalisering en circulariteit. Juist veel midden- en kleinbedrijven hebben moeite om deze veranderingen bij te houden. Daarnaast is de arbeidsproductiviteit in onze regio relatief laag en verandert de bevolkingssamenstelling. De komende jaren zullen we dus meer werk moeten verzetten met minder mensen.

Om economisch relevant en toekomstbestendig te blijven, zijn gerichte investeringen in innovatie, digitalisering en kennisontwikkeling nodig. Door lokaal én regionaal samen te werken kunnen we ondernemers helpen hun verdienvermogen te versterken, innovatie te versnellen en ruimte te bieden voor duurzame economische ontwikkeling. Als we nu niet investeren, verliezen bedrijven concurrentiekracht en banen.

Daarom zetten de gemeenten in Regio Zwolle de komende bestuursperiode gezamenlijk in op:

- **Aan de slag met digitalisering en circulariteit met het mkb, zodat bedrijven relevant blijven door in te spelen op maatschappelijke en economische transities.**
- **Slimmer benutten van schaars talent, door productiviteit te verhogen via technologie, kennisontwikkeling en nauwe samenwerking met onderwijs.**
- **Versterken van innovaties in het mkb en bouwen aan sterke regionale clusters, waarin bedrijven, onderwijs en overheid samenwerken aan innovatie en concurrentiekracht.**
- **Voldoende ruimte voor toekomstbestendige bedrijvigheid, zodat bedrijven duurzaam kunnen groeien en zich kunnen blijven ontwikkelen.**

Samen voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Regio Zwolle zet in op beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit. Om uitdagingen nu en in de toekomst aan te kunnen, zijn voldoende en geschikte werknemers nodig (beschikbaarheid), die de vaardigheden en flexibiliteit hebben om te kunnen omgaan met veranderingen op de arbeidsmarkt (wendbaarheid). Daarnaast is het van belang dat iedereen de kans krijgt om mee te doen op de arbeidsmarkt (inclusiviteit). Door de krapte op de arbeidsmarkt is de urgentie van blijvend leren en ontwikkelen groot. De duurzame en digitale transities en grote opgaven als de woningbouw vragen dat we talent zoveel mogelijk benutten. Daarom maken we werk van een leer- en ontwikkelcultuur, onder andere via een regionaal Ontwikkelfonds, een krachtige sectorale aanpak en gezamenlijk investeren in het binden en boeien van talenten en bouwen we voort op de sterke onderwijsinfrastructuur in onze regio. Het onderwijs in Regio Zwolle is van hoge kwaliteit en goed bereikbaar voor inwoners en werkgevers. Van praktijkonderwijs tot mbo, hbo en leven lang ontwikkelen: onderwijsinstellingen, overheden en werkgevers werken nauw samen om talent op te leiden, te behouden en te ontwikkelen.

Arbeidsmarkt is bij uitstek een regionale opgave. Inwoners wonen vaak in de ene gemeente en gaan naar school of werken in een andere. Ondersteuning richting werk, scholing en ontwikkeling vraagt daarom om samenwerking over gemeentegrenzen heen. Door regionaal op te trekken kunnen we kennis, middelen en netwerken bundelen, inwoners beter begeleiden naar werk of ontwikkeling en werkgevers effectiever ondersteunen. Zo vergroten we onze slagkracht en zorgen we ervoor dat talent in de hele regio optimaal wordt benut.

Meer dan bij eerdere gemeenteraadsverkiezingen is het urgent om hierin gezamenlijk te blijven investeren. In het regeerakkoord is bijvoorbeeld voorgesteld de WW-duur te verkorten en de AOW-leeftijd te verhogen. Dat zet nog meer druk op de publieke middelen van gemeenten en verhoogt de noodzaak om regionaal samen te werken in het vinden van oplossingen voor onze inwoners en ondernemers.

Samenwerken op ruimtelijke ontwikkeling

Om toekomstbestendig te groeien moeten we de strijd om de ruimte in goede banen leiden. In Regio Zwolle leven we al eeuwenlang in harmonie met onze omgeving. Onze ambitie is om dat zo te houden. Wij zijn een klimaatadaptieve groeiregio en een voorbeeld regio voor de rest van Nederland. Onze regio beslaat stad en platteland. Veel mensen blijven afhankelijk van de auto. Groei moet gepaard gaan met duurzame bereikbaarheid.

Regio Zwolle is één van 16 NOVEX-gebieden in Nederland en één van de zes waarin 'verstedelijking' centraal staat. NOVEX houdt in dat het Rijk en de Regio samenwerken aan ruimtelijke opgaven. Daarvoor hebben we als regio enkele jaren geleden de Verstedelijkingsstrategie "Warme harten in een Klimaatadaptieve delta" ontwikkeld.

Door de samenwerking in het NOVEX-gebied laten we als regio zien welke opgaven en uitdagingen we tegenkomen bij de woningbouwontwikkelingen in onze regio. Ook mobiliteit en bereikbaarheid zijn belangrijke onderwerpen. Dan gaat het om doorstroming van auto- en vrachtverkeer en om bereikbaarheid van OV, bijvoorbeeld van alle treinstations in onze regio. Door samen te werken in regioverband maken we voor het Rijk inzichtelijk hoe en waar zij mee kunnen en moeten investeren in de regio. Dat draagt bij aan een goed ondernemersklimaat en aan ontwikkeling van brede welvaart in onze regio.

Een slimme en zorgvuldige omgang met water en bodem is voor iedere ruimtelijke ontwikkeling van belang. In de afgelopen jaren hebben we daarom een regionale sponsstrategie ontwikkeld. Daarin is ontdekt wat voor mogelijkheden in de regio bestaan om meer water langer vast te houden, bijvoorbeeld om verdroging tegen te gaan. Op andere plekken is het juist belangrijk om meer ruimte te geven aan water om bij overvloedige regen wateroverlast te voorkomen. In iedere gemeente in de regio is het essentieel om bezig te zijn met de sponswerking, zeker nu het klimaat telkens nieuwe verrassingen met zich meebrengt. Aangezien water zich niet aan gemeente en provinciegrenzen houdt, is regionale samenwerking belangrijk om met het oog op de (verre) toekomst verstandige keuzes te maken. In regioverband zijn gemeenten, waterschappen en provincie hier gezamenlijk mee aan de slag, waarbij we nationaal als voorbeeld worden gezien en we de ambitie hebben een koplopersrol in Europa te vervullen.

Regio Zwolle verbindt

Regio Zwolle lobbyt namens de 22 gemeenten en andere partners in de regio op basis van gezamenlijke lobbyfiches. Als regio staan we sterker en hebben we meer slagkracht richting landelijke overheid en Brussel. Wij spreken politici en topambtenaren onder andere over nieuwe regels, subsidies en beleid die invloed hebben op onze regio. Regelmatig nodigen wij invloedrijke spelers uit voor werkbezoeken en overleggen. Door onze actieve houding wordt Regio Zwolle vaak gevraagd mee te denken en mee te doen aan landelijke ontwikkelingen. Dit heeft de afgelopen jaren op veel plekken in onze regio resultaat opgeleverd, o.a. de verbreding van het spoorknelpunt bij Meppel, verbreding van de Kornwerderzandsluis, toekenning van twee Regio Deals en het aanwijzen van Regio Zwolle als NOVEX-gebied.

Wat betekent dit voor uw gemeente

Regionale samenwerking levert uw gemeente direct voordeel op, voor inwoners, ondernemers en lokale voorzieningen:

- Meer kans op rijksinvesteringen in woningbouw en infrastructuur.
- Betere begeleiding naar werk, juist voor mensen die nu moeilijk aansluiting vinden op de arbeidsmarkt.
- Ondersteuning voor lokale ondernemers bij transitie opgaven zoals digitalisering en verduurzaming.
- Behoud van voorzieningen door gezamenlijke oplossingen.
- Laagdrempelig toegang tot scholing, omscholing en bijscholing via regionale programma's voor leven lang ontwikkelen.

Zonder regionale samenwerking nemen kosten toe, vertragen oplossingen en missen we kansen op investeringen.

Wij kijken er naar uit om onze samenwerking voort te zetten. Dit is en blijft een plek waar mensen prettig wonen, werken, leren en recreëren. Regio Zwolle is een regio om trots op te zijn.

Contact

U kunt ons bereiken via onderstaande kanalen:

Driebergen-Rijsenburg, 9 april 2026

Aan: Raadsleden en Coalitieonderhandelaars

Betreft: Verzoek aan coalitieonderhandelaars ten behoeve van kinderen die thuis geweld meemaken

Van: Augeo Foundation (NGO, landelijk expert ingrijpende jeugdervaringen en veerkracht)

Geachte coalitieonderhandelaars, portefeuillehouders,

Eind 2025 publiceerde de Kinderombudsman het rapport *"Niemand hielp mij"*. Daarin staat dat 8% van alle kinderen in Nederland opgroeit in een thuissituatie met structurele ruzie en geweld. Meer dan **80% van deze kinderen** zegt zich niet gehoord of gesteund te voelen door professionals in hun gemeente en vaak ook niet door hun sociale omgeving. De groep kinderen die thuis geweld meemaakt raakt in de loop van hun leven sterk oververtegenwoordigd in o.a. de jeugdzorg, (jeugd)ggz, speciaal onderwijs en (verslavings)zorg met tal van ontwikkelings-, gezondheid,- en welzijnsproblemen.

"Ik lag de hele nacht wakker van de ruzies thuis en was doodsbang. De volgende ochtend had niemand het erover, alsof ik niet besta. Op school viel ik bijna in slaap. De docent stuurde me eruit en zei: 'Als jij geen aandacht voor mij kan opbrengen, dan ga je maar weg'. Die dag verloor ik alle vertrouwen in volwassenen. Ik voelde me niemands prioriteit."

"Zo ben je als 8-jarige nog getuige van verwurging en ander excessief geweld en zo zit je in de klas. Niemand die iets wist en ik kon niet spreken. Ik hoop dat dit nu beter begeleid wordt."

Dit kan anders. Juist nu—bij het vastleggen van richting en prioriteiten in een lokaal coalitieakkoord—heeft u de kans om een helder signaal af te geven over wie en wat in uw gemeente écht voorop staan: kinderen en de positieve impact die zij ervaren van goed lokaal beleid. U kunt dat doen door in uw akkoord niet louter over (jeugdzorg)processen en structuren te spreken, maar door uw commitment uit te spreken voor een kindgerichte benadering, waarbij uiteindelijk 100% van de kinderen die thuis geweld meemaken zich gezien, gehoord en gesteund gaan weten in uw gemeente—juist op hun school en in het welzijnswerk en de (lokale) hulpverlening. Dat is al succesvol gebeurt bijvoorbeeld in de gemeenten Heerlen, Tilburg en Maastricht.

Bezoekadres

Hoofdstraat 65-67
3971 KD Driebergen

Postadres

Postbus 592
3700 AN Zeist

Contact

0343-536040
info@augeo.nl

Voorstel zinsnede coalitieakkoord:

“Wij hebben de ambitie dat ieder kind dat na een ernstig geweldsincident thuis in beeld komt bij politie en/of Veilig Thuis, zich binnen 48 uur gezien, gehoord en gesteund weet op school en in de hulpverlening, onder regie van de gemeente.”

Augeo Foundation en de Jongerentaskforce (JTF) denken graag mee met u mee over uitvoering. In de bijlage vindt u een toelichting met nadere duiding en suggesties, in lijn met o.a. de VNG notitie rondom informele steun: [VNG notitie Handle with Care](#)

Met dank, met namens de ervaringsdeskundige jongeren van de Jongerentaskforce voor uw inzet om veilig en veerkrachtig opgroeien in uw gemeente mogelijk te maken.

Mariëlle Dekker | Augeo – Directeur Augeo Foundation
Namens Augeo Foundation en de Jongerentaskforce (JTF)

Bezoekadres

Hoofdstraat 65-67
3971 KD Driebergen

Postadres

Postbus 592
3700 AN Zeist

Contact

0343-536040
info@augeo.nl

TOELICHTING:

8% van alle kinderen in Nederland groeit op in een thuissituatie met structurele ruzie en geweld. Meer dan **80% van deze kinderen** zegt zich niet gehoord of gesteund te voelen. Vaak is gespecialiseerde hulp nodig om geweld te stoppen en trauma 's bij ouders en kinderen te behandelen. Deze zorg is complex te organiseren, langdurig en kostbaar. Wetenschappelijk onderzoek en ervaringskennis laten steeds opnieuw zien dat informele steun, "**gezien en gesteund worden in je directe omgeving**", vaak doorslaggevend bijdraagt aan de veerkracht van kinderen die thuis geweld meemaken, ook wanneer voorgenoemde specialistische hulp er wel of juist (nog) niet is. De informele steun waar wij in deze brief over spreken vraagt geen grote extra budgetten, maar komt desondanks niet vanzelf: kinderen hebben het nodig dat hun gemeente duidelijke regie voert op de totstandkoming van steun na geweldsincidenten en dat gemeenten hiervoor een lokale sector-overstijgende samenwerking organiseren.

U kunt de hierboven voorgestelde ambitie richting regie op informele steun voor kinderen die geweld thuis meemaken, relatief eenvoudig vormgeven door:

1. **Expliciet als doel te stellen** dat kinderen die in uw gemeente thuis geweld meemaken zich gezien en gesteund weten (en vanuit deze doelstelling de komende jaren sturen op resultaten).
2. **Lokale teams en ketenpartners** (die de meerderheid van Veilig Thuis-meldingen overgedragen krijgen) expliciet de opdracht te geven om in iedere vanuit Veilig Thuis doorverwezen casus **met alle kinderen in het huishouden afzonderlijk** te spreken over hun beleving van veiligheid en hun steunbehoeften—zodat het kind en diens ingrijpende ervaringen niet meer verdwijnen in gesprekken die vooral met volwassenen plaatsvinden
3. **Samenwerking tussen Veilig Thuis en onderwijs** expliciet te organiseren rondom de doelstelling snelle informele steun na gesignaleerde geweldsincidenten. Dit kan bijvoorbeeld via de beproefde werkwijze **Handle with Care**: school krijgt na politie-inzet thuis die aan Veilig Thuis gemeld wordt, een minimaal signaal (naam + geboortedatum + codewoord 'Handle with Care'), zodat een leerkracht direct begrip en praktische steun kan geven (bijv. geen straf voor te laat/iets vergeten, gedragsondersteuning bij angst en overprikkeling, luisterend oor). In Nederland doen inmiddels **meer dan 700 scholen uit 35 gemeenten** mee aan Handle with Care. In **2025** zijn **bijna 1.500 signalen** naar scholen gestuurd om kinderen snel te steunen na geweld thuis. Uit evaluaties blijkt bovendien dat **ten minste 1/3** van deze kinderen op school nog geen zorgen waren over huiselijk geweld: **juist de "opvallend-onopvallende" kinderen** worden -ook na ernstige incidenten- gemakkelijk over het hoofd gezien.
4. Bespreek in uw gezamenlijke opdrachtgeverschap richting **gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis** expliciet het (aan)sturen op **betekenisvolle gespreksvoering met**

Bezoekadres

Hoofdstraat 65-67
3971 KD Driebergen

Postadres

Postbus 592
3700 AN Zeist

Contact

0343-536040
info@augeo.nl

kinderen. Inspecties constateerden naar aanleiding van het meisje in Vlaardingen dat het in Jeugdbescherming te vaak ontbeert aan betekenisvolle 1 op 1 gespreksvoering met kinderen waardoor onvoldoende zicht is op hun veiligheid. Huidige wettelijke vereisten, toezicht kaders, keurmerknormen en indicatoren richten zich echter grotendeels op procesmatige en formele aspecten in de eerste maanden van na een melding of een kinderbeschermingsmaatregel. Wij bevelen aan om deze noodzakelijke basis aan te vullen met een expliciete, gezamenlijke resultaatdoelstelling die recht doet aan wat kinderen zelf als essentieel benoemen: betekenisvolle, doorlopende gesprekken met kinderen, waarin zij zich gezien, gehoord en serieus genomen weten gedurende trajecten waarin Veilig Thuis en/of Jeugdbescherming betrokken zijn.

De kosten zijn nihil omdat de extra handelingen van de betrokken partijen bij de reguliere taken passen. In heel Zuid-Limburg, met 15 gemeenten, kost het bijvoorbeeld slechts tienduizend euro per jaar om Veilig Thuis de Handle with Care taak te laten uitvoeren. Voor leerplicht is de tijdsinvestering per Handle with Care signaal minder dan vijf minuten. Het vraagt van de gemeente wel een coördinerende inzet. Tijdens de opstartfase ligt die investering op 12 uur per week voor Handle with Care. Als het eenmaal loopt dan is dat nog 2-3 uur per week.

Deze benadering sluit aan bij de nationale benadering van uw partij en/of potentiële coalitiepartners. In december 2025 is de motie [Synhaeve c.s.](#) met steun van alle politieke partijen (m.u.v. BBB) aangenomen, waarin de regering wordt verzocht te inventariseren wat nodig is om steun op school (Handle with Care), direct na gesignaleerd huiselijk geweld, verder uit te rollen en te bezien of landelijke invoering mogelijk is.

Ook is door dezelfde partijen een motie aangenomen om aansturing op betekenisvolle gespreksvoering in de Jeugdbescherming te verbeteren.

Kinderen in uw gemeente kunnen echter nú al baat hebben bij duidelijk lokaal commitment. U kunt de intentie dat kinderen die thuis geweld meemaken zich gesteund gaan voelen in uw gemeenten vandaag al opnemen in uw coalitieakkoord. Augeo Foundation en de Jongerentaskforce (JTF) denken graag mee met u mee over formulering, uitvoerbaarheid, en samenwerkingsafspraken en willen voorbeelden met u delen uit andere gemeenten.

Bezoekadres

Hoofdstraat 65-67
3971 KD Driebergen

Postadres

Postbus 592
3700 AN Zeist

Contact

0343-536040
info@augeo.nl

Gemeentes moeten nu kiezen voor digitale autonomie

9 april 2026

Geachte informateur, geachte formateur,

Ook gemeentes hebben direct te maken met de dreiging van oneigenlijke buitenlandse inmenging. Nationaal wordt er veel verantwoordelijkheid gelegd bij veiligheidsregio's en gemeentes. We moeten een transitie maken die veel impact heeft op de gemeentelijke dienstverlening. Denk aan de software waarmee ambtenaren werken, de manier waarop er wordt omgegaan met data, en de platformen waarop de gemeente communiceert met inwoners.

Alle overheidsorganisaties, dus ook uw gemeente, zijn afhankelijk geworden van niet-Europese technologieproducten en digitale diensten. Die afhankelijkheid brengt risico's: leveranciers kunnen eenzijdig de voorwaarden wijzigen, gevoelige data van inwoners komt terecht bij buitenlandse partijen en uitval of overname raakt direct de dienstverlening. Dit zijn niet alleen risico's op het gebied van cyberveiligheid of databescherming, het is ook een bedreiging van onze vrijheid en democratie.

Gemeentes moeten nu investeren in digitale autonomie. In deze brief geven wij u de huidige stand van zaken, de keuzes die de komende raadsperiode moeten worden gemaakt, en onze suggesties voor het komende bestuursakkoord.

1. Verklein de afhankelijkheid van buitenlandse tech aanbieders

Het Rijk komt met een Nederlandse Digitale Dienst die de IT-kwaliteit van overheden bewaakt. Momenteel werkt staatssecretaris Aerdt (Digitale Economie en Soevereiniteit) aan een handreiking digitale autonomie voor lagere overheden. Het is van belang dat die handreiking na publicatie voortvarend wordt opgepakt, maar u hoeft niet te wachten op sturing vanuit Den Haag.

De coalitie wil strategische afhankelijkheden in cloud, data en kritische systemen afbouwen en overstappen naar Europese digitale infrastructuur en aanbieders. Ook gemeentes moeten hiermee aan de slag.

Het overstappen op Europese en opensourcealternatieven is een investering. Ambtenaren moeten leren werken met nieuwe systemen die anders werken dan ze gewend zijn. Daarom is het belangrijk om de noodzaak van de overstap goed uit te leggen in het bestuursakkoord. De overstap vergt inspanning, maar levert uiteindelijk veel op.

Wat er de komende raadsperiode moet gebeuren:

- Breng de technologische afhankelijkheden in kaart én prioriteer vervolgstappen.
- Leg in het bestuursakkoord vast dat bij nieuwe ICT-aanbestedingen de voorkeur uitgaat naar open source-oplossingen en Europese aanbieders, en dat vendor lock-in contractueel wordt voorkomen.
- Zoek de samenwerking met andere gemeentes om geleerde lessen te delen en gezamenlijke inkoopkracht in te zetten. Samen kunnen gemeentes bij techbedrijven meer afdwingen op het gebied van data-autonomie, veiligheidsstandaarden en transparantie dan elke gemeente afzonderlijk.
- Ontwikkel een noodplan bij uitval van kritieke digitale diensten.

2. Bestrijd desinformatie en polarisatie

Desinformatie bedreigt onze lokale democratie. Burgers worden via sociale media blootgesteld aan nepnieuws over lokale kwesties, algoritmen versterken polarisatie en niet iedereen heeft de vaardigheden om hier kritisch mee om te gaan.

Op Europees niveau wordt gewerkt aan het European Democracy Shield, dat capaciteit voor factchecking, aanpak van buitenlandse beïnvloeding en bescherming van vrije verkiezingen moet bundelen.

Op gemeentelijk niveau wordt er steeds vaker gecommuniceerd via commerciële platformen die polariserende algoritmen gebruiken. Hierin moeten gemeentes keuzes gaan maken.

Wat de gemeente kan doen:

- Ondersteun lokale journalistiek. Een sterke lokale pers is de beste tegenkracht tegen desinformatie over gemeentelijke zaken.
- Stel een communicatiestrategie vast waarin de gemeente bepaalt op welke platformen zij wel/niet actief is. Niet alleen op basis van bereik en toegankelijkheid maar ook met meewegen van achterliggende machthebbers en polarisatie.
- Zorg dat gemeentelijke informatie altijd primair op de eigen website staat, en niet uitsluitend via sociale media.
- Betrek burgers door digitale vaardigheden via scholen en bibliotheken aan te bieden.

Wie wij zijn

Deze brief is een gezamenlijk initiatief van Voor Ons Nederland, Justice for Prosperity, Stichting Weerbare Democratie, en Bits of Freedom. Vanuit verschillende invalshoeken werken wij aan digitale autonomie, democratische weerbaarheid en de bescherming van publieke waarden in een digitaliserende samenleving.

Marietje Schaake is bestuurslid van **Voor Ons Nederland** en daarnaast beleidsdirecteur aan Stanford University's Cyber Policy Center en auteur van het boek *The Tech Coup*. Voor Ons Nederland is een stichting die zich inzet voor een sterke democratie en een verbonden samenleving.

Jelle Postma is directeur van **Justice for Prosperity**. Jelle heeft meer dan tien jaar ervaring in de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidssector bij de AIVD, NCTV en de VN. Met zijn stichting legt hij bloot hoe georganiseerde desinformatie en maatschappelijke manipulatie democratieën binnendringen.

Stichting Weerbare Democratie versterkt de democratische rechtsstaat door onderzoek, expertnetwerken en financiering van veelbelovende initiatieven die aanpakken wat ontbreekt.

Bits for Freedom komt op voor internetvrijheid door de online grondrechten op communicatievrijheid en privacy te beschermen. De stichting doet onderzoek naar digitale misstanden, voert campagne, en bewaakt onze maatschappelijke ruimte tegenover Big Tech.

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 14 april 2026 15:31

Onderwerp: Méér WC's in uw gemeente

Beste griffie,

Kunt u onderstaande mail en de bijlage doorsturen naar uw raadsleden en daarnaast eventueel bij de ingekomen stukken zetten? En kunt u deze ook naar de informateur doorsturen, mocht die al aangesteld zijn? Ik geef u expliciet toestemming om mijn contactgegevens aan de raadsleden door te geven en openbaar te maken.

Geacht raadslid,

Graag vraag ik namens MDL Fonds (voor maag- darm en lever) nogmaals uw aandacht voor een onderwerp dat essentieel is voor een gastvrije en toegankelijke gemeente: openbare wc's. MDL Fonds zet zich al jaren in voor een MDL-vriendelijke leefomgeving met voldoende openbare en opengestelde WC's. Want in vergelijking met andere Europese landen is Nederland nog steeds een WC-woestijn.

De gevolgen daarvan zijn groot:

- **bijna één op de drie Nederlanders blijft soms tot vaak thuis uit angst buitenshuis geen wc te kunnen vinden.**
- Onder ouderen en mensen met een buik- of blaasprobleem is dit de helft.
- Bij mensen in een rolstoel of met een andere mobiliteitsbeperking is dit drie op de vier(!).

Voor hen kan een gebrek aan wc's ertoe leiden dat zij minder deelnemen aan het dagelijks leven, simpelweg omdat zij onderweg geen wc kunnen vinden.

Er is actie van u nodig om te zorgen voor méér openbare en opengestelde wc's in Nederland. Wij vragen u daarom om ervoor te zorgen dat de gemeente:

- **De WC-norm in beleid verankert**, bijvoorbeeld in de Lokale Inclusie Agenda. Door in winkelgebieden, stadscentra en andere drukbezochte plekken elke 500 meter een wc beschikbaar te hebben, wordt uw gemeente gastvrijer en toegankelijker voor bewoners en bezoekers. Vaak willen lokale inclusieplatforms of [Toiletambassadeurs](#) hier graag bij helpen door:
- **Wc's vindbaar te maken in de [MDL Fonds WC-Wijzer-app](#)**. Met deze app kunnen bewoners en bezoekers alle openbare en opengestelde wc's in uw gemeente eenvoudig vinden én zelf toevoegen. We vragen voor de samenwerking een kleine eigen bijdrage van 250 euro voor gemeenten met minder dan 20.000 inwoners tot 1000 euro voor 100.000+-gemeenten. Alle wc's die vóór 1 oktober in de app staan helpen uw gemeente om hoger op de [Nationale WC-Ranglijst](#) te komen. Samen met uw gemeente zorgen we er graag voor dat alle inwoners en bezoekers de WC Wijzer leren kennen en iedereen (weer) naar buiten durft.
- **Investeert in voldoende [openbare, zelfreinigende en toegankelijke wc's](#) in de bebouwde kom en in [natuurtoiletten](#) buiten de bebouwde kom**. Immers, openstelling van wc's bij gemeentelijke gebouwen, horeca en winkels lost niet alle

knelpunten in tijd, ruimte of aanloop op. Zeker in parken, recreatie- en buitengebieden zijn meer openbare wc's nodig. Door structureel middelen vrij te maken voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van openbare WC's kan de gemeente ervoor zorgen dat inwoners en bezoekers altijd gebruik kunnen maken van een schone en toegankelijke voorziening.

Mocht u daaraan behoefte hebben, gaan we graag met u in gesprek. U kunt mij bereiken via [redacted] of [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Contactpersoon overheden
Werkdagen: ma/di/wo/do/vr

Bezoekadres: Stationsplein 123, 3818 LE Amersfoort
Tel. 033 - 7523500 Mob. [redacted]
www.mdlfonds.nl

Volg ons ook op

Gezondheid begint in je buik

Door de Stichting MDL Fonds verstuurde e-mails en eventuele bijlagen kunnen vertrouwelijke informatie en adviezen bevatten en zijn uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. De e-mails zijn met uiterste zorgvuldigheid tot stand gekomen. De Stichting MDL Fonds aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke onjuistheid en/of onvolledigheid van de in deze e-mails verstrekte informatie, terwijl evenmin aan de inhoud van deze e-mails rechten kunnen worden ontleend

Van: Chiel Hendriks | MDL Fonds <chielhendriks@mdlfonds.nl>

Verzonden: dinsdag 14 april 2026 15:31

Onderwerp: Méér WC's in uw gemeente

Beste griffie,

Kunt u onderstaande mail en de bijlage doorsturen naar uw raadsleden en daarnaast eventueel bij de ingekomen stukken zetten? En kunt u deze ook naar de informateur doorsturen, mocht die al aangesteld zijn? Ik geef u expliciet toestemming om mijn contactgegevens aan de raadsleden door te geven en openbaar te maken.

Geacht raadslid,

Graag vraag ik namens MDL Fonds (voor maag- darm en lever) nogmaals uw aandacht voor een onderwerp dat essentieel is voor een gastvrije en toegankelijke gemeente: openbare wc's. MDL Fonds zet zich al jaren in voor een MDL-vriendelijke leefomgeving met voldoende openbare en opengestelde WC's. Want in vergelijking met andere Europese landen is Nederland nog steeds een WC-woestijn.

De gevolgen daarvan zijn groot:

- **bijna één op de drie Nederlanders blijft soms tot vaak thuis uit angst buitenshuis geen wc te kunnen vinden.**
- Onder ouderen en mensen met een buik- of blaasprobleem is dit de helft.
- Bij mensen in een rolstoel of met een andere mobiliteitsbeperking is dit drie op de vier(!).

Voor hen kan een gebrek aan wc's ertoe leiden dat zij minder deelnemen aan het dagelijks leven, simpelweg omdat zij onderweg geen wc kunnen vinden.

Er is actie van u nodig om te zorgen voor méér openbare en opengestelde wc's in Nederland. Wij vragen u daarom om ervoor te zorgen dat de gemeente:

- **De WC-norm in beleid verankert**, bijvoorbeeld in de Lokale Inclusie Agenda. Door in winkelgebieden, stadscentra en andere drukbezochte plekken elke 500 meter een wc beschikbaar te hebben, wordt uw gemeente gastvrijer en toegankelijker voor bewoners en bezoekers. Vaak willen lokale inclusieplatforms of [Toiletambassadeurs](#) hier graag bij helpen door:
- **Wc's vindbaar te maken in de [MDL Fonds WC-Wijzer-app](#)**. Met deze app kunnen bewoners en bezoekers alle openbare en opengestelde wc's in uw gemeente eenvoudig vinden én zelf toevoegen. We vragen voor de samenwerking een kleine eigen bijdrage van 250 euro voor gemeenten met minder dan 20.000 inwoners tot 1000 euro voor 100.000+-gemeenten. Alle wc's die vóór 1 oktober in de app staan helpen uw gemeente om hoger op de [Nationale WC-Ranglijst](#) te komen. Samen met uw gemeente zorgen we er graag voor dat alle inwoners en bezoekers de WC Wijzer leren kennen en iedereen (weer) naar buiten durft.
- **Investeert in voldoende [openbare, zelfreinigende en toegankelijke wc's](#) in de bebouwde kom en in [natuurtoiletten](#) buiten de bebouwde kom**. Immers, openstelling van wc's bij gemeentelijke gebouwen, horeca en winkels lost niet alle

knelpunten in tijd, ruimte of aanloop op. Zeker in parken, recreatie- en buitengebieden zijn meer openbare wc's nodig. Door structureel middelen vrij te maken voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van openbare WC's kan de gemeente ervoor zorgen dat inwoners en bezoekers altijd gebruik kunnen maken van een schone en toegankelijke voorziening.

Mocht u daaraan behoefte hebben, gaan we graag met u in gesprek. U kunt mij bereiken via chielhendriks@mdlfonds.nl of 06-22887511.

Met vriendelijke groet,

Chiel Hendriks

Contactpersoon overheden

Werkdagen: ma/di/wo/do/vr

Bezoekadres: Stationsplein 123, 3818 LE Amersfoort

Tel. 033 - 7523500 Mob. 06-22887511

www.mdlfonds.nl

Volg ons ook op

Gezondheid begint in je buik

Door de Stichting MDL Fonds verstuurde e-mails en eventuele bijlagen kunnen vertrouwelijke informatie en adviezen bevatten en zijn uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. De e-mails zijn met uiterste zorgvuldigheid tot stand gekomen. De Stichting MDL Fonds aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke onjuistheid en/of onvolledigheid van de in deze e-mails verstrekte informatie, terwijl evenmin aan de inhoud van deze e-mails rechten kunnen worden ontleend

Oproep voor de verkiezingen

Oproep om in uw partijprogramma en in het uiteindelijke programma van uw College aandacht te schenken aan de toegankelijkheid van parken in uw gemeente.

Nog steeds zijn er parken, waar bewoners met een beperking niet of nauwelijks gebruik van kunnen maken. Meestal zijn er wel paden berijdbaar met de rolstoel en tastbaar met taststok voor bezoekers met een visuele beperking. Maar nog te vaak zien we dat ommetjes niet mogelijk zijn door verkeerde aanleg of door achterstallig onderhoud.

Tijdens de lockdown (corona) hebben wij ervaren hoe belangrijk parken zijn, met name voor mensen die beperkt zijn in hun mobiliteit.

Even naar buiten, een ommetje maken, mensen ontmoeten dicht bij huis: veel mensen hadden daar behoefte aan en zijn dat blijven doen.

Voor mensen met een beperking blijkt dat toch niet zo normaal te zijn. Veel parken zijn slecht of niet toegankelijk. Niet alle paden hoeven toegankelijk te zijn, maar vaak is zelfs een gewoon ommetje niet mogelijk. Bij de aanleg en het onderhoud van parken wordt met een toegankelijk ommetje veel te weinig rekening gehouden. Hoe vaak zien we niet dat toegankelijke paden na onderhoud zijn voorzien van een dikke laag onberijdbaar grind? Ook verdwijnt de natuurlijk gidslijn door overgroeide en vervuilde paden, een voorziening die zo belangrijk is voor bezoekers met een beperking. Denk daarbij ook aan ouderen en bezoekers met kinderwagens.

Groen & Handicap heeft de afgelopen jaren een richtlijn/visie voor stadsparken ontwikkeld. Wij zouden graag zien dat deze richtlijn¹ als visie in het programma van het College wordt overgenomen. En in de nieuwe raadsperiode werk gemaakt wordt van realisatie van de visie door concrete maatregelen. Daarmee zorgen we dat iedereen mee kan doen en niemand op voorhand wordt buitengesloten.

Voor een nadere toelichting of antwoord op eventuele vragen kunt u terecht bij info@natuurzonderdempels.nl of [Richtlijn voor parken en groenvoorzieningen](#) en op www.natuurzonderdempels.nl

Doet u mee?

Herman Brink
Voorzitter
Kenniscentrum Groen & Handicap

¹ Zie de website www.natuurzonderdempels.nl

INBRENG ENEXIS ONDERHANDELINGEN COALITIEAKKOORD

Nederland ondergaat de grootste verbouwing van het energiesysteem ooit. Enexis bouwt, samen met de andere netbeheerders, aan de Deltawerken van de 21e eeuw. De energietransitie is steeds zichtbaarder: Nederland heeft de meeste zonnepanelen per inwoner en een groeiend deel van onze energie komt van eigen bodem. Dat vergroot onze weerbaarheid in tijden van geopolitieke spanningen.

Tegelijkertijd neemt de druk op ons elektriciteitsnet sterk toe. In steeds meer gebieden is sprake van netcongestie. Daarom is het belangrijk dat we, naast zon- en windenergie, ook volop inzetten op energieopslag, groen gas, waterstof en warmtenetten. Daarmee verlagen we de druk op het elektriciteitsnet.

Bedrijven in uw gemeente moeten nu soms jaren wachten op een nieuwe aansluiting of een verzwaring. Enexis wil nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en maatschappelijke voorzieningen graag blijven faciliteren. Daarvoor is de hulp van gemeenten onmisbaar. Alleen samen kunnen we de energietransitie waarmaken en bouwen aan een betaalbaar en betrouwbaar energiesysteem voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen in uw gemeente.

De komende jaren schalen we maximaal op om ons energiesysteem klaar te maken voor de toekomst. Enexis zal daardoor steeds vaker zichtbaar zijn in het straatbeeld. Uw gemeente kan ons helpen deze enorme opgave te realiseren door met de volgende punten aan de slag te gaan:

1. Kies voor ruimte voor energie

De komende jaren bouwen we als gezamenlijke netbeheerders meer dan 50.000 wijkstations bij en leggen we 100.000 kilometer aan kabels aan. Door uitdagingen met ruimtelijke ordening kan Enexis niet altijd snel genoeg netinfrastructuur bijbouwen. We zien dat de zoektocht naar grond en het verkrijgen van de grond/zakelijk recht overeenkomsten, vergunningsprocedures en complexe regels de snelheid uit onze operatie halen. Daarom vragen wij van het nieuwe college:

- ***Benadruk het belang van energie-infrastructuur in uw gemeente en versnel vergunningstrajecten en omgevingsplanwijzigingen voor de aanleg ervan.***
- ***Reserveer en verkoop actief ruimte voor transformatorstations en stel ondergrondse ruimte beschikbaar voor kabeltracés en buisleidingen. Deze zijn nodig voor de uitbreiding van de energie-infrastructuur in uw gemeente.***

2. Kies voor netbewust bouwen

Netbewust bouwen is een belangrijk middel om de druk op het elektriciteitsnet te verlagen. Door gezamenlijk efficiënt en bewust om te gaan met de beperkte capaciteit, kunnen meer projecten, zoals woningbouw, worden aangesloten. Netbewust bouwen levert een bijdrage aan het beter benutten van het bestaande net voor alle klanten.

Door netbewust te bouwen vermindert de totale (netto) belasting van het net, wordt de belasting van het net zoveel mogelijk over de dag verspreid en is de belasting van het net tot op zekere hoogte 'stuurbaar'. Hierdoor kunnen woonwijken inspelen op schommelingen op het landelijke en regionale elektriciteitsnet.

Daarom vragen wij aan het nieuwe college:

- **Maak van netbewust bouwen de norm.**
- **Beschouw het energiesysteem als een randvoorwaardelijk onderdeel van ruimtelijke ordening.**
- **Betrek Enexis vroegtijdig bij plannen voor woningbouw en bedrijvigheid. Hoe eerder wij op de hoogte zijn, hoe groter de kans is dat wij gezamenlijk met u de plannen tijdig kunnen inpassen op ons energienet.**

3. Kies voor de juiste energiemix

Door de enorme inzet op elektrificatie in ons land neemt de druk op ons elektriciteitsnet toe. Daarom is het belangrijk om naast de opwek van zon- en windenergie, ook volop in te zetten op warmtenetten en groen gas. Dit verlaagt de druk op het elektriciteitsnet en draagt bij aan de betaalbaarheid van ons energiesysteem.

Warmtenetten

Warmtenetten zijn een belangrijke oplossing voor een duurzame warmtevoorziening in de gebouwde omgeving als vervanging van aardgas. Uit analyses van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) blijkt dat voor grofweg een derde van de gebouwde omgeving een collectief warmtenet de verduurzamingsoptie is met de laagste maatschappelijke kosten.

Eind 2027 zijn gemeenten aan zet om met een warmteprogramma per wijk bepalen wat de beste manier is om van aardgas af te komen: met individuele (hybride) warmtepompen of met een collectief warmtenet. Enexis moedigt gemeenten aan om zo snel mogelijk een keuze te maken. Zo weten inwoners waar zij aan toe zijn en kan Enexis zich hierop voorbereiden. Een warmtenet is een belangrijke aanvulling op het energiesysteem: het vermindert de druk op het elektriciteitsnet.

- ***Kies per wijk de meest geschikte manier om aardgasvrij te worden en leg dit vast in het warmteprogramma. Beperk het aantal energiedragers per wijk tot maximaal twee (bijvoorbeeld warmte, groen gas of elektriciteit). Deel deze informatie uiterlijk eind 2027.***

Groen gas

Groen gas, een duurzame variant van aardgas, wordt gemaakt uit diverse organische bronnen (reststromen) zoals groente- en tuinafval, slib, landbouwresten en mest. Doordat de eigenschappen van groen gas gelijk zijn aan die van fossiel aardgas, kan het direct worden ingevoed op het reguliere gasnet, zonder dat consumenten een verschil merken.

Uit recente sectoranalyses blijkt dat er een behoorlijk aantal nieuwe projecten stilstaat. De belangrijkste knelpunten hierbij zijn: stikstof en natuurvergunningverlening. Meer inzet van groen gas betekent minder investeringen in het elektriciteitsnet. En dat terwijl de inzet van groen gas ervoor zorgt dat er in de toekomst minder investering in elektriciteitsnetten nodig is.

Daarom vragen wij het nieuwe college:

- ***Help initiatiefnemers voor groen gasinstallaties door mee te denken over geschikte locaties.***
- ***Zorg voor een snelle vergunningsverlening.***

De beste energie is energie die je niet verbruikt. Zet daarom als gemeente ook in op isolatie.

OVER ENEXIS

Wij zijn Enexis, een regionaal netwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor het leveren van elektriciteit en gas aan huishoudens en bedrijven in Groningen, Drenthe, Overijssel, Limburg en Noord-Brabant. Met meer dan 6.000 collega's staan we dag en nacht klaar om onze klanten op een veilige manier licht en warmte te brengen.

Ons voornaamste doel is om ervoor te zorgen dat energie veilig en betrouwbaar via ons netwerk bij onze klanten terechtkomt. De betrouwbaarheid en veiligheid van ons energienet behoren tot de wereldtop en dat willen we zo houden. Samen met overheden, bedrijven, huishoudens en andere betrokkenen bouwen we aan een toekomstbestendig energiesysteem. Het is een enorme uitdaging, maar tegelijkertijd een geweldige opdracht om Nederland duurzaam vooruit te helpen.

Bij vragen kunt u contact opnemen met Roy Postma (strategisch adviseur Energiesysteem & Transitie) via roy.postma@enexis.nl en 06-30375985

11-puntenplan
Voor vitale stads-
en dorpscentra

Inhoudsopgave

Inleiding	9
1. Ontwikkel één integrale Binnenstadagenda	11
2. Investeer in de levendige binnenstad én wijkcentra	12
3. Aanpak leegstand en transformatie	13
4. Bereikbaarheid en logistiek	14
5. Zorg voor sterk aanbod van cultuur en evenementen	15
6. Veilig ondernemen en weerbaarheid	16
7. Arbeidsmarkt en onderwijs	17
8. Redelijke lokale lasten	18
9. Verduurzaming die haalbaar is	19
10. Toegankelijke binnenstad voor iedereen	20
11. Behoud voorzieningen in grensgemeenten	21
Colofon	24

Inleiding

De binnenstad of dorpskern¹ is het kloppend hart van elke gemeente. Het is de plek waar mensen wonen, werken, hun dagelijkse boodschappen doen en winkelen, elkaar ontmoeten en hun vrije tijd doorbrengen. Ondernemers spelen hier een sleutelrol. Vooral ondernemers in de retail- en de gastvrijheidssector – (food en non-food) winkels, restaurants, cafés, hotels, bioscopen, sportvoorzieningen, poppodia, organisatoren van evenementen - en culturele voorzieningen zorgen er elke dag voor levendigheid, voorzieningen én banen.

Een vitale binnenstad of dorpskern draagt bij aan veiligheid, sociale samenhang en weerbaarheid van de lokale samenleving. Het betekent meer ogen op straat, meer ontmoeting en meer onderlinge betrokkenheid.

In veel binnensteden en dorpskernen gaat het goed, maar lang niet overal. Leegstand, afnemende bereikbaarheid, veiligheidsproblemen en eenzijdig aanbod zetten de kwaliteit onder druk. Dat raakt niet alleen ondernemers, maar ook bewoners en bezoekers.

Daarom presenteren MKB-Nederland en VNO-NCW dit concrete 11-puntenplan voor de binnenstad en dorpskern. Het plan is gericht op de bestuurders en laat zien wat nodig is en hoe de punten samen opgepakt kunnen worden met de ondernemers, vastgoedeigenaren, maatschappelijke instellingen, raadsleden én bewoners. Publiek-private samenwerking is onmisbaar en kan het verschil maken.

Dit plan is nadrukkelijk bedoeld als input voor de nieuwe lokale coalitieakkoorden die na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 aanstaande worden gesloten.

Wat bieden ondernemers

Ondernemers zijn niet alleen de motor van de economie en werkgelegenheid, maar ook de drijvende kracht achter de lokale gemeenschap. Ze voegen juist maatschappelijk veel waarde toe. De zorg en betrokkenheid die ondernemers voelen bij hun directe omgeving, voelen ze ook voor het welzijn en de ontwikkeling van hun eigen mensen en hun gemeenschap. Inwoners vinden er hun eerste baan of stageplek. Voor anderen zijn de praatjes met de verkoopmedewerkers bij de dagelijkse boodschappen een recept tegen vereenzaming voor velen. Ondernemers sponsoren lokale verenigingen en initiatieven en zijn actief in allerlei lokale besturen. Ze investeren in duurzaamheid, vernieuwing, veiligheid en bieden werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Ondernemers willen ook investeren in en bijdragen aan de ambities van het gemeentebestuur, maar hebben daarvoor duidelijke keuzes en betrouwbare partners nodig. Dit 11-puntenplan helpt gemeenten om, sámen met ondernemers en bewoners, te bouwen aan binnensteden die klaar zijn voor de toekomst. Zodat onze binnenstadondernemers de ruimte krijgen om te doen waar ze goed in zijn, en dat is uiteindelijk goed voor ons allemaal.

¹ Overal waar 'binnenstad' staat, wordt ook bedoeld de dorpskern, en de diverse wijkwinkelcentra van (middelgrote) gemeenten.

ONDERZOEK NAAR DE MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE VAN ONDERNEMERS IN HET MKB LAAT ZIEN:

- 74% doet aan sponsoring (geld, uren, middelen) van het lokale verenigingsleven en maatschappelijke organisaties en activiteiten in de regio.
- Ze dragen daar jaarlijks voor 1,5 miljard euro aan bij.
- 64% geeft aan dat het bedrijf een grotere rol in de samenleving vervult dan puur economisch en andere prioriteiten/ activiteiten heeft dan alleen 'geld verdienen'
- 69% zet zich actief in voor de leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie van de lokale gemeenschap
- 70% betaalt voor medewerkers de kosten van cursussen en studies ten behoeve van loopbaanontwikkeling en 63% biedt de mogelijkheid om die onder werktijd te volgen.
- Zo'n 40% biedt medewerkers hulp bij financiële problemen en stelt werktijd beschikbaar voor het verrichten van mantelzorg.
- Gemiddeld heeft élk mkb-bedrijf een **stageplaats/leerwerkbaan** en draagt zo bij aan de (vak)opleiding van jonge mensen.
- Ruim **1 op de 5** heeft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst. Bijna een kwart heeft dat de afgelopen twee jaar gehad.

Bron: Panteia, De maatschappelijke waarde van het mkb, november 2023, i.o.v. MKB-Nederland

Ontwikkel één integrale Binnenstadagenda

Ondernemers in binnensteden en dorpskernen hebben te maken met versnipperd beleid. Regels voor retail, horeca, cultuur, toerisme, sport, evenementen en wonen worden vaak afzonderlijk ontwikkeld. Meerdere wethouders gaan immers over al deze beleidsonderwerpen die in het centrum van de gemeente tot leven moeten komen.

Hierdoor ontbreekt samenhang en voorspelbaarheid, wat investeringszekerheid belemmert, de samenhang van winkels en voorzieningen tegenwerkt wat de toekomstbestendigheid van het gebied onder druk zet.

Vooraf ondernemers in de retail- en gastvrijheidssector lopen hier tegenaan. Zij zorgen juist voor dagelijks gebruikte voorzieningen, ontmoeting en werkgelegenheid in de binnenstad, maar ervaren te weinig ruimte om te ondernemen. Zonder duidelijke keuzes neemt de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de binnenstad (verder) af.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Ontwikkel samen met ondernemers één integrale binnenstadagenda. Het Omgevingsprogramma, een concreet actieplan onder de Omgevingswet, is het passende instrument.
- Benoem één bestuurlijk verantwoordelijke wethouder met budget.
- Richt één herkenbaar aanspreekpunt in voor ondernemers, bijvoorbeeld een centrummanager.
- Ga structureel periodiek in overleg met ondernemersverenigingen in de binnenstad.
- Maak onderscheid tussen de belevingsfunctie per type winkelgebied. Bijvoorbeeld tussen de binnenstad en de dagelijkse boodschappenfunctie van wijkcentra.

2

Investeer in de levendige binnenstad én wijkcentra

Een levendige binnenstad fungeert als het kloppend hart van de lokale economie, cultuur en sociale interactie. Het transformeert een centrum van een pure winkelplek naar een ontmoetingsruimte ('de huiskamer van de stad') waar mensen wonen, werken en ontspannen. Een aantrekkelijk centrum trekt meer bezoekers van buiten, verlengt hun verblijf en verhoogt de omzet van horeca, winkels en culturele instellingen. Ook is het vaak een broedplaats voor werk en innovatie. Tegelijk versterkt een bruisend centrum de sociale samenhang. Door de mix van wonen, werken en ontspannen ontstaat er continu activiteit op straat en dat vergroot ook het gevoel van veiligheid. Een sterke binnenstad geeft de stad bovendien een herkenbare identiteit. Die unieke beleving trekt niet alleen bewoners, maar ook toeristen. Juist in een tijd van online winkelen maakt die ervaring het verschil.

Een levendig centrum maakt de stad ook duurzamer en toekomstbestendig. Meer ruimte voor voetgangers en fietsers zorgt voor een schonere en prettigere leefomgeving. Door functies zoals wonen, winkels en (maatschappelijke en/of zorg) voorzieningen slim te combineren ontstaat een veerkrachtig hart van de stad dat klaar is voor de toekomst.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Investeer in citymarketing.
- Investeer in een schone, aantrekkelijke openbare ruimte, met voldoende groen voor verkoeling, fietsenstallingen, kort parkeermogelijkheden (incl. laden en lossen), prullenbakken en dergelijke.
- Maak afspraken, bijvoorbeeld in een convenant, met pachters en pandeigenaren over de uitstraling van panden (gevelreclame), veiligheid op straat, zwerfafval en dergelijke. Een aantrekkelijke binnenstad verhoogt ook de waarde van vastgoed.
- Faciliteer de oprichting van een Bedrijveninvesteringzone (BIZ), bijvoorbeeld met een winkelstraatmanager.
- Maak functiemenging in de straat expliciet mogelijk.
- Zorg voor een ruimer terrassenbeleid. Denk aan meer locaties voor terrassen en/of langere openingstijden bij mooi weer (boven de 20 graden).
- Maak uitgaan in de avond en nacht mogelijk op een veilige en gezellige manier, bij voorkeur zonder verplichte sluitingstijden of met gespreide sluitingstijden om overlast te beperken. Stel een Nachtvisie op, samen met ondernemers en culturele instellingen.
- Zorg voor een gevarieerd aanbod van cultuur, evenementen en festivals, zie punt 5.

De Bedrijveninvesteringzone (BIZ) is een wettelijk instrument waarmee ondernemers en/of vastgoedeigenaren gezamenlijk investeren in hun binnenstad of dorpskern. Na een draagvlakmeting heft de gemeente een bijdrage bij alle partijen in het afgebakende gebied - de opbrengst wordt volledig ingezet voor een gezamenlijk activiteitenplan. De BIZ voorkomt free rider-gedrag en kan zorgen voor structurele financiering van centrummanagement, marketing, veiligheid en gebiedsontwikkeling. Daarmee vormt de BIZ de praktische uitvoeringsmotor van de binnenstadagenda.

3

Aanpak leegstand en transformatie

Ongebruikte panden, onder meer als gevolg van faillissementen en pensionering van ondernemers, zetten de aantrekkelijkheid van binnensteden en dorpskernen onder druk. Leegstand vermindert de levendigheid in het gebied, draagt bij aan een gevoel van onveiligheid en inwoners verliezen hun gevoel van verbondenheid. Actieve regie op herontwikkeling van leegstaande panden ontbreekt vaak.

Dit vraagt om een gebiedsgerichte leegstands-aanpak met actieve regie en ruimte voor hergebruik en functiemenging. In aanloop naar het nieuwe Omgevingsplan kan een Omgevingsprogramma helpen bepalen hoe een toekomstbestendige binnenstad of wijk eruitziet. De Impulsaanpak Winkelgebieden heeft goede voorbeelden opgeleverd van al 42 gemeenten (klein en groot) die de transformatie van winkel naar woning, vergroening en verbetering van het centrum met succes hebben opgepakt.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Voer actieve regie op leegstand, te beginnen met de leegstandsverordening, een gemeentelijke regeling die eigenaren verplicht leegstand van woningen of panden (vaak na 6 maanden) te melden, waarna het gesprek met stakeholders in de winkelstraat kan plaatsvinden.
- Stimuleer wonen boven winkels.
- Stem detailhandelsbeleid regionaal af.
- Maak tijdelijke invulling van leegstaande panden juridisch en praktisch eenvoudig.
- Leer van de Impulsaanpak Winkelgebieden.
- Schrap lokale regels die het verbouwen van (bijvoorbeeld monumentale) winkelpanden belemmeren. Verbouwing is vaak noodzakelijk om rendabel te kunnen exploiteren, bijvoorbeeld door van kleine(re) panden te verbinden.
- Overweeg ook het opkopen van lege winkelpanden om er een fietsenstalling voor bezoekers te realiseren.

Voorbeeld Tilburg. De leegstand rondom het Koningsplein is de afgelopen jaren sterk toegenomen en de uitstraling is verouderd. Het projectgebied 'Koningswei' richt zich op de herontwikkeling van het plein en het verouderde vastgoed aan de zuidoostkant van het plein. Onderdeel van het project zijn de sloop en sanering van circa 4.400 m² aan retail en 158 woningen. Hiervoor komen 367 appartementen, horeca, een kantoor en een zorggastenhuis in de plaats. De parkeergarage dichtbij wordt heringericht als stadspark.

4

Bereikbaarheid en logistiek

Handel en logistiek zijn onmisbaar voor een goed functionerende en vitale gemeente en binnenstad. Van ziekenhuizen en winkels, tot culturele instellingen en scholen: ze zijn allemaal afhankelijk van efficiënte logistiek en goede bereikbaarheid. Ondernemers willen hun bevoorrading efficiënt, duurzaam en toekomstbestendig organiseren. Venstertijden, zero-emissiezones en uiteenlopende lokale regels maken dit in de praktijk complex. Horeca en versspecialzaken vragen vaker maatwerk in verband met versheid en voedselveiligheid.

Ondernemers hebben vaak creatieve oplossingen door samen te werken in de logistieke keten, goederenstromen te bundelen, te investeren in schoner vervoer en gebruik te maken van logistieke hubs. Zo dragen zij actief bij aan minder verkeersdrukke en schonere stadscentra.

Voor de dagelijkse boodschappen komen klanten lopend, met de fiets én auto. Voor het behoud van de verswinkels en onder meer horeca-aanbod in het centrum blijft voldoende parkeergelegenheid cruciaal.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Zero emissie-zones moeten uitvoerbaar zijn voor ondernemers, zodat binnensteden bereikbaar blijven. Kies voor het hanteren van kwaliteitscriteria bij de invoering van zero emissie-zones. Deze criteria moeten o.a. borgen dat er voldoende laadinfrastructuur aanwezig is, in de binnensteden en omliggende gemeenten.
- Betrek ondernemers bij de invoering van zero emissie-zones om een goede balans te kunnen vinden tussen bereikbaarheid, duurzaamheid en uitvoerbaarheid.
- Borg voldoende laad- en losruimte voor bestel- en bedrijfsauto's én vrachtwagens.
- Stel venstertijden samen met ondernemers vast.
- Zorg voor voldoende betaalbare parkeermogelijkheden en goede bereikbaarheid, niet alleen voor bewoners en winkelbezoekers maar ook voor deelnemers en bezoekers van activiteiten in de binnenstad.
- Plan werkzaamheden in de openbare ruimte zorgvuldig en slim in, zodat bedrijven bereikbaar blijven, en informeer hier tijdig over.
- Verbeter fietsinfrastructuur zonder autobereikbaarheid volledig te beperken

5

Zorg voor sterk aanbod van cultuur en evenementen

Niet alleen horeca en retail, ook cultuur en evenementen zijn magneten voor bezoekers én bedrijven. Evenementen trekken mensen uit hun huizen en naar de stad en zorgen voor saamhorigheid. Die stroom bezoekers zorgt direct voor volle terrassen en drukte in de winkelstraten. Maar de impact gaat dieper: een stad met een rijk cultureel aanbod is een magneet voor talent. Bedrijven vestigen zich sneller op plekken waar hun werknemers na werktijd kunnen genieten van een concert, expositie of festival. Cultuur is daarmee geen kostenpost, maar een economische investering.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Het organiseren van een evenement of festival is tegenwoordig zo ingewikkeld geworden, dat de kosten enorm zijn gestegen en er steeds meer vrijwilligers nodig zijn. Vereenvoudig het evenementenbeleid om een gevarieerd aanbod te behouden. Een evenementenvergunning is geen afvinklijstje, maar maatwerk. Veiligheid staat voorop, maar verkeersregelaars en externe beveiligers zijn echt niet altijd nodig.
- Stel een fulltime evenementencoördinator aan die organisatoren van niet-commerciële evenementen ondersteunt en voor alle evenementen als spin in het web fungeert tussen diverse afdelingen, brandweer, politie en boa's.
- Evenementen tot 200 bezoekers kunnen worden vrijgesteld van een vergunning, zoals in Amsterdam het geval is. Uiteraard vindt wel overleg plaats met de gemeente.
- Voer voor jaarlijks terugkerende evenementen een lichtere vergunningstoets in, als het draaiboek weinig verandert.
- Stel een Cultuurvisie op die recht doet aan de economische meerwaarde van cultuur.
- Ondersteun ondernemers bij activiteiten die gericht zijn op het versterken van het gemeenschapsgevoel in buurt en wijkcentra.

6

Veilig ondernemen en weerbaarheid

Ondernemers hebben te maken met (gewelddadige) diefstal, verwarde personen, ondermijning en cybercriminaliteit. Ook nemen de agressie en verharding in het straatbeeld toe en die wandelen van de straat de winkel en de horecazaak binnen. Een veilige omgeving voor ondernemers, medewerkers en bezoekers is een basisvoorwaarde voor een vitale binnenstad en een aantrekkelijk ondernemersklimaat. Ondernemers investeren zelf veel in preventie en weerbaarheid: zij werken samen in collectieve veiligheidsinitiatieven, delen signalen, versterken hun digitale beveiliging en maken afspraken over sociale veiligheid in winkelgebieden en horecagebieden. Via onder meer Keurmerk Veilig Ondernemen-trajecten en samenwerking binnen het Platform Veilig Ondernemen nemen zij actief verantwoordelijkheid voor een veilige omgeving. Zij kunnen dit maatschappelijke probleem echter niet alleen aan. Alleen in goede samenwerking tussen gemeente en onder meer politie kan criminaliteit effectief worden teruggedrongen en kan de binnenstad veilig en aantrekkelijk blijven.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Zorg voor zichtbare handhaving en borg snelle opvolging van meldingen.
- Binnen de Veiligheidsregio helpen uniformering van de aangifte, prioritering van afhandeling én voldoende capaciteit bij politie en Openbaar Ministerie.
- Brede samenwerking in het Platform Veilig Ondernemen met een uitvoerbaar jaarplan.
- Ondermijning: ga gesprekken aan met ondernemers over de ontwrichtende werking van ondermijning (dit uit zich o.a. door afpersing, geweld en explosieven).
- Ontwikkel samen een weerbaarheidsplan specifiek voor de binnenstad met aandacht voor bewoners, ondernemers en bezoekers, gebaseerd op de landelijk opgestelde handreiking voor de diverse scenario's (bijvoorbeeld uitval van stroom of dataverkeer).
- Zet in op maatwerk bij handhaving: pak overlast in de openbare ruimte aan, maar leg de nadruk niet op kleine administratieve fouten van ondernemers.
- Verbeter veiligheid via verlichting en herinrichting van donkere of onoverzichtelijke plekken.

7

Arbeidsmarkt en onderwijs

Werk betekent meer dan alleen inkomen. Het geeft mensen eigenwaarde, zelfstandigheid en een actieve rol in de samenleving. In een inclusieve maatschappij heeft iedereen de kans om te werken, op een passend niveau en in een geschikte functie. Gemeenten spelen hierin een sleutelrol, samen met ondernemers. Juist lokaal gewortelde ondernemers met een winkelambacht (kapper, bakker, slager, of bijvoorbeeld schoenherstellers) leiden jongeren via het beroepsonderwijs (BBL-trajecten) op tot een startkwalificatie die kansen biedt op de arbeidsmarkt.

Er is echter een mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Vooral bij ondernemers in de retail en gastvrijheid liggen kansen voor werkzoekenden. Versterk daarom de aansluiting tussen onderwijs, werkgeversdienstverlening en ondernemers.

Houd regelingen en subsidies eenvoudig en toegankelijk: duidelijke, overzichtelijke ondersteuning helpt kandidaten én werkgevers. Vooral kleine werkgevers raken nu de weg kwijt in hun zoektocht naar de juiste ondersteuning.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Laat Werkgevers Service Punt en UWV kennismaken met de ondernemers in de retail en gastvrijheidssector zodat een stevige relatie ontstaat.
- Zet in op zij- en herinstromers en stem af met (beroeps)onderwijs dat er meer dan twee instroommomenten per jaar zijn.
- Houd regelingen en subsidies eenvoudig en toegankelijk.
- Maak werkzoekenden goed vindbaar voor ondernemers.
- Zorg dat de profielen en vaardigheden van mensen in de kaartenbakken van de gemeente goed in beeld gebracht zijn voor werkgevers.

8

Redelijke lokale lasten

De winstgroei in het mkb daalt al jaren en is voor bedrijven tot 50 werknemers – en dat zijn veruit de meeste – het laagst. Ondernemers kunnen de hogere kosten, van energie, lonen, huur en grondstoffen, niet volledig doorberekenen in hun prijzen. Het is belangrijk hier als gemeente rekening mee te houden bij het vaststellen van de lokale belastingen, leges en heffingen (toeristenbelasting, retributiebeasting, reclamebelasting, precario, OZB en parkeerbelasting).

Ondernemers investeren graag mee in goed onderhouden winkel- en horecagebieden. Maar in binnensteden zijn veel kleine bedrijven gevestigd, waar hard gewerkt wordt om het hoofd boven water te houden. Wentel tegenvallende inkomsten daarom niet af op ondernemers, maar op het eigen apparaat door doelmatiger te werken. Voorkom zoveel mogelijk de stijging van lokale lasten voor een robuuste lokale economie. Dat wordt ook sterker van een op het MKB gericht passend inkoop -en aanbestedingsbeleid: koop zoveel mogelijk lokaal/regionaal in.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Voorkom lastenverhogingen en stem lasten regionaal af.
- Oormerk opbrengsten zoals reclamebelasting via BIZ-constructies en centrummanagement.
- Overweeg het afschaffen van inefficiënte heffingen die veel uitvoeringskosten kennen (zoals afzonderlijke precario-, reclame- of kleine vergunningheffingen).
- Maak duidelijke meerjarenafspraken over leges en tarieven voor vergunningen voor bijvoorbeeld bouwaanvragen, terrassen, parkeren, reiniging; verhoog deze niet boven inflatie en zorg dat ondernemers weten waar ze aan toe zijn.

Verduurzaming die haalbaar is

De klimaat- en energietransities behoren tot de grootste uitdagingen van de komende jaren. Samenwerking maakt meer mogelijk. Voer de energietransitie daarom samen met ondernemers uit, zonder lokale koppen op landelijk beleid. Groene initiatieven kunnen de aantrekkelijkheid van de binnenstad en buurt- en wijkwinkelcentra vergroten. Het combineren van praktische winkelbehoefte met duurzame stadsplanning draagt bij aan zowel de ecologische als de sociale duurzaamheid van een wijk of binnenstad.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Stel geen extra lokale eisen bovenop landelijke afspraken.
- Ondersteun mkb-ondernemers net als inwoners bij verduurzaming: zorg dat ondernemers in onder meer horeca of winkelstraat toegang hebben tot gemeentelijke ondersteuning, zoals energiescans en subsidies.
- Neem ondernemers met vastgoed in de straat mee in de gebiedsgerichte gemeentelijke verduurzamingsaanpak (van isolatie tot en met warmtenet of elektrificering).
- Ontwikkel een versnelde procedure voor vergunningen die bijdragen aan versterking van het stroomnet (zoals voor transformatorhuisjes). Zorg dat zoveel mogelijk procedures gelijktijdig verlopen om tempo te kunnen maken.
- Versoepel regels en procedures voor duurzame initiatieven die het stroomnet ontlasten.
- Houd de kosten voor een Omgevingsvergunning – noodzakelijk voor de verduurzaming van panden – beperkt.
- Faciliteer ruimte voor statiegeldwinkels en inleverlocaties om onnodig zwerfafval te voorkomen.
- Goed afgestemd afvalbeleid en reiniging pakt ongewenst ongedierte en knaag- en plaagdieren aan. Samenwerking met controle instanties en ondernemers helpt om deze gezamenlijke last aan te pakken.

10

Toegankelijke binnenstad voor iedereen

Ondernemers willen gastvrij zijn, voor iedereen. Ze investeren in fysieke en digitale toegankelijkheid en passen voorzieningen aan waar mogelijk. Ze doen hun best om hun locatie zo toegankelijk mogelijk te maken, maar lopen hierbij tegen regels, kosten en afstemming aan. Mensen die slechtziend, doof of rolstoelgebonden zijn willen, net als iedereen, zo zelfstandig mogelijk genieten van de binnenstad of dorpskern. Dit kan door samen met ondernemers een toegankelijke (winkel/horeca-) route voor hen te realiseren. De MKB Toegankelijke Routes komen voort uit het programma MKB Toegankelijk van VNO-NCW en MKB-Nederland.

WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE

- Maak toegankelijkheid integraal onderdeel van binnenstadbeleid.
- Zorg voor een Toegankelijke Route via <https://www.mkbtoegankelijk.nl/>
- Zorg voor soepele vergunningverlening voor toegankelijkheidsaanpassingen aan winkel- en horecapanden.
- Stel een stimuleringsbudget beschikbaar voor toegankelijkheidsaanpassingen.

Behoud voorzieningen in grensgemeenten

Nederland kent een lange grens van ruim 1000 kilometer met Duitsland en België. Ondernemers in de grensregio's kampen door de stijgende verschillen in de indirecte belastingen zoals btw, accijnzen, verbruiksbelasting en specifiek Nederlands beleid met een ongelijk speelveld. Vanwege de grote prijsverschillen doen Nederlandse consumenten hun dagelijkse inkopen over de grens en gaan niet meer naar een hotel of vakantiepark in eigen land. Door de veel hogere btw op logies zien hotels ook het aantal toeristen uit Duitsland en België al teruglopen. Dat heeft ook impact in de keten: bijvoorbeeld op non-food winkels, restaurants, fietsverhuurders.

Ondernemers in tal van sectoren zien zo hun omzetten steeds verder onder druk komen te staan. De aanwezigheid van (levensmiddelen) winkels, horeca en een benzinepomp is echter van groot belang voor de leefbaarheid van gemeenten, zodat mensen er blijven wonen of komen wonen. Hiermee blijven ook andere voorzieningen behouden zoals scholen, zorg en kinderopvang. Hoewel de landelijke overheid nu aan zet is om de grote verschillen in accijnzen en BTW te beperken kunnen grensgemeenten hun centrumfunctie koesteren door samen met ondernemers te investeren. Bijvoorbeeld door te anticiperen op het aanstaande Gemeenschapsfonds

Het nieuwe Kabinet richt een Gemeenschapsfonds op om voorzieningen zoals buurthuizen, verenigingsgebouwen en dorpswinkels te realiseren en te behouden, samen met overheid, samenleving en bedrijfsleven.

WAT VRAGEN WIJ AAN GRENSGEMEENTEN

- Om te voorkomen dat essentiële en maatschappelijke voorzieningen verdwijnen uit de grensregio's vragen wij samenwerking met ondernemers en de inzet van regionale investeringsagenda's voor de grensregio.
- Houd lokale lasten voor bedrijven laag, en beperk de regeldruk (ook kosten) tot een minimum. Dit helpt ook om ondernemers in de benen te houden.
- Koop lokaal! Zet een Bedrijvenregister op. Dit register is een hulpmiddel om de juiste lokale bedrijven te vinden bij inkoop- en aanbestedingsprojecten.
- Bied lokale ondernemers, inclusief franchisenemers, zoveel mogelijk kansen. Neem in het inkoop- en aanbestedingsbeleid op dat – waar mogelijk – bij enkelvoudig en meervoudig onderhandse aanbestedingen een lokale ondernemer uitgenodigd wordt om een offerte in te dienen.
- Erken het belang van buurt- en wijkwinkelcentra als essentiële basisvoorzieningen voor leefbaarheid en sociale cohesie.

BIJDRAGE VAN DE RETAIL SECTOR IN CIJFERS

Ondernemers in de Retail sector zijn van grote waarde voor ons land. Winkels, webshops, filialen, franchisesamenwerkingen, zelfstandigen, ambachten en ambulante handel in de food en non-food, behoren tot de ondernemingen die het meest op dagelijkse basis worden bezocht. Ze zijn onderdeel van het maatschappelijk cement tussen burgers onderling en met het bedrijfsleven en het hart van hun lokale samenleving.

VNO NCW

OPLEIDINGSNIVEAU MEDEWERKERS

11%
HBO/WO

45%
MBO

16%
PRIMAIR
ONDERWIJS

28%
SECUNDAIR
ONDERWIJS
zonder startkwalificatie

81.790
FYSIEKE
WINKELS

94.570
WEBWINKELS

169.000
ONDERNEMINGEN

totale omzet

€ 165 MILJARD

MAATSCHAPPELIJKE WAARDE VAN HET MKB¹

DE HELFT doet donaties aan goede doelen

VIER OP DE TIEN werkt samen met onderwijsinstellingen of lokale netwerken

TWEE OP DE DRIE steunen lokale evenementen of verenigingen

¹ Bron: Onderzoek dag vd ondernemer 2024 - panteia.nl/actueel/nieuws/onderzoek-de-maatschappelijke-waarde-van-het-mkb

MEER DAN VAN DE NEDERLANDERS

60% vindt dat ondernemers hun stad of dorp levendiger maken.

BIJDRAGE BBP VAN 3,5%²

² SEO, Transitieuitdagingen voor de Nederlandse retailsector, 2024

883.000 WERKENDEN

397.000 ONDER DE 24 JAAR OUD

123.455 ONDERNEMERS

Bron: Retailinsiders retailinsiders.nl en Platform DNWS Platform De Nieuwe Winkelstraat

Dit is Gastvrij Nederland

Ondernemers in de gastvrijheidssector zijn van grote waarde voor ons land. Geen florerende maatschappij, geluk en gezondheid zonder toerisme-, recreatie- en evenementensector. Wie zijn die ondernemers die zorgen voor ontspanning, cultuur, recreatie, ontmoeting, reizen en zakelijk bezoek? Gastvrij Nederland heeft dit in kaart gebracht.

Gastvrij Nederland is gelieerd aan:

Totale omzet

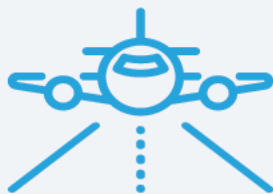
790.000 toeristische banen

6,9% van de totale werkgelegenheid*

*Gastvrij Nederland is mede initiator van het Hospitality Pact en de Arbeidsmarktmonitor Gastvrijheidssector.

Toeristische bestedingen in Nederland

€ 34,5 miljard
Inkomend
toerisme

€ 57,4 miljard
Binnenlands
toerisme

€ 6,4 miljard
Uitgaand
toerisme

€ 3,7 miljard
Overige
bestedingen

3,8%
van het bruto
binnenlands product
(bbp)

29,1 miljoen
binnenlandse
verbljfsbezoekers

Internationale verbljfsbezoekers

Bron: Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC), 2023

Colofon

Titel

11-puntenplan
Voor vitale stads- en dorpscentra

Vormgeving en coverfoto

Anoeska Kruihof, vormgeving@vnoncw-mkb.nl

Dit 11-puntenplan Voor vitale stads- en dorpscentra is mede tot stand gekomen door inbreng van leden van Platform Gastvrij Nederland en de Nationale Winkelraad van MKB-Nederland en VNO-NCW.

Voor meer informatie:

Platform Gastvrij Nederland
Catherine Meijeraan, Meijeraan@vnoncw-mkb.nl

Nationale Winkelraad
Petra Tiel, tiel@vnoncw-mkb.nl

© VNO-NCW en MKB-Nederland, maart 2026

Dit is een uitgave van:
© VNO-NCW en MKB-Nederland

Maart 2026

19 maart 2026

Geachte formateur,

De afgelopen weken zijn de energieprijzen omhoog geschoten. Dat komt door onze afhankelijkheid van fossiele energie uit het buitenland. Wie fossiel importeert, importeert daarmee onzekerheid. De energierekening van huishoudens en bedrijven in uw gemeente is een speelbal geworden van instabiele landen. De oorlog in het Midden-Oosten is hier het laatste trieste voorbeeld van. Gelukkig is er een structurele oplossing voor een betaalbare en betrouwbare energierekening voor iedereen in uw gemeente: schone energie van eigen bodem opwekken en energie besparen. Als Nederland overstapt op duurzame energie stijgen onze energiekosten tachtig procent minder bij een nieuwe 'Oekraïne-crisis' dan in 2022.

Gemeenten hebben hierbij een cruciale rol, omdat zij dichtbij inwoners en ondernemers staan, beschikken over belangrijke bevoegdheden en onmisbaar zijn bij het realiseren van duurzame energieopwekking, uitbreiding van energie-infrastructuren, isolatiemaatregelen en de overgang naar schone warmte. Graag brengen wij onder de aandacht waarin uw inzet in de formatie het verschil kan maken. We hopen dat u zich wil inspannen om de energietransitie, en daarmee schone, betaalbare en voorspelbare energie voor huishoudens, prominent op de onderhandelingstafel neer te leggen.

Duurzame energie van eigen bodem

Nederland wekt steeds meer duurzame energie op. Tegelijkertijd gaat de vraag naar schone energie enorm groeien. Uw gemeente kan hierop inspelen door:

- Ruimte te bieden voor zonne- en windprojecten met opslag, met aandacht voor landschappelijke inpassing en lokaal eigendom.
- Het benutten van zonnepanelen op daken, eigen verbruik van opgewekte energie bij huishoudens en (warmte)opslag actief te stimuleren, onder andere via woningcorporaties en collectieve inkoopacties.
- Initiatieven voor zonne- en windenergie, groen gas, bodemenergie en aardwarmte te ondersteunen met tijdige vergunningverlening en heldere ruimtelijke keuzes.

Warmtetransitie in de gebouwde omgeving

De afhankelijkheid van aardgas maakt zowel inwoners als bedrijven kwetsbaar. Gemeenten hebben de taak om richting te geven aan schone alternatieven. Dat betekent:

- Inzetten op isolatie, de snelste manier om energie te besparen en de energierekening te verlagen.
- Inwoners helpen via energiecoaches, subsidies en lokale informatiepunten.
- Zo snel mogelijk, maar uiterlijk in 2027 per wijk vastleggen hoe en wanneer woningen van het gas af gaan, inclusief benodigde warmtebronnen.
- Ruimte bieden voor warmtenetten, warmteopslag en technische installaties.
- Huishoudens stimuleren en ondersteunen in het inruilen van hun cv-ketel voor bijvoorbeeld een warmtepomp of bioketel.

Elektriciteitsnet en energie-infrastructuur

De groei van elektrisch vervoer, warmtepompen en verduurzamende bedrijven legt extra druk op het elektriciteitsnet. Uw gemeente kan helpen door:

- Snelle besluitvorming en vergunningverlening mogelijk te maken bij locaties voor transformatorstations, onderstations, kabels en opslagtechnologieën.
- Ondernemers te ondersteunen in gesprekken met netbeheerders.
- Burgers te informeren over slim laden en energiegebruik in daluren.

Duurzame mobiliteit

Uw gemeente speelt een grote rol bij het mogelijk maken van schoon vervoer. Concreet door:

- Voldoende openbare laadpunten beschikbaar te maken.
- Te investeren in fietsvoorzieningen, ov-knooppunten en deelmobiliteit.
- Gemeentelijke voertuigen emissievrij te maken.
- Te bekijken of milieuzones waarbinnen de meest vervuilende voertuigen geweerd kunnen worden een optie zijn.

Duurzame bedrijvigheid

Lokale bedrijven willen verduurzamen, maar hebben ruimte, infrastructuur en ondersteuning nodig. U kunt bijdragen door:

- Vergunningverlening en infrastructuur voor elektrificatie en waterstof mogelijk te maken.
- Initiatieven op bedrijventerreinen voor energiehubs en gezamenlijke opwek te stimuleren.

Betrokken inwoners

De energietransitie is mensenwerk. Het succes ervan staat of valt met goede participatie. Wij vragen u om te zorgen voor:

- Transparantie en tijdige communicatie over plannen en lokale keuzes.
- Een zorgvuldig participatieproces bij projecten voor duurzame opwek en warmte.
- Steun voor bewonersinitiatieven om wijken collectief te organiseren

Integrale aanpak loont

De verschillende aspecten in de energietransitie zijn in deze brief als losse alinea's opgeschreven, maar in de realiteit hebben ze invloed op elkaar, werken ze in elkaar door en versterken ze elkaar. Door toekomstgericht naar een integraal energiesysteem te kijken komt dat zowel natuur, bedrijvigheid en inwoners ten goede. Denk bijvoorbeeld aan de relatie tussen netcongestie en de warmtetransitie. Door tijdig te bepalen waar welke warmteoplossing in uw gemeente het meest geschikt is, kan extra verzwaring van het stroomnet worden voorkomen en kunnen de laagste kosten voor huishoudens worden gerealiseerd.

Samen verder

Onderzoeksbureau Common Futures ontwikkelde de [Wegwijzer Gemeentelijke Emissiereductie](#): een stappenplan om een klimaatplan op te stellen en een inspiratieboek met voorbeelden van impactvolle maatregelen. In het stappenplan wordt gemeenten die een klimaatplan (willen) ontwikkelen een structuur aangeboden voor 1) het in kaart brengen van emissies, 2) het identificeren en selecteren van maatregelen om de lokale emissies te verminderen en 3) het verankeren van klimaatbeleid binnen de gemeentelijke organisatie.

In het inspiratieboek staan negen voorbeelden van gemeenten die grote stappen wisten te zetten met lokale maatregelen. We hopen dat deze Wegwijzer iedere gemeente in staat stelt om klimaatdoelen te definiëren en een gedegen plan op te stellen om ze te behalen.

Het Regioteam Energietransitie helpt gemeenten, regio's, wethouders en raadsleden bij vragen over duurzame energie, infrastructuur en uitvoering in de praktijk. Wij denken graag met u mee over lokale uitdagingen en kansen.

Mocht u behoefte hebben aan ondersteuning of verdere toelichting, dan kunt u ons bereiken via: regio@nvde.nl

Met vriendelijke groet,

Het Regioteam Energietransitie

Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE), Holland Solar, Energie-Nederland, Energy Storage NL en NedZero

Gezondheid als fundament van gemeentelijk beleid in Drenthe

Aan: Informateurs van de Drentse gemeenten
Ten behoeve van: Coalitieakkoord
Datum: 19 maart 2025
Van: Erik Mulder, voorzitter kerngroep Gezonde Marke

Geachte informateurs van de Drentse gemeenten,

In de afgelopen periode is hard gewerkt aan de beweging van zorg naar gezondheid. Er zijn regionale afspraken gemaakt in het kader van het Integraal Zorgakkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord en via de regionale samenwerking binnen Gezonde Marke.

Om invulling te geven aan de ambitie zijn fundamentele keuzes nodig. Niet langer sturen op ziekte en reparatie, maar op preventie, gedrag, welzijn, veerkracht en een sterke sociale basis. Structureel investeren in die sociale basis houdt de zorg toegankelijk, verlaagt kosten op de lange termijn en geeft inwoners ruimte en vertrouwen om regie te nemen over hun leven en gezondheid.

Wij wachten niet tot 2040. **Wij zijn al begonnen.**

Door de onderstaande keuzes expliciet op te nemen in uw coalitieakkoord, maakt u deze transformatie onomkeerbaar. Gezondheid wordt daarmee geen bijlage meer bij beleid, maar een leidend principe in alles wat we doen. We bouwen voort op wat al loopt, versterken wat nodig is en doen dit vanuit regionaal partnerschap – samen met alle gemeenten in Drenthe.

Onze belofte

In 2040 leven inwoners van Drenthe in een omgeving die gezond gedrag stimuleert. Gezond leven is voor de Drentse inwoners vanzelfsprekend en haalbaar. Inwoners voeren regie over hun gezondheid en welzijn. Wanneer ondersteuning nodig is, is die toegankelijk, dichtbij en passend bij het dagelijks leven.

Ons uitgangspunt

Gezondheid is geen afzonderlijk beleidsdomein. Het vormt het fundament onder wonen, werken, leren en samenleven. Beleidskeuzes die gezondheid niet versterken, vergroten ongelijkheid en verhogen de druk op zorg en samenleving.

De manier waarop we vanuit de Gezonde Marke invulling aan de overkoepelende opgaven staan beschreven in het regioplan: <https://gezondemarke.nl/regioplan-pdf/>. De regionale samenwerking vanuit de Gezonde Marke biedt kansen, oplossingen en ruimte voor lokale invulling. Naast het regioplan vragen u om de volgende onderdelen expliciet mee te nemen in uw coalitieakkoord:

1. Gezondheid verankeren in al het beleid

Gezondheid wordt structureel meegewogen in alle beleidsdomeinen – van ruimtelijke ordening en mobiliteit tot economie en onderwijs. We investeren duurzaam in preventie en in een gezonde fysieke en sociale leefomgeving, met oog voor gelijke kansen.

2. Mentale gezondheid op de eerste plaats

We investeren in mentale gezondheid, het voorkomen van psychische klachten en het terugdringen van eenzaamheid, met extra aandacht voor jongeren en ouderen.

3. De gezonde keuze als makkelijke keuze

We sturen op een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, gezond eten en ontmoeting. Rookvrije, toegankelijke en sociaal veilige plekken zijn de norm. Een schone en gezonde leefomgeving is een basisrecht.

4. Sterke en zorgzame gemeenschappen

We versterken de sociale basis en informele netwerken in wijken en dorpen. Zelf- en samenredzaamheid zijn het vertrekpunt. Ondersteuning is dichtbij, samenhangend en passend bij het dagelijks leven.

5. Gezondheid over de hele levensloop

We sluiten aan bij wat mensen in elke levensfase nodig hebben: gezond opgroeien, veerkracht en regie tijdens het leven, en kwaliteit van leven bij het ouder worden.

6. Ruimte voor professionals

We geven professionals ruimte om integraal te werken. Hun praktijkkennis en vakmanschap zijn leidend. Leren, reflecteren en ontwikkelen zijn een vast onderdeel van het werk.

7. Structureel investeren in preventie

We investeren duurzaam en langjarig in preventie en bestaanszekerheid, met aandacht voor armoede, schulden, werk en wonen als randvoorwaarden voor gezondheid.

8. Regionaal samenwerken

We werken regionaal samen, schalen bewezen aanpakken op en bouwen versnippering en tijdelijke projecten af.

9. Digitalisering in dienst van regie

We zetten digitalisering in om zorg bereikbaar te houden: veilig, gebruiksvriendelijk en inclusief. Digitale ondersteuning waar het kan, fysieke nabijheid waar het moet.

Tot slot

Deze brief is een uitnodiging aan alle gemeenteraadsleden en toekomstige colleges om samen de schouders onder deze beweging te zetten. Alleen door samenwerking maken we de Drentse Droom stap voor stap zichtbaar in het dagelijks leven van inwoners.

Namens de kerngroep van de Gezonde Marke,

Erik Mulder

Voorzitter kerngroep Gezonde Marke

Geachte raadsleden,

In de komende periode werkt u aan de vorming van een nieuwe coalitie en aan de koers voor de komende bestuursperiode. Met deze brief vraagt de Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland (SKBN) uw aandacht voor een onderwerp dat vaak als economisch of sectoraal wordt benaderd, maar in de kern raakt aan brede welvaart en leefbaarheid: de ontwikkeling van bedrijventerreinen en andere werklocaties.

SKBN is hét onafhankelijke landelijke netwerkplatform voor kennisdeling, samenwerking en beleidsinput op het gebied van fysieke werklocaties. Wij brengen gemeenten, regio's, kennisinstellingen en marktpartijen samen om te werken aan robuuste, duurzame en economisch vitale werklandschappen.

Werklocaties: meer dan economie alleen

Bedrijventerreinen vormen de basis van de lokale economie, maar hun betekenis reikt verder dan economische cijfers. Zij bieden werkgelegenheid voor een brede groep inwoners, dragen bij aan vakmanschap en innovatie en zijn randvoorwaardelijk voor het functioneren van voorzieningen, voor het lokale sport- en verenigingsleven, voor logistiek en de maakindustrie. Goed functionerende werklocaties versterken daarmee niet alleen de lokale economie, maar ook de leefbaarheid. Daarnaast dragen bedrijventerreinen bij aan de oplossing van belangrijke maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaat en circulariteit. Voldoende ruimte op bedrijventerreinen maakt bovendien woningbouw mogelijk, doordat bedrijven van te transformeren locaties kunnen worden verplaatst.

Tegelijkertijd staan veel bedrijventerreinen onder druk door veroudering, ruimtegebrek en grote transitie op het gebied van energie, klimaat en circulariteit. In de praktijk betekent dit onder meer beperkte uitbreidingsruimte voor bedrijven, knelpunten in de energievoorziening, verouderde gebouwen en een toenemende druk op bereikbaarheid. Hierdoor komt juist de ruimte voor innovatieve bedrijvigheid onder druk te staan, terwijl die essentieel is om de economische weerbaarheid te versterken, arbeidsproductiviteit te verhogen en economische risico's op te vangen. Zonder gerichte aandacht lopen bedrijven vast in hun ontwikkeling, bijvoorbeeld door gebrek aan uitbreidingsruimte, onvoldoende energiecapaciteit of een verouderde inrichting van terreinen. Dit raakt niet alleen ondernemers, maar ook werkgelegenheid en kansen voor inwoners. Het toekomstperspectief van deze locaties vraagt daarom om duidelijke bestuurlijke aandacht en consistente keuzes in de nieuwe coalitieagenda's.

Schaarse ruimte vraagt om bewuste keuzes

Naast het verbeteren en intensiveren van bestaande werklocaties speelt ook de vraag naar nieuwe ruimte voor economische activiteiten. De ruimte voor werken is schaars en staat onder druk door concurrerende claims voor wonen, natuur en infrastructuur, terwijl de vraag naar ruimte voor bedrijvigheid blijft groeien.

Uit landelijke analyses, waaronder de Ruimtelijk-Economische Verkenning van het ministerie van Economische Zaken, blijkt bovendien dat 30% van de nationale werkgelegenheid en 40% van het bruto binnenlands product op slechts 2,5 % van het totale oppervlak wordt verdiend. Ook daarom is de manier waarop gemeenten omgaan met ruimte voor werken van strategisch belang.

Zonder tijdige en samenhangende keuzes ontstaat het risico dat economische functies worden verdrongen, bedrijven uitwijken naar minder geschikte locaties of de gemeente (of regio) verlaten. Het zorgvuldig programmeren van nieuwe werklocaties, in samenhang met herstructurering van bestaande terreinen en regionale afspraken, is daarom essentieel om economische vitaliteit en brede welvaart te behouden.

Coalitievorming als beslismoment

De opgaven op werklocaties zijn complex en vaak langjarig. Herstructurering, verduurzaming en uitbreiding vragen om investeringen, samenwerking en bestuurlijke continuïteit. Besluiten die in deze bestuursperiode worden genomen, verruimen de handelingsruimte in latere jaren.

SKBN ziet landelijk dat gemeenten zich in verschillende fasen bevinden: sommige zijn al gestart met uitvoering en herstructurering, andere werken nog aan visie- en beleidsvorming of staan aan de vooravond van nieuwe keuzes. Juist daarom is de coalitievorming een bepalend moment: hier worden prioriteiten gesteld en wordt vastgelegd welke rol werklocaties krijgen in relatie tot economie, ruimte en brede welvaart.

De rol van gemeenten

Gemeenten zijn bepalend voor het toekomstperspectief van werklocaties. Niet door alles zelf te doen, maar door richting te geven, keuzes te maken en samenwerking mogelijk te maken. Dat vraagt om regie op ruimtegebruik, het verbinden van publieke en private partijen en publieke inzet waar herstructurering en verduurzaming anders niet van de grond komen. Veel opgaven stoppen bovendien niet bij de gemeentegrens; regionale samenwerking is daarom noodzakelijk.

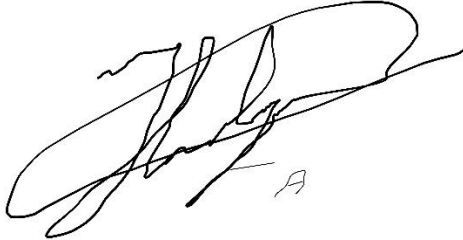
Oproep aan u als gemeenteraad

Wij vragen u om in de coalitievorming expliciet richting te geven aan de toekomst van werklocaties door vast te leggen:

- hoe bestaande werklocaties worden behouden, vernieuwd en toekomstbestendig worden gemaakt;
- waar en onder welke voorwaarden ruimte wordt gereserveerd voor nieuwe economische activiteiten;
- dat bij besluiten over werklocaties expliciet wordt meegewogen wat dit betekent voor lokale banen, ondernemerschap, voorzieningen en de leefomgeving;
- hoe randvoorwaarden zoals energie-infrastructuur, netcapaciteit, bereikbaarheid, verduurzaming en water tijdig en samenhangend worden meegenomen en kunnen bijdragen aan de oplossing voor de gehele gemeenschap;
- hoe samenwerking op werklocaties wordt georganiseerd en uitvoering daadwerkelijk van de grond komt;
- en hoe dit alles regionaal wordt afgestemd.

Door nu duidelijke keuzes te maken over ruimte voor werken, legt u de basis voor brede welvaart en een toekomstbestendige (lokale en regionale) economie. SKBN denkt graag met u mee en deelt kennis en praktijkervaringen die gemeenten helpen deze keuzes goed te onderbouwen.

Met vriendelijke groet,
Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland

Frank Hazeleger
voorzitter SKBN

Brede welvaart versterken in Meppel, nu én richting de toekomst

Dit feitensblad presenteert voor de gemeente Meppel een beknopte gemeentelijke doorsnede uit de Monitor Brede Welvaart Drenthe. Het schetst hoe de bevolking zich naar verwachting zal ontwikkelen, hoe Meppel er op dit moment voor staat op het gebied van brede welvaart en signaleert kansen en aandachtspunten voor nu én in de toekomst.

Trendbureau Drenthe monitort jaarlijks de brede welvaart in de provincie Drenthe. Voor het versterken van de brede welvaart in gemeenten is het belangrijk om brede welvaart ook lokaal te kunnen meten en duiden. Het leven vindt immers grotendeels plaats in de gemeente: het is de omgeving waarin mensen wonen, werken én leven.

Demografische ontwikkelingen in Meppel richting 2050

Demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing, ontgroening en steeds meer kleinere huishoudens zijn geen tijdelijke verschijnselen, maar structurele trends. Deze trends lijken zich vooral op landelijk niveau af te spelen, maar zijn juist in onze gemeenten het sterkst voelbaar. Om de kwaliteit van leven - niet alleen voor inwoners nu, maar ook richting de toekomst te waarborgen - is inzicht in hoe de bevolking zich ontwikkelt essentieel.

Meppel verwacht richting 2050 een sterke groei van zowel het aantal inwoners als het aantal huishoudens. Dit is een aanzienlijk sterkere groei dan de prognose voor Nederland. De trend van steeds kleinere huishoudens zet door. Ook neemt het aandeel ouderen toe, er zullen in de komende jaren meer ouderen dan jongeren zijn. De vergrijzing in Meppel is ongeveer even sterk als gemiddeld in Nederland.

36.275
inwoners in 2025

Verwachte groei in Meppel **22%**
In Nederland **+9%**

2025	Leeftijdverdeling	2050
21%	0-19 jaar	22%
58%	20-64 jaar	55%
21%	65 jaar en ouder	23%*

*in Nederland 24%

16.952
Huishoudens in 2025

Verwachte groei in Meppel **26%**
In Nederland **+13%**

2025	Huishoudenssamenstelling	2050
39%	Eenpersoonshuishouden	44%
8%	Eenoudergezin	7%
24%	Paar met kinderen	22%
28%	Paar zonder kinderen	25%

Brede Welvaart in Meppel: sterke basis, gerichte aandacht nodig

De combinatie van een fors toenemend aantal inwoners, aantal ouderen én meer kleine huishoudens raakt alle thema's van brede welvaart in Meppel. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de vraag naar passende woningen, de druk op de zorg en ondersteuning, en de sociale dynamiek in wijken en buurten.

hoge mate van vrijwilligerswerk en mantelzorg, een groot onderling vertrouwen en een brede tevredenheid over het cultuur- en sportaanbod.

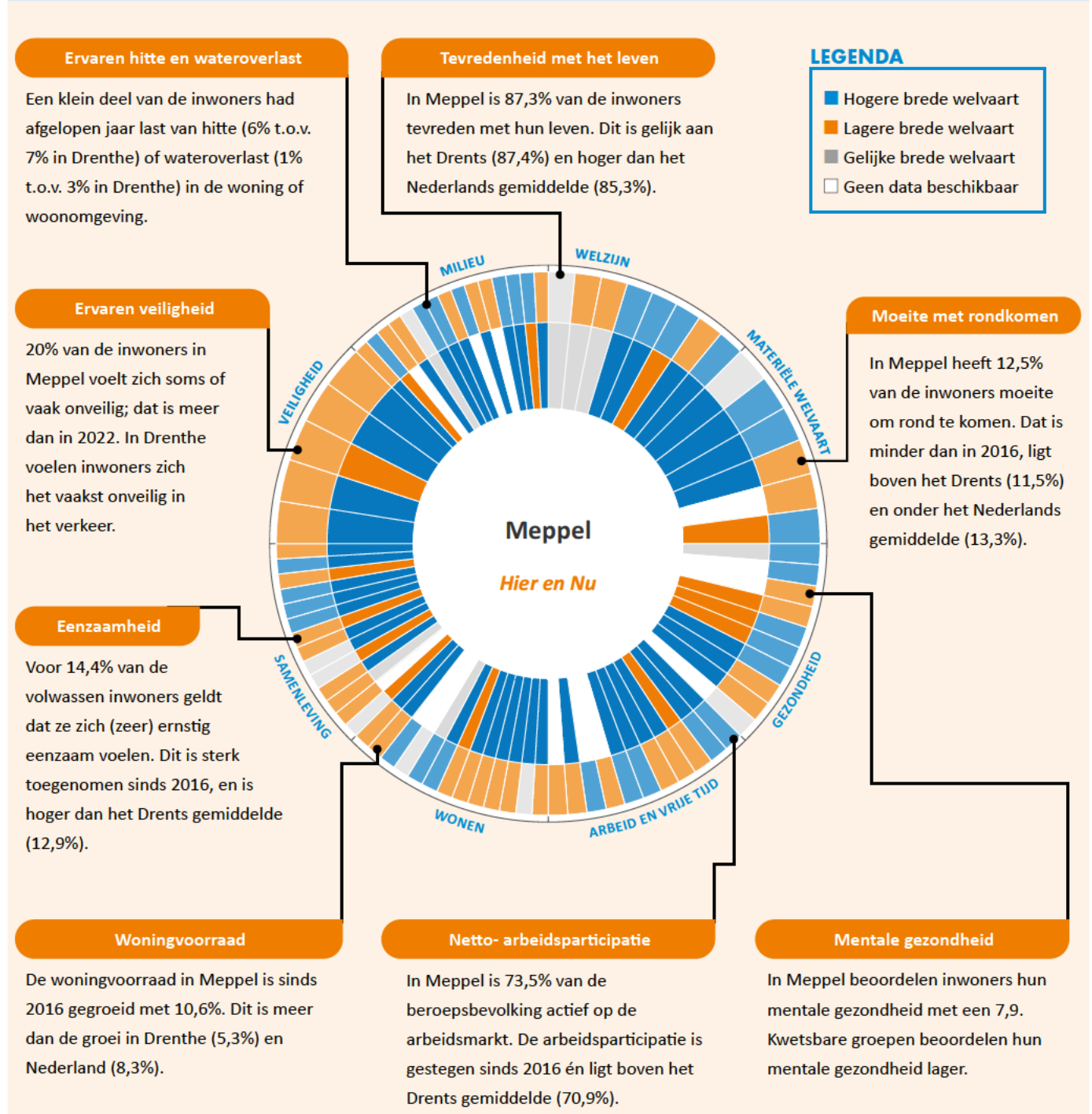
Het niveau van brede welvaart in de gehele provincie Drenthe blijft achter op het landelijk gemiddelde. Uit de Monitor Brede Welvaart Drenthe blijkt dat Meppel op dit moment echter over een relatief sterke uitgangspositie binnen de provincie beschikt. Op het gebied van *Arbeid en vrije tijd*, *Materiële welvaart* en *Milieu* presteert de gemeente gunstig in vergelijking met het provinciale beeld. De arbeidsparticipatie is hoog, het aandeel inwoners met een laag inkomen of een bijstandsuitkering is beperkt en het energieverbruik per huishouden ligt relatief laag. Ook sociaal-maatschappelijk zijn er duidelijke sterktes, zoals een

Tegelijk laten de cijfers zien dat niet alle aspecten van brede welvaart zich even positief ontwikkelen. Mentale gezondheid, gevoelens van eenzaamheid, ervaren onveiligheid en de bereikbaarheid van basisvoorzieningen vormen aandachtspunten. Deze thema's raken vooral inwoners die minder veerkrachtig zijn en minder mogelijkheden hebben om tegenslagen op te vangen.

De opgave voor Meppel ligt daarmee niet zozeer in het versterken van wat al goed gaat, maar in het gericht benutten van de bestaande sociale en economische basis om kwetsbaarheden te verminderen en te voorkomen dat verschillen tussen groepen inwoners verder toenemen.

BREDE-WELVAARTSWIEL

Het brede-welvaartswiel toont voor de gemeente Meppel de ontwikkeling over de tijd (binnenring) én de positie ten opzichte van Drenthe (buitenring). Wanneer de binnenring en buitenring beide blauw zijn, dan kunnen we van een kracht spreken: bovengemiddeld én groeiend. Zijn beide ringen oranje dan is er reden tot aandacht: de indicator bevindt zich onder het Drents gemiddelde én ontwikkelt zich negatief. [Klik hier](#) voor de interactieve versie van het wiel.

Blik op de toekomst: zorgen verschillen per generatie

Regionale, landelijke en mondiale ontwikkelingen kunnen de brede welvaart van toekomstige generaties onder druk zetten en daarmee het toekomstperspectief van inwoners beïnvloeden. Uit onderzoek onder het Drents Panel blijkt dat weinig inwoners zich zorgen maken over hun eigen toekomst (14%), terwijl velen wel bezorgd zijn over de toekomst van de Drentse jeugd (59%). De aard van de zorgen verschilt duidelijk per leeftijdsgroep. Dit onderstreept dat brede welvaart meerdere gezichten heeft en dat maatschappelijke ontwikkelingen niet door iedereen op dezelfde manier worden ervaren.

Nú keuzes maken voor brede welvaart op de lange termijn

Veel van de kansen en uitdagingen waar we nu voor staan zijn niet het gevolg van één recente beslissing, maar van een opeentapeling van keuzes in het verleden. Dat betekent dat de keuzes die nu worden gemaakt niet alleen gevolgen hebben voor de nabije toekomst, maar ook voor toekomstige generaties. Dit is wat we bedoelen met brede welvaart 'later'.

Zij leven gemiddeld korter in goede gezondheid, ervaren vaker financiële onzekerheid en beschikken over minder mogelijkheden om terug te vallen op een sociaal of financieel vangnet.

Doordat brede welvaart geleidelijk aan verandert, is het belangrijk om tijdig vooruit te kijken. Daarnaast worden niet alle inwoners in gelijke mate geraakt. Met name mensen met een lagere sociaaleconomische positie zijn op meerdere gebieden minder weerbaar.

Brede welvaart helpt als kader om nú samenhangende keuzes te maken, waarbij afwegingen met het oog op de toekomst en specifieke doelgroepen expliciet en goed onderbouwd worden. Bijvoorbeeld door keuzes te maken die bijdragen aan een toegankelijke woonomgeving, sterke sociale netwerken en het voorkomen van stapeling van problemen.

Ondersteuning bij het werken aan brede welvaart

Trendbureau Drenthe ondersteunt gemeenten bij het werken met brede welvaart. We helpen raadsleden, bestuurders en beleidsadviseurs in verschillende fases: van het begrijpen van het concept brede welvaart en inzicht in de lokale afwegingen, het ontwikkelen van een gedragen visie en strategie, tot de praktische toepassing in beleid en praktijk.

Inzicht	Visie en strategie	Beleed en praktijk
Behoeftede lokale duiding of scherpte in de te maken afwegingen? Haal de <i>College Tour Brede Welvaart</i> naar jouw gemeente of laat een gemeentescan uitvoeren.	Ontwikkel gezamenlijke overtuigingen en leg ambities vast. Maak inzichtelijk wie wat kan bijdragen en waar je nog oplossingen voor moet vinden. Tijdens een werksessie met raad of college maken jullie dit samen scherp.	Brede welvaart vergroten vraagt om heldere afwegingen en keuzes maken, in het nu én met oog op de toekomst. Ervaar in onze serious game <i>Morgen maken we nu!</i> hoe dat werkt of volg online onze e-learning <i>Brede Welvaart in de praktijk</i> .

SportDrenthe
zet mensen in beweging

**De gemeente als één grote
sport- en beweeghub**
Formatie adviezen

Assen, 24 maart 2026

Geachte heer de Heer,

Allereerst willen wij u feliciteren met uw benoeming tot informateur. Wij schrijven u om het belang van sport en bewegen tijdens deze formatie op de agenda te zetten zodat sport en bewegen kunnen bijdragen aan de positieve agenda voor de komende jaren.

We leven in een tijd waarin we ongezonder worden, te weinig bewegen en waarin mentale problemen steeds vaker voorkomen. De beweegvaardigheid van kinderen in het basisonderwijs neemt in schrikbarend tempo af en het veelvuldige gebruik van mobiele telefoons heeft negatieve gevolgen voor de mentale gezondheid van jongeren. Tegelijkertijd staat de toegankelijkheid van sport onder druk en worden de verschillen in onze samenleving steeds groter.

Daarom is nauwe samenwerking tussen de sport- en beweegsector, het sociaal domein, de lokale politiek, zorg en onderwijs essentieel. Om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen, de sociale cohesie in wijken te verbeteren, eenzaamheid tegen te gaan en stijgende zorgkosten terug te dringen, is duurzame inzet op sport en bewegen een bittere noodzaak.

SportDrenthe biedt u als 'aanvoerder' en belangenbehartiger van sport en bewegen in Drenthe graag concrete inhoud aan om te bespreken en op te nemen in het coalitieprogramma. Dit document geeft u daarvoor inzichten.

Met uw steun, én een toekomstig college dat het belang van sport en bewegen erkent, verwachten wij dat de sport- en beweegsector ook in de toekomst een belangrijke bijdrage kan blijven leveren aan de maatschappelijke vraagstukken van deze tijd.

Met sportieve groet,

Mieke Zijl
Directeur-bestuurder SportDrenthe
Contact: mzjl@sportdrenthe.nl

Hans Slender
Adviseur lokale Sport
Contact: hslender@sportdrenthe.nl

Oproep aan formerende partijen

Erken sport en bewegen voor wat het werkelijk is: geen bijzaak, maar een fundament voor een gelukkige, gezonde, vitale en verbonden samenleving. Sport en bewegen verdienen een collegebrede visie en langdurige borging die beleidsterreinen als jeugd, onderwijs, welzijn, zorg, veiligheid, verduurzaming en de inrichting van onze leefomgeving met elkaar verbindt.

Door sport en bewegen preventief en structureel in te zetten, benutten we hun unieke vermogen om mensen te verbinden, gezondheid te versterken en maatschappelijke weerbaarheid te vergroten.

Zet in op

1. Een sterk fundament voor sport en bewegen, investeer in de beweegdorpen, de sportclubs en de sportplekken in de gemeente

- Bied ruimte voor sport en bewegen; laat iedereen in een groene, beweegvriendelijke omgeving met nabijgelegen, duurzame beweegplekken wonen.
- Een sterk sport- en beweegnetwerk; sport en bewegen altijd en overal.
- Zorg voor gelijke kansen voor alle inwoners om deel te nemen aan sport en bewegen, door financiële regelingen en een sociaal vangnet.

2. Investeer in de regionale aanpak - samen bereiken we meer dan alleen

- Deelname in regionale netwerken versterkt lokaal. Het gezamenlijke beleid op sport en bewegen, onder de noemer *Drenthe beweegt*, inspireert en ondersteunt lokaal beleid.

3. Benut data voor het maken van keuzes

- Cijfers en verhalen geven inzicht waartoe inzet op sport en bewegen leidt. Diverse onderzoeken wijzen uit wat het effect is van sport en bewegen. In Drenthe is door CMO Stamm, in opdracht van de provincie Drenthe, een sportmonitor ontwikkeld. Deze geeft inzicht in de lokale sport- en beweegcijfers per gemeente.

Een sterk fundament

Bied ruimte voor sport en bewegen

Bied ruimte voor sport en bewegen; laat iedereen in een groene, beweegvriendelijke omgeving met nabijgelegen, duurzame beweegplekken wonen.

Mensen sporten en bewegen in de gehele gemeente: thuis, op straat, in sporthallen, bij sportverenigingen, bij ondernemende sportaanbieders en alles daartussen. De hele gemeente is in feite één sportplek. Zo ontmoeten we elkaar, worden we gezonder en gaan we onze omgeving meer waarderen. Het maakt de samenleving beter.

Zorg er daarom voor dat er voor iedereen dichtbij keuze is uit meerdere sport- en beweegplekken. Zorg dat de ruimte voor sport en bewegen al bij de start van ruimtelijke ontwikkelingen wordt meegenomen. Laat het geen sluitstuk zijn; hierdoor worden namelijk veel kansen gemist.

1. Stimuleer samenwerking tussen onderwijs, zorg en het sociaal domein met o.a. de BRC-functionarissen als verbindende factor om inwoners te begeleiden richting sport en bewegen
2. Creëer voldoende professionele capaciteit in de sport (o.a. verengingsondersteuners, clubkadercoaches) en daarbuiten (bewegingsonderwijs, zorgmedewerkers) voor een breed en passend sport- en beweegaanbod
3. Faciliteer goede bijscholing voor alle professionals en vrijwilligers, zodat het sport- en beweegaanbod veilig en kwalitatief hoogstaand is.

1. Veranker sport en bewegen in de omgevingsvisie en -plannen.
2. Kijk multifunctioneel naar sport en bewegen.
3. Investeer in duurzame sport- en beweegaccommodaties.
4. Maak sport- en beweegplekken en de wegen ernaar toe zo groen, inclusief en veilig mogelijk en verbind zo de gehele gemeente.

Een sterk sport- en beweegnetwerk; sport en bewegen altijd en overal.

Stimuleer goede samenwerking tussen BRC-functionarissen, sportclubs, het onderwijs, de zorg en het sociaal domein. Investeer in professionals en vrijwilligers door hen op te leiden en te ontlasten, zodat zij zich maximaal kunnen inzetten voor een breed en veilig sportaanbod voor iedereen.

1. Zorg voor voldoende, eenvoudig toegankelijke en vindbare miniregelingen (zoals het Jeugd- en Volwassenenfonds), maak de reductieregeling voor mensen met een laag inkomen inzetbaar voor sport en bewegen en werk hierin regionaal samen.
2. Subsidieer alle sportclubs die het mogelijk maken dat mensen met een afstand tot sport en bewegen kunnen deelnemen.
3. Help inwoners die niet op eigen gelegenheid naar een sportplek kunnen reizen of aan sport en bewegen kunnen deelnemen.

Gelijke kansen voor alle inwoners om deel te nemen aan sport en bewegen, door financiële regelingen en een sociaal vangnet

De financiële en sociale situatie van inwoners mag geen reden zijn om buiten de maatschappij te komen staan. Zorg ervoor dat iedereen kan sporten en bewegen en daardoor onderdeel kan zijn van een gemeenschap. Creëer als gemeente financiële regelingen en een sociaal vangnet voor iedereen.

Een sterk fundament: team Meppel Actief

De buurtsportcoaches van Meppel Actief zijn sinds 2010 actief in de gemeente Meppel. De buurtsportcoach is actief in de sectoren buurt, onderwijs en sport in de gemeente Meppel. Ze organiseren, begeleiden en voeren diverse sportactiviteiten uit. Ze geven wanneer gewenst een aanmoediging aan het lokale bewegingsonderwijs en zorgen voor een passend sport- en beweegaanbod in de wijk. Op deze manier wordt gewerkt aan een positieve gezondheidsbeleving bij de inwoners van Meppel, waarbij sport en bewegen een belangrijke rol spelen. Hun voornaamste doel is om inwoners van alle leeftijden meer en veiliger te laten sporten en bewegen. Ze verbinden sportaanbieders met welzijn, gezondheidszorg en onderwijs.

Meppel Actief zet in op vier hoofdthema's:

1. Jong-leren
2. Onze club
3. ELLB (Een Leven Lang Bewegen)
4. Beweegruijnte

Jong-leren

Activiteiten en projecten die worden gedaan: loopfietsclinics, pieteninstuif, pauzespelen op alle basisscholen, Koningsspelen, superheldenfestival, bowlingactiviteit voor jongeren en Haveltermade Academy.

Onze club

Activiteiten en projecten die worden gedaan: clubondersteuning, Veilige Kledkamer, sportinstuiven, lokaal sportakkoord, Nationale Sportweek, Running Day, belrondes en nieuwsbrief 'de Clubcoach'.

#ELLB

Activiteiten en projecten die worden gedaan: valpreventie, muziekmomenten, fittesten, beweegclubs, doortrappen, Prokkelweek, vitaliteitsmarkt en kwetsbare doelgroep.

Beweegruijnte

Activiteiten en projecten die worden gedaan: Cruyff Court, rondje Schiphorst, Color Run, verplaatsbare beweegbank, Jachtseizoen en Nationale Buitenspeeldag.

Alle activiteiten zijn te vinden op www.meppelactief.nl

Investeer in een regionale aanpak - Samen bereiken we meer dan alleen

Drenthe *beweegt*

Sinds 2009 ontwikkelt Drenthe gezamenlijk sport- en beweegbeleid. Drenthe Beweegt fungeert als aanjager van de samenwerking tussen overheden en maatschappelijke organisaties. Natuurlijk hebben zowel gemeenten als de provincie autonoom sport- en beweegbeleid. De gezamenlijke focus dient als inspiratie en hulpmiddel voor lokaal beleid.

[Klik hier](#) voor een uitgebreide versie van de Drentse aanpak.

Jong Leren

Jong Leren is het programma dat zich richt op kinderen van -1 t/m 12 jaar, met een doorkijk naar 21 jaar.

Het programma focust zich op de kinderen zelf, hun ouders en hun omgeving. Dit programma moet leiden tot een verhoging van het beweegkapitaal.

Sleutelwoorden zijn: spelen, plezier en vaardigheid.

Onze Club

Onze Club is het programma dat zich richt op aanbieders van sport en bewegen, waarbij we graag aansluiten bij hun wensen. Dit programma moet ertoe leiden dat iedereen die zich bij een sport- en/of beweegclub wil aansluiten, een club kan vinden die aansluit bij de eigen behoeften.

Sleutelwoorden zijn: sociaal, veilig, gezond en kwaliteit.

#ELLB

#eenlevenlangbewegen was en is het programma dat zich richt op inwoners die wel willen bewegen, maar bij wie het niet uit zichzelf lukt. Deze groep herkennen we als de 35%. Het programma moet er uiteindelijk toe leiden dat iedereen die wil bewegen, dit ook duurzaam kan en gaat doen.

Sleutelwoorden zijn: passend, beweegreis en life-events.

Beweegruimte

Beweegruimte is het programma dat zich richt op de inrichting van alle plaatsen waar je kunt bewegen. Het draait om onze inwoners en helpt hen zelfstandig in beweging te komen. Beweegruimte omvat zowel de fysieke als de sociale ruimte voor sport en bewegen. Het gaat ook over binnenruimtes en niet-sportspecifieke accommodaties.

Sleutelwoorden zijn: verbinden, ontsluiten, natuur en openbare ruimte.

Benut data - lokale sport- en beweegcijfers

Cijfers en verhalen geven inzicht in waartoe inzet op sport en bewegen toe leidt. Diverse onderzoeken laten zien wat het effect is van sport en bewegen. In Drenthe is er door Trendbureau Drenthe, in opdracht van de provincie Drenthe, een sportmonitor ontwikkeld. Deze geeft inzicht in de lokale sport- en beweegcijfers per gemeente.

Wilt u een goed beeld hebben van uw gemeente? Neem dan eens een kijkje in deze monitor.

We hopen u met dit formatieadvies te hebben geïnformeerd en geïnspireerd om sport en bewegen als één van de thema's op te nemen in het coalitieprogramma.

Als u meer wilt weten over de adviezen, zijn wij uiteraard bereid om hierover in gesprek te gaan. U kunt hiervoor contact opnemen met SportDrenthe.

Colofon

Uitgegeven door SportDrenthe

Maart 2026

info@sportdrenthe.nl

www.sportdrenthe.nl

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

Deze formatiegids maakt deel uit van de landelijke campagne #Sportgaatnietvanzelf. Deze campagne wordt ondersteund door het Sportcampagneteam NL GR2026: NOC*NSF - KNVB - KNHB - KNLTB Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) Sportkracht12 - Maatschappelijke Organisaties Sport (MOS) Vereniging Sportbedrijven Nederland (VSBN). Met medewerking van: Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen

We doen hierbij een dringende beroep op u om bij uw onderhandelingen de verkeersveiligheid niet uit het oog te verliezen en hiervoor structureel gelden beschikbaar te stellen om zodoende in het verbeteren van verkeersveiligheid te kunnen blijven investeren. Onder de streep leveren deze investeringen geld op en voorkomt u veel menselijk leed. Juist gemeenten (en hun inwoners) kunnen een grote bijdrage leveren aan het verbeteren van de lokale verkeersveiligheid. Dat willen we graag samen met u doen.

[¹] CBS cijfers d.d. 16 april 2025

[²] SWOV Factsheet, december 2025 (Ernstig verkeersgewonden in Nederland)

[³] Cijfers Veiligheid NL uit Letsel Informatie Systeem

[⁴] SWOV Factsheet, juni 2024 (Kosten van verkeersongevallen)

Evert-Jan Hulshof
directeur
Veilig Verkeer Nederland

088 524 8861, 06 5354 1730

Adres en contactgegevens: vvn.nl/contact

Iedereen veilig over straat, dat is waar we het voor doen. Onze activiteiten zijn gericht op verkeerseducatie en mensen helpen om in actie te komen voor verkeersveiligheid. Bekijk wat jij kunt doen op vvn.nl.

Meedoen
is makkelijk

Iedereen veilig over straat

VEILIGVERKEER

3 keuzes voor veiliger verkeer in uw gemeente

Gemeenten kunnen vandaag al concrete stappen zetten om verkeersslachtoffers te voorkomen. Met gerichte keuzes op snelheid, afleiding en rijden onder invloed wordt het verkeer veiliger voor iedereen.

**Snelheid
aanpassen**

**Minder
afleiding**

**Verantwoord
rijden**

Snelheid

Verlaag snelheid waar fietsers en auto's elkaar ontmoeten. Maak 30 km/u waar mogelijk, richt wegen hierop in en handhaaf zichtbaar. Op gemeentelijke wegen vallen veel slachtoffers en juist hier leren kinderen deelnemen aan het verkeer.

Afleiding

Voorkom afleiding in het verkeer met zichtbare campagnes, verkeerseducatie en samenwerking met politie, scholen en lokale partners. Zo groeit het bewustzijn over de risico's van telefoongebruik en onoplettendheid.

Rijden onder invloed

Maak rijden zonder invloed vanzelfsprekend met lokale campagnes, samenwerking met horeca en politie en zichtbare controles in de gemeente. Zo wordt de subjectieve pakkans groter: het gevoel dat je gecontroleerd kunt worden.

BOB

Concrete oplossingen voor kwetsbare verkeersdeelnemers

Geef lopen en fietsen prioriteit (STOMP). Investeer in veilige fietsroutes en school-omgevingen. Bescherm kinderen, ouderen en scootmobielgebruikers. Fietsende senioren vormen een grote risicogroep, vaak door eenzijdige ongevallen.

Lokale thema's en uitdagingen

Juist lokale thema's vragen om aandacht. Denk aan fatbikes, waarbij gemeenten bij scholen controles kunnen organiseren die ook ruimte bieden voor gesprek over veilig gedrag. En denk aan fietsarmoede: steeds meer kinderen hebben geen fiets of missen fietsvaardigheid.

Kwetsbare verkeersdeelnemers

Actuele verkeersthema's

Veilig Verkeer Nederland helpt gemeenten

We gaan graag met u in gesprek om onze kennis te delen en samen te bekijken hoe we de verkeersveiligheidsuitdagingen het beste kunnen aanpakken. Neem contact op met de lokale afdeling, scan de QR-code of ga naar vvn.nl/relatiebeheerders en kom direct in contact met een VVN-expert in uw regio.

VEILIGVERKEER

Samen werken aan veiliger verkeer in uw gemeente

Verkeersveiligheid raakt iedere inwoner van uw gemeente. Toch blijft het aantal verkeersslachtoffers hoog. Elke gemeente heeft daarbij zijn eigen uitdagingen, thema's en aandachtspunten. Op gemeentelijke wegen vallen veel slachtoffers. Daarmee ligt er een duidelijke verantwoordelijkheid én opgave voor gemeenten om te zorgen voor een verkeersveilige omgeving.

1. Snelheid

Snelheid is van doorslaggevende invloed op zowel het ontstaan als de ernst van verkeersongevallen. Juist op gemeentelijke wegen is dit extra relevant omdat hier veel slachtoffers vallen. Tegelijk zijn dit de plekken waar kinderen leren deelnemen aan het verkeer, als voetganger en als fietser, en waar ook kwetsbare verkeersdeelnemers zoals ouderen en scootmobielgebruikers zich verplaatsen. Dit onderstreept de noodzaak om snelheid op deze wegen structureel te verlagen. Gemeenten kunnen hierin het verschil maken door 50 km/u-wegen waar mogelijk terug te brengen naar 30 km/u, de inrichting van wegen aan te passen zodat lagere snelheden vanzelfsprekend worden en te zorgen voor zichtbare en consistente handhaving.

2. Afleiding in het verkeer

Afleiding, met name door smartphonegebruik, is een groeiend probleem en speelt een rol bij veel ongevallen. Gemeenten kunnen bijdragen aan veiliger gedrag door in te zetten op bewustwordingscampagnes, verkeerseducatie en samenwerking met scholen, werkgevers, politie en lokale partners. Door structureel aandacht te besteden aan dit thema wordt veilig gedrag de norm.

3. Rijden onder invloed

Rijden onder invloed van alcohol of drugs blijft een belangrijke oorzaak van ernstige ongevallen. Ook hier kunnen gemeenten een actieve rol spelen. Door lokale campagnes te ondersteunen, samen te werken met horeca en politie en in te zetten op zichtbare controles, kan de zogenoemde subjectieve pakkans worden vergroot. Het gevoel dat je gecontroleerd kunt worden, heeft aantoonbaar effect op gedrag.

Bescherming van kwetsbare verkeersdeelnemers

Naast deze drie risico's is het essentieel om de positie van kwetsbare verkeersdeelnemers structureel te versterken. Kinderen, ouderen en fietsers lopen het grootste risico in het verkeer. In het bijzonder verdienen fietsende senioren aandacht: zij vormen een grote groep verkeersslachtoffers, vaak als gevolg van eenzijdige ongevallen. Door in het mobiliteitsbeleid vaker uit te gaan van het STOMP-principe – waarbij lopen en fietsen prioriteit krijgen – kunnen gemeenten de openbare ruimte veiliger en overzichtelijker inrichten. Denk aan veilige fietsinfrastructuur, duidelijke oversteekplaatsen, opfriscursussen voor senioren en verkeersluwe schoolomgevingen.

Lokale uitdagingen vragen om lokale oplossingen

Elke gemeente kent zijn eigen uitdagingen, zoals het toenemende gebruik van fatbikes en de groeiende fietsarmoede onder kinderen. Deze ontwikkelingen vragen om een gerichte lokale aanpak, waarin handhaving, educatie en interventies samenkomen. Denk aan het organiseren van laagdrempelige controle- en herstelmomenten voor fatbikes, waar jongeren hun voertuig gratis kunnen laten checken of repareren en waar tegelijkertijd het gesprek kan worden gevoerd over veilig gedrag in het verkeer, of aan het aansluiten bij initiatieven zoals *Fietsen voor Iedereen*.

Hoe kunnen wij u helpen

Veilig Verkeer Nederland werkt sinds 1932 elke dag aan een verkeersveiliger Nederland. Met duizenden vrijwilligers en professionals zijn we actief in de wijken en straten van uw gemeente met campagnes, projecten en interventies. We helpen inwoners om zelf bij te dragen aan een veilige verkeersomgeving.

We gaan graag met u in gesprek om onze kennis te delen en samen te bekijken hoe we de verkeersveiligheidsuitdagingen in uw gemeente het beste kunnen aanpakken, samen met onze afdelingen en werkgroepen. Neem contact op met de lokale afdeling, scan de QR-code op de andere zijde of ga naar vvn.nl/relatiebeheerders. Zo zorgen we ervoor dat iedereen veilig over straat kan.

Evert-Jan Hulshof
Directeur

Hans Gilissen
Voorzitter

Utrecht, maart 2026

Betreft: inbreng voor een duurzaam collegeakkoord of oppositieagenda

Beste fractievoorzitter en gemeenteraadslid,

Allereerst feliciteren wij u van harte met uw benoeming tot raadslid of fractievoorzitter. De komende jaren maakt u keuzes die bepalend zijn voor hoe uw gemeente zich ontwikkelt. Daarmee ook voor hoe gezond, duurzaam en toekomstbestendig de leefomgeving voor inwoners wordt.

Gemeenten staan voor grote opgaven: woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie en een gezonde leefomgeving. Die vraagstukken hangen sterk met elkaar samen. Een gezonde en prettige leefomgeving kan het vertrekpunt zijn voor keuzes over hoe we bouwen, hoe we ons verplaatsen en hoe we onze woonomgeving inrichten.

Graag delen wij vanuit Natuur & Milieu een aantal inzichten en praktische handvatten die u kunnen helpen bij het maken van deze keuzes.

Groen als basis voor een gezonde leefomgeving

Een groene buurt is meer dan een prettige plek om te wonen. Groen beschermt tegen hitte en wateroverlast, dempt geluid, zuivert de lucht en biedt ruimte aan vogels en insecten.

Tegelijkertijd worden woonomgevingen steeds voller en vaak ook versteender. Uit ons [onderzoek](#) blijkt dat Nederlandse gemeenten de afgelopen jaren verder zijn versteend, juist in buurten waar veel mensen in een kwetsbare positie wonen.

Dat is een zorgelijke ontwikkeling. Hitte is bijvoorbeeld niet alleen een ongemak, maar ook een groeiend gezondheidsrisico voor voornamelijk jonge kinderen, ouderen, zwangeren en mensen zonder goede huisvesting.

Door gericht te investeren in groen en water kunnen gemeenten hun leefomgeving gezonder en klimaatbestendiger maken.

Ook in het landelijk gebied speelt gezondheid een rol. [Wetenschappelijk onderzoek](#) laat steeds duidelijker zien dat er, naast veel natuurschade, verbanden zijn tussen het gebruik van bestrijdingsmiddelen en ziekten zoals kanker, autisme en neurodegeneratieve ziekten als Parkinson. Samen met Urgenda ontwikkelden wij daarom een [gemeentelijke handleiding voor regulering van bestrijdingsmiddelen](#).

Een bereikbare en leefbare gemeente

Een fijne buurt biedt ruimte om te wonen, te spelen en elkaar te ontmoeten. Dat vraagt ook om een goede bereikbaarheid voor iedereen. Dat betekent dat voorzieningen niet alleen bereikbaar zijn met een auto.

Wanneer iedereen gemakkelijk lopend, met de fiets of met het ov naar school, de winkel of een zorglocatie kan, worden gemeenten toegankelijker. Ouderen blijven langer zelfstandig, jongeren kunnen zich makkelijker verplaatsen en het aantal korte autoritten neemt af. Dat komt de gezondheid en luchtkwaliteit ten goede. Tijdens ons webinar 'Hoe houden gemeentes voorzieningen dichtbij?' gaan we hier graag verder met u over in gesprek.

Investeren in groen en nabijheid van voorzieningen versterken bovendien de aantrekkelijkheid van dorps- en stadscentra. Er ontstaat een openbare ruimte waar verblijven centraal staat, in plaats van alleen verkeer.

Uit ons [onderzoek](#) blijkt dat beleid dat autoverkeer vermindert ook economisch goed werkt, mits er tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in alternatieve vervoersvormen en voorzieningen. In verschillende gemeenten leidt dit zelfs tot een levendiger centrum en meer bezoekers.

Slim omgaan met ruimte en woningen

Minder autoverkeer opent deuren voor een slim parkeerbeleid waarbij de parkeernorm aangepast wordt. Hoge parkeernormen maken woningbouw nu lastig en duurder. Maar door een beleid gericht op deelmobiliteit, het beter gebruik van bestaande parkeergarages en parkeren op afstand, ontstaat letterlijk leefruimte. Een lagere parkeernorm staat dan nieuwe woningen niet langer in de weg. Dit geldt voor de financiële haalbaarheid van nieuwe woningbouw, maar ook voor het beter benutten van de bestaande woningvoorraad om sneller woningen te realiseren.

Uit ons [onderzoek](#) blijkt dat een belangrijk deel van de oplossing voor woningtekorten ligt in het beter benutten van de bestaande woningvoorraad. Zoals ook de Rijksbouwmeester recent [benadrukte](#), kunnen er door woningen te splitsen,

delen en verdiepingen toe te voegen, snel veel woningen worden gerealiseerd. Gemeenten kunnen dit stimuleren met passend beleid waarbij ook de parkeernorm wordt aangepast.

Zo kan de woningvoorraad groeien zonder dat extra ruimte verloren gaat en blijft er meer plaats over voor de bomen, struiken en planten die de buurt gezond en leefbaar houden.

Als gemeente kunt u niet alleen een positieve invloed hebben op de buurt van uw inwoners, maar ook op de woning zelf. Veel huishoudens met een lager inkomen kampen met een hoge energierekening. Door slechte isolatie en afhankelijkheid van aardgas, stijgt de rekening en ontstaat energiearmoede. Met een gerichte aanpak voor verduurzaming van deze woningen helpt u de bewoners en levert u een structurele bijdrage aan de energietransitie.

De energietransitie in uw gemeente

In de vraag naar schone energie is lokale opwek met wind en zon onmisbaar. Maar ruimte is beperkt. Daarin bieden energieakkers (ook wel agri-PV) uitkomst door zonnepanelen te combineren met landbouw. Zo kan dezelfde grond bijdragen aan energieopwekking en aan een natuurvriendelijk landbouwsysteem waarin herstel van biodiversiteit centraal staat. Gemeenten spelen een verbindende rol door boeren, bewoners en ontwikkelaars samen te brengen en ook duidelijke kaders te stellen over de ontwikkeling van deze akkers. Hierdoor ontstaat een win-win voor boeren, natuur en het klimaat. In ons artikel leest u meer over de [mogelijkheden die agri-PV](#) biedt.

De kracht van bewonersinitiatieven

Veel duurzame ontwikkelingen starten niet alleen op het gemeentehuis, maar juist in buurten zelf. Bewoners starten met het vergroenen van hun straat of bijvoorbeeld een energiecoöperatie. Zulke initiatieven geven een krachtige impuls aan een duurzame, gezonde leefomgeving en een fijne buurt om in te wonen. Gemeenten die ruimte geven aan bewonersinitiatieven en samenwerken met inwoners zien vaak dat plannen sneller van de grond komen en beter aansluiten bij wat lokaal nodig is. Door heel Nederland zijn er inspirerende [voorbeelden](#) van succesvolle samenwerkingen tussen gemeenten en bewonersinitiatieven.

We hopen u met de voorbeelden en inzichten in deze brief te inspireren bij het vormgeven van beleid waarbij een duurzame, gezonde en groene omgeving voor mensen

centraal staat. Om verder met ons te praten over het onderwerp bereikbaarheid in uw omgeving, nodigen we u graag uit voor het webinar '[Hoe houden gemeentes voorzieningen dichtbij?](#)' op dinsdag 21 april om 12.00 uur.

Heeft u belangstelling om meer te weten over de andere bovengenoemde onderwerpen, dan kunt u dit [aangeven](#). Bij voldoende interesse organiseren we ook rond deze onderwerpen graag een webinar voor raadsleden en fractievoorzitters die hiermee aan de slag willen.

Voor nu wensen we u veel succes toe in uw nieuwe rol als raadslid of fractievoorzitter.

Met vriendelijke groet,

Rob van Tilburg
Directeur Programma's Natuur & Milieu

Versterk de lokale aanpak op eenzaamheid

Eenzaamheid in jullie gemeente

Ongeveer de helft van de volwassenen in Nederland voelt zich eenzaam. Bijna één op de zeven mensen is sterk eenzaam; onder jongeren tot 25 jaar en 75-plussers zijn deze percentages nog hoger. Langdurige eenzaamheid leidt tot gezondheidsrisico's, minder meedoen in de samenleving en een gevoel van verminderd welzijn of geluk.

Waarom nú?

Nu de gemeenteraadsverkiezingen achter de rug zijn, kiezen jullie niet alleen een bestuur, maar ook hoe jullie omgaan met eenzaamheid in de gemeente. Nieuwe coalitieafspraken zijn hét moment om een sterke, lokale aanpak tegen eenzaamheid vast te leggen.

Daarbij biedt ook het landelijke coalitieakkoord kansen. Het kabinet gaat namelijk een Gemeenschapsfonds oprichten om voorzieningen zoals buurthuizen, verenigingsgebouwen en dorpswinkels te realiseren en te behouden. Samen met overheid, samenleving en bedrijfsleven kunnen we succesvol werken aan voldoende en verschillende vormen, plekken en programma's voor ontmoeting.

Wat levert dit jullie op?

- Meer inwoners die zich gezien voelen en meedoen in de samenleving.
- Sterke buurten en netwerken, waar signalen eerder worden opgepakt.
- Een stevigere sociale basis met vitale buurthuizen, verenigingen en dorpsvoorzieningen, mogelijk gemaakt door publiek-privaat samenwerken.

Wat je als gemeente nú kunt doen

Eenzaamheid is een complex vraagstuk dat raakvlakken met verschillende domeinen heeft. Zowel qua oorzaak als gevolg. Maak daarom de 'aanpak tegen eenzaamheid' onderdeel van jullie coalitieakkoord. Reserveer structureel, meerjarig budget en capaciteit voor een langere inzet, die meer doet dan losse projecten. Omdat sterke buurten, ontmoetingen en netwerken net zo belangrijk zijn als infrastructuur.

Maak gebruik van bestaande kennis en bewezen aanpakken:

Kijk in de Etalage van Maatschappelijke Initiatieven [\[link\]](#). Van buurtdiners tot jongerenprogramma's – bewezen concepten die helpen om mensen daadwerkelijk minder alleen te laten zijn.

Gebruik de Toolkit voor bedrijven en organisaties [\[link\]](#). Deze bevat inspirerende praktijkvoorbeelden van bedrijven uit de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid en helpt om lokale werkgevers en andere private partijen te betrekken bij jullie aanpak.

Raadpleeg de databank van Movisie met meer dan 130 erkende sociale interventies [\[link\]](#). Zo kies je interventies waarvan de werking is onderbouwd en die passen bij jullie lokale situatie.

Stimuleer lokale maatschappelijke initiatieven en ondersteun een duurzame lokale aanpak. Een sterke aanpak vraagt om voortdurende inzet en samenwerking van organisaties, ondernemers en inwoners. Gezamenlijkheid werkt: publiek én privaat, met z'n allen, en juist op lokaal niveau. Een lokale coalitie helpt om dit duurzaam te organiseren. Zie ook: [\[Link\]](#)

Namens de deelnemers van de **Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid** wensen we jullie veel succes de komende periode. **Heb je vragen?** Neem contact op met het coördinatieteam van de coalitie via eenzaamheid@aef.nl.

**EEN
TEGEN
EENZAAMHEID**

Geachte griffiers van de gemeenteraad

Datum

24 maart 2026

Ons kenmerk

-

Telefoon

070-3738393

Bijlage(n)

-

Onderwerp
aanbevelingen Brede aanpak jeugd voor de gemeentelijke
formatietafel

Geachte (in)formateur,

Op 30 januari 2025 publiceerde de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd het rapport *Groeipijn*. Daarin wordt bevestigd dat het huidige jeugdstelsel onder grote druk staat en dat een fundamentele verandering nodig is om kinderen, jongeren en gezinnen beter te ondersteunen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft mij daarom aangesteld als bestuurlijk aanjager Brede aanpak jeugd. Mijn opdracht is om gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen van een samenhangende gemeentelijke koers rond opgroeien, opvoeden en ontwikkelen van kinderen en jongeren.

Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 richt ik mij nadrukkelijk ook op de formatiefase waarin nieuwe colleges hun prioriteiten vastleggen. Met deze brief wil ik u enkele aanbevelingen meegeven voor een op te stellen coalitieakkoord, die behulpzaam zijn bij toekomstig gezins- en jeugdbeleid.

Doel van de opdracht

Mijn opdracht richt zich op twee samenhangende doelen:

- het stimuleren van een gemeentelijke veranderaanpak op meerdere leefdomeinen voor gezinnen en kinderen;
- het ontwikkelen van een praktisch handelingsperspectief voor gemeenten.

Uitgangspunt daarbij is dat gemeenten werken aan een sterke lokale basis waarin kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien.

Gesprekken en eerste constatering

In de afgelopen periode heb ik gesprekken gevoerd met onder andere wethouders, deskundigen, jongeren en vertegenwoordigers van diverse organisaties, waaronder het Netwerk Directeuren Sociaal Domein, PO-Raad, VO-raad, Sectorraad GO, de Branchevereniging Maatschappelijke

Kinderopvang (BMK), het inspiratienetwerk Met Andere Ogen, Jeugdzorg Nederland en GGD GHOR Nederland. Uit deze gesprekken komt een aantal duidelijke lijnen naar voren:

- Er is een breed gedeeld gevoel van urgentie om het jeugdbeleid te transformeren.
- Gemeenten willen werken aan een sterke lokale basis voor gezinnen en kinderen.
- Jeugdbeleid staat niet op zichzelf, maar hangt nauw samen met andere beleidsterreinen zoals onderwijs, bestaanszekerheid, gezondheid en wonen.
- Bestuurders hebben behoefte aan concrete handvatten om hun bestuurlijke verantwoordelijkheid voor gezins- en jeugdbeleid goed vorm te geven.

Waarom deze verandering nodig is

Het huidige systeem van jeugdhulp staat onder druk en bereikt niet altijd wat we ermee beogen. Veel problemen waarmee kinderen te maken krijgen hangen samen met omstandigheden in het gezin of de leefomgeving, zoals armoede, schulden, huisvesting of mentale problemen van ouders.

Tegelijkertijd groeit de instroom naar individuele jeugdhulp en zijn de kosten voor gemeenten moeilijk beheersbaar geworden. Niet alle kinderen horen thuis in de jeugdzorg, terwijl kinderen die wél hulp nodig hebben die niet altijd tijdig of passend ontvangen.

Daarom is een inhoudelijke verandering nodig. Kinderen ontwikkelen zich het best in een sterk en zo normaal mogelijk dagelijks leven: thuis, op school, in de buurt en in hun sociale netwerk. Jeugdhulp moet dat gewone leven ondersteunen wanneer dat nodig is, maar het niet vervangen. Investeren in sterke gezinnen, sterke buurten en een goede samenwerking tussen gemeente, onderwijs, kinderopvang en jeugdgezondheidszorg werkt daarmee niet alleen preventief, maar is ook een voorwaarde om kinderen kansrijk, veilig en gezond te laten opgroeien.

Wat kunt u van de bestuurlijk aanjager verwachten

In de komende weken werk ik deze inzichten verder uit in:

- een inhoudelijke koers voor de gemeentelijke aanpak van jeugd;
- een praktische leidraad vanuit het perspectief van wethouders Jeugd – ‘De Gids’ – in hun samenwerking met collega’s in het college van B&W, de gemeenteraad, gemeentelijke samenwerkingspartners en inwoners;
- ondersteuning voor gemeenten bij de uitwerking en toepassing hiervan.

Aanbevelingen voor de formatietafel

Voor nu geef ik u graag enkele aanbevelingen mee voor het coalitieakkoord. Deze aanbevelingen raken drie samenhangende lagen: beleid, financiën en de praktijk in de wijk.

1. Formuleer een duidelijke ambitie

Neem in het coalitieakkoord de ambitie op om te komen tot een sterke gemeentelijke basis voor gezinnen en kinderen, gericht op opvoeden, opgroeien en ontwikkelen.

2. Maak van jeugdbeleid een collegebrede verantwoordelijkheid

Stel wat gezinnen en kinderen nodig hebben centraal bij het gemeentelijk beleid en beschouw de uitwerking en uitvoering daarvan als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het gehele college. Dit is cruciaal voor het noodzakelijke domeinoverstijgend werken aan de brede ondersteuning van jeugdigen en gezinnen. Kinderrechten zijn hiervoor een behulpzaam instrument.

3. Investeer in preventie en voorzieningen in de wijk

Maak structureel ruimte voor voorzieningen in wijken en voor preventief en collectief aanbod. Ondersteun daarnaast inwonersinitiatieven die bijdragen aan sterk sociaal kapitaal. Zet in op stevige lokale teams die breed kijken en handelen, die de netwerken in de wijk kennen of mensen met elkaar in contact kunnen brengen.

4. Versterk de inhoudelijke verbinding tussen onderwijs en jeugd

Breng onderwijs, kinderopvang en jeugd samen in één wethoudersportefeuille vanwege de logische inhoudelijke samenhang. Het maakt ook het gesprek met samenwerkingspartners en de ambtelijke organisatie eenvoudiger omdat zij dan één aanspreekpunt hebben.

Tot slot

Na de komende meivakantie lanceer ik 'De Gids voor wethouders Jeugd' gebaseerd op een inhoudelijke koers en een voorstel voor ondersteuning aan gemeenten. Mocht u in de tussentijd behoefte hebben aan een nadere toelichting of een gesprek, dan ben ik daar graag toe bereid.

Met vriendelijke groet,

Cathalijne Dortmans
Bestuurlijk aanjager Jeugd

Anjuli Eenkhoorn

Van: Fietsersbond <fietsersbond@emails.fietsersbond.nl>
Verzonden: donderdag 26 maart 2026 11:08
Aan: Griffie
Onderwerp: Verzoek tot doorsturen: oproep inwoners voor meer fietsveiligheid in Meppel
Bijlagen: Oproep_fietveiligheid_Fietsersbond.pdf

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Categorieën: Anjuli

Beste griffie,

De Fietsersbond stuurt u namens inwoners uit uw gemeente een brief met een duidelijke oproep: neem maatregelen om de veiligheid van fietsers te verbeteren. Wij verzoeken u vriendelijk [onderstaande brief](#) te delen met alle gemeenteraadsleden.

De zorgen van inwoners zijn groot. Fietsers vormen de grootste groep onder verkeersdoden en ernstig gewonden. Dit vraagt om actie, juist ook op lokaal niveau.

In de brief doen inwoners concrete oproepen, zoals 30 km/u binnen de bebouwde kom, veilige fietsroutes en goede verlichting. Dit zijn maatregelen waar gemeenten direct mee aan de slag kunnen.

Ter ondersteuning hebben wij ook de resultaten van ons Fietsgemeente 2026 onderzoek bijgesloten. [Dit rapport geeft inzicht in de prestaties van uw gemeente en laat zien waar kansen liggen.](#)

Met de start van de coalitieonderhandelingen is dit een belangrijk moment om fietsveiligheid een plek te geven in het coalitieakkoord.

Alvast dank voor het doorsturen. Hieronder vindt u de brief die ondertekend is door inwoners van uw gemeente:

Beste gemeenteraadslid,

Gefeliciteerd met uw benoeming als gemeenteraadslid in uw gemeente. Via deze brief vraag ik uw aandacht voor een onderwerp dat mij aan het hart gaat: veiligheid voor fietsers.

Wist u dat fietsers de grootste groep vormen onder verkeersdoden en ernstig verkeersgewonden? Zo komen er landelijk wekelijks **4 tot 5 fietsers** om in het verkeer. Daarnaast komen er dagelijks **15 zwaargewonde fietsers** op de spoedeisende hulp terecht. Ik vind deze cijfers onaanvaardbaar.

Gemeenten spelen een belangrijke rol als het gaat om de veiligheid van fietsers. Ik wil dat de gemeente:

...kiest voor **30 km/u binnen de bebouwde kom** als standaard. Een kleiner snelheidsverschil tussen auto's en fietsers voorkomt ernstige ongelukken.

...zorgt voor **veilige fietsroutes**, bijvoorbeeld naar school. Denk aan het weghalen van overbodige paaltjes en het maken van veilige oversteekpunten bij drukke kruispunten.

...meer **straatverlichting** plaatst. Zodat iedereen veilig in het donker kan en durft te fietsen.

Deze punten zorgen ervoor dat de fietsveiligheid in de gemeente beter wordt. Graag roep ik u bij deze op om **de fietser op één te zetten**.

Met hartelijke groet,

Een burger die pleit voor meer fietsveiligheid

De lokale afdelingen van de Fietsersbond denken ook graag met u mee om de fietsveiligheid te verbeteren in Meppel. De lokale Fietsersbond afdeling in uw buurt [vindt u hier](#).

Samen zorgen we dat fietsen veiliger wordt. Voor jou. En voor iedereen.

Strategisch beleidsadviseur
Fietsersbond

CONTACT

Niasstraat 6D
3531 WP Utrecht
[Meer contactgegevens](#)

NIEUWSBRIEF

[Uitschrijven](#)
[Privacy](#)

OVER ONS

[Organisatie](#)
[Vacatures](#)
[Lokale afdelingen](#)

WEBSITE

[Homepage](#)
[Fietsroutes](#)
[Routeplanner](#)

Niasstraat 6D • Utrecht, Utrecht 3531 WP • Netherlands • [Klik hier](#) om uit te schrijven.

[Bekijk de e-mail online](#)

Beste gemeenteraadslid,

Gefeliciteerd met uw benoeming als gemeenteraadslid in uw gemeente. Via deze brief vraag ik uw aandacht voor een onderwerp dat mij aan het hart gaat: veiligheid voor fietsers.

Wist u dat fietsers de grootste groep vormen onder verkeersdoden en ernstig verkeersgewonden? Zo komen er landelijk wekelijks **4 tot 5 fietsers** om in het verkeer. Daarnaast komen er dagelijks **15 zwaargewonde fietsers** op de spoedeisende hulp terecht. Ik vind deze cijfers onaanvaardbaar.

Gemeenten spelen een belangrijke rol als het gaat om de veiligheid van fietsers. Ik wil dat de gemeente...:

...kiest voor **30 km/u binnen de bebouwde kom** als standaard. Een kleiner snelheidsverschil tussen auto's en fietsers voorkomt ernstige ongelukken.

...zorgt voor **veilige fietsroutes**, bijvoorbeeld naar school. Denk aan het weghalen van overbodige paaltjes en het maken van veilige oversteekpunten bij drukke kruispunten.

...meer **straatverlichting** plaatst. Zodat iedereen veilig in het donker kan en durft te fietsen.

Deze punten zorgen ervoor dat de fietsveiligheid in de gemeente beter wordt. Graag roep ik u bij deze op om **de fietser op één te zetten**.

Met hartelijke groet,

Een burger die pleit voor meer fietsveiligheid

Samen werken aan een bereikbare en leefbare gemeente

Gefeliciteerd met uw verkiezing als gemeenteraadslid! U begint aan een nieuwe raadsperiode. Mogelijk gaat uw partij deelnemen aan het nieuwe College van B&W. In dit paper geven we u graag enkele punten mee voor de komende vier jaar, die belangrijk zijn voor onze leden. Wij zijn ons er van bewust dat het financieel perspectief voor uw gemeente de komende jaren somber is. Daarom is het belangrijk om met slimme, creatieve oplossingen werk te blijven maken van mobiliteit en leefomgeving.

Mobiliteit is de ruggengraat van het dagelijks leven. Het brengt mensen naar werk, school, sociale contacten en activiteiten en geeft toegang tot recreatie, voorzieningen en zorg. Een goed functionerende gemeente kan niet zonder een goed doordacht mobiliteitsbeleid. Daarnaast is een verkeersveilige en groene woonomgeving cruciaal voor het welzijn van mensen.

Met 5,3 miljoen leden staat de ANWB midden in de samenleving. Wij zetten ons in voor de belangen van inwoners en recreanten. We beschikken over waardevolle inzichten uit (leden)onderzoeken en ondersteunen inwoners en hun (klein)kinderen met maatschappelijke projecten, zoals ANWB Automaatje, Streetwise en Kinderfietsenplan. Graag reiken wij u enkele suggesties aan voor het nieuwe raads- en/of collegeprogramma.

Een bereikbare gemeente voor iedereen

Iedere inwoner en bezoeker moet zich moeiteloos door uw gemeente kunnen verplaatsen, zowel binnen als tussen wijken of kernen. Mobiliteitstransities, zoals autoluwe binnensteden en deelmobiliteit, vragen om doordachte keuzes. Hoe blijft de gemeente toegankelijk voor iedereen: voor ouders die hun kinderen naar school brengen, ouderen, forenzen en recreërende bezoekers? Hoe zorgen we voor een goede balans tussen bereikbaarheid, verkeersdoorstroming en leefbaarheid? Naast een goede bereikbaarheid willen inwoners en bezoekers ook makkelijk en betaalbaar hun auto kunnen parkeren. Slim parkeerbeleid vermindert verkeersdruk (minder zoekverkeer) en draagt zo bij aan een prettige leefomgeving.

Tekstsuggesties voor het nieuwe raads- en/of collegeprogramma:

- *Wij zorgen voor goede verbindingen tussen stedelijke gebied en woonkernen in het landelijk gebied. Inwoners van het landelijk gebied maken immers gebruik van stedelijke voorzieningen, terwijl stedelingen in het buitengebied sporten, ontspannen en recreëren.*
- *Onze gemeente is/blijft met elk vervoermiddel bereikbaar. Bij plannen voor autoluwe (of -vrije) binnensteden zorgen wij dat er tijdig geschikte en betaalbare alternatieven beschikbaar zijn voor bewoners én bezoekers.*
- *We zoeken naar kansrijke locaties voor P&R's en hubs voor mensen en goederen, en ontwikkelen deze locaties.*

- *Verkeerslichten worden, in een samenhangend netwerk van kruispunten, dynamisch afgesteld op de beste verkeersafwikkeling voor kenmerkende periodes van de dag.*
- *We houden de kwaliteit van onze infrastructuur op peil.*

Tekstsuggesties ten aanzien van parkeren:

- *Inwoners worden actief betrokken bij het opstellen van parkeerbeleid, zodat maatregelen beter aansluiten op hun ervaringen en behoeften.*
- *Wij zorgen voor een goede balans tussen voldoende parkeerplaatsen en een groene, leefbare woonomgeving.*
- *Wij nemen maatregelen om de parkeerdruk te verlagen, onder andere door gericht te sturen op het parkeren van voertuigen door bezoekers en gebruikers van voorzieningen, alsmede op geparkeerde bedrijfswagens.*
- *Wij zorgen dat betaald parkeren eerlijk, effectief en betaalbaar wordt ingericht. We monitoren of betaald parkeren daadwerkelijk leidt tot meer beschikbare parkeerplekken in de buurt.*
- *Bij het inrichten van parkeergebieden besteden wij extra aandacht aan sociale veiligheid, zoals goede verlichting en veilige looproutes, zodat bewoners zich veilig voelen bij het parkeren van hun auto.*
- *Wij hanteren maatwerk: per wijk zoeken wij naar de beste combinatie van bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid.*

Veilig onderweg kunnen zijn

Onze leden ervaren meer onveiligheid en agressie in het verkeer. De subjectieve pakkans – het gevoel dat overtredingen worden bestraft – is laag, mede door een beperkte politiecapaciteit. Dit werkt risicovol rijgedrag in de hand. Gemeenten kunnen hier meer grip op krijgen door verkeershandhaving een vaste plek te geven op de bestuurlijke agenda en door boa's waar mogelijk in te zetten op verkeerszaken.

Steeds meer gemeenten stimuleren inwoners om te fietsen of te lopen en daarom verdient verkeersveiligheid extra aandacht. Het aantal ernstig gewonde verkeersslachtoffers stijgt, vooral onder ouderen.

Investeren in fietsinfrastructuur is bewezen effectief: maatregelen uit de tweede tranche van de SPV-investeringsimpuls leverden 1,5 keer zoveel baten op als kosten.

Tekstsuggesties voor het nieuwe raads- en/of collegeprogramma:

- *Verkeersveiligheid wordt een vast agendapunt van het overleg tussen de 'driehoek' (burgemeester, hoofdofficier van Justitie en politie).*
- *Wij maken gebruik van mogelijkheden om boa's meer verkeersbevoegdheden te geven, zodat er meer gehandhaafd kan worden in het verkeer.*
- *Wij investeren in (sociaal) veilige fiets- en wandelpaden, met extra aandacht voor drukke routes naar scholen en sportaccommodaties.*
- *Bij een verlaging van de snelheid in de bebouwde kom van 50 naar 30 km/u hanteren wij maatwerk. Eerst worden de effecten op verkeersveiligheid, doorstroming en handhaafbaarheid nauwkeurig gewogen. Op hoofdwegen met een doorstroombaan blijft de limiet 50 km/u. Dit is nodig voor nood- en hulpdiensten, openbaar vervoer, verkeersdoorstroming én om sluipverkeer tegen te gaan. Wegen die naar 30 km/u gaan, worden geloofwaardig ingericht (nodigen dus uit om 30 te rijden) en er worden afspraken gemaakt over handhaving.*
- *Voor wegen buiten de bebouwde kom, waar verschillende typen weggebruikers gebruik van maken, brengen wij in regionale samenwerking de verkeersveiligheidsrisico's in beeld en zoeken wij gezamenlijk naar maatregelen om deze risico's te verkleinen.*

- *Wij stimuleren verkeersveiligheidscampagnes in onze gemeente en verkeerseducatie op scholen.*

Duurzaam onderweg zijn

Verduurzaming van de mobiliteit is belangrijk, om de uitstoot van CO₂ en schadelijke stoffen te verminderen. De overstap naar elektrisch rijden vraagt om voldoende laadinfrastructuur. Daarnaast kunnen actieve vormen van mobiliteit (nog meer) worden gestimuleerd, zoals fietsen en lopen.

Tekstsuggesties voor het nieuwe raads- en/of collegeprogramma:

- *Wij zorgen voor voldoende veilige stallingsmogelijkheden voor fietsen.*
- *Wij houden het aantal publieke laadpalen in de pas met de verwachte groei van het aantal elektrische voertuigen, en bewaken daarbij de balans met het aantal parkeerplekken voor niet-elektrische voertuigen.*
- *We willen publiek laden betaalbaar houden en zorgen voor de optimale exploitatievorm om dit te waarborgen en excessen uit te sluiten.*
- *Wij maken duidelijke regels voor het laden van elektrische voertuigen op de openbare weg via een verlengde private aansluiting vanaf eigen terrein, en maken oplossingen mogelijk zoals kabelgoten in het trottoir.*
- *Wij onderzoeken of nieuwe mobiliteitsconcepten –zoals deelvoertuigen, vrijwilligersvervoer (bijv. ANWB Automaatje, buurt- of dorpsbus) en pilots met autonoom rijdende voertuigen– duurzame en inclusieve mobiliteit kunnen bevorderen.*

Dicht bij huis recreëren

De noodzaak van het bouwen van extra woningen is evident, maar wij vinden de trend dat de hoeveelheid openbaar groen per woning afneemt zorgelijk. Voldoende recreatief groen (en blauw: water) moet evenveel prioriteit hebben, vanuit het perspectief van brede welvaart. De handreiking Groen in en om de stad (ontwikkeld door Rijksoverheid) kan een hulpmiddel zijn. Hierin staan voor verschillende wijktypes minimum- en streefdoelen voor groen. Het is ook van belang om integraal te kijken waar en op welke wijze binnen andere domeinen (wonen, mobiliteit/infrastructuur, economie, welzijn/sport/bewegen) meer planologische en financiële ruimte voor recreatie kan worden gecreëerd, en hoe recreatie vice versa kan bijdragen aan opgaven in deze domeinen. Bijvoorbeeld door meervoudig ruimtegebruik en koppelingen van opgaven en een betere toegankelijkheid van natuur, riviergebieden en watergangen.

Tekstsuggesties voor het nieuwe raads- en/of collegeprogramma:

- *In elke wijk zorgen wij voor voldoende groen om te kunnen ontspannen en te recreëren.*
- *De hoeveelheid openbaar groen in elke wijk is tenminste 15 m² per woning.*
- *We stimuleren het dichtbij recreëren en zorgen voor goede wandel- en fietsverbindingen, binnen de gemeente en met het omliggende landelijk gebied.*
- *Wij kijken waar en op welke wijze binnen andere domeinen (fysiek, sociaal) meer planologische en financiële ruimte voor recreatie gecreëerd kan worden, en hoe recreatie vice versa aan opgaven in deze domeinen kan bijdragen. De financiële ruimte halen wij onder andere uit de opbrengsten van de toeristenbelasting.*
- *Wij stimuleren meervoudig ruimtegebruik en een betere toegankelijkheid van natuur, riviergebieden en watergangen voor recreanten.*

Mocht u vragen hebben, meer informatie willen, of van gedachten willen wisselen over een van de onderwerpen, dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen. Wij denken graag met u mee. Samen kunnen we ervoor zorgen dat uw gemeente bereikbaar, leefbaar en toekomstbestendig blijft.

Veel wijsheid en succes gewenst in de komende vier jaar!

anwb.nl/belangenbehartiging • belangenbehartiging@anwb.nl

Bezoekadres
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen

Postadres
Postbus 144
9400 AC Assen

T 0592 - 30 63 00
F 0592 - 31 42 48
E info@ggddrenthe.nl
I www.ggddrenthe.nl

Retouradres: Postbus 144, 9400 AC Assen

Aan de formerende partijen van de
Colleges B&W van de Drentse gemeenten
t.a.v. de formateur

Datum 30 maart 2026
Ons kenmerk U260028/GM/RW
Uw kenmerk
Behandeld door G. Meijer
Onderwerp Bestuurlijke inrichting GR Samen Drenthe

Geachte formateur,

Het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Samen Drenthe vraagt uw aandacht voor het volgende.

Met ingang van 1 januari 2026 is de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe gewijzigd in de gemeenschappelijke regeling Samen Drenthe. Deze wijziging is het sluitstuk van een zorgvuldig proces dat de afgelopen jaren met nauwe betrokkenheid van gemeentebestuurders en gemeenteraden is gelopen om een eenduidige governance op het gebied van zorg en veiligheid te integreren in een gemeenschappelijke regeling waarin ook de publieke gezondheid is belegd. Hiermee is beoogd om het aantal bestuurlijke tafels waarin zorg en veiligheid versnipperd was belegd te reduceren en een integrale aansturing op inhoud en financiën op dit domein te realiseren. Met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling van GGD Drenthe is tevens het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe ondergebracht binnen deze gemeenschappelijke regeling. Dit ook vanuit de overtuiging hiermee een betere inhoudelijke en organisatorische verbinding te maken met het bredere domein van zorg en veiligheid.

Een vraagstuk dat nog aan de orde is, is hoe de bestuurlijke inrichting van de gemeenschappelijke regeling Samen Drenthe het beste kan worden vormgegeven en waarbij de beide beleidsdomeinen die binnen de gemeenschappelijke regeling zijn belegd, namelijk Zorg en Veiligheid en Publieke Gezondheid, bestuurlijk kunnen worden geborgd. Duidelijkheid op dit gebied is noodzakelijk zodat het nieuwe bestuur van Samen Drenthe straks met een heldere werkwijze van start kan gaan.

De afgelopen maanden heeft een bestuurlijke consultatieronde plaatsgevonden naar dit vraagstuk. Hieruit zijn twee scenario's naar voren gekomen, namelijk een scenario waarbij naast een Algemeen en een Dagelijks Bestuur voor zowel het domein van Zorg en Veiligheid als Publieke Gezondheid een Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) wordt ingericht, en een scenario zonder Bestuurlijke Adviescommissies. Met de Bestuurlijke Adviescommissies in het eerste scenario wordt beoogd inhoudelijke betrokkenheid van bestuurlijke portefeuillehouders vorm te geven ter voorbereiding van besluitvormende agendering in

Algemeen en Dagelijks Bestuur. In het tweede scenario wordt deze inhoudelijke betrokkenheid integraal in het Algemeen en Dagelijks Bestuur belegd.

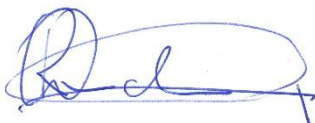
Na ampele overweging zijn wij als Dagelijks Bestuur van Samen Drenthe voornemens om het Algemeen Bestuur in zijn vergadering van 15 april a.s. het tweede scenario ter besluitvorming voor de inrichting van de bestuursstructuur voor te leggen. Dus om de bestuurlijke aansturing van de domeinen Zorg en Veiligheid en Publieke Gezondheid integraal te beleggen binnen een Algemeen en Dagelijks Bestuur. Wij hechten aan een zo eenvoudig mogelijke bestuurlijke inrichting van de gemeenschappelijke regeling als uitgangspunt. In de gemeenschappelijke regeling is de instelling van Bestuurlijke Adviescommissies expliciet als mogelijkheid opgenomen. Mocht in de toekomst de wens tot de inrichting van Bestuurlijke Adviescommissies toch naar voren komen dan kan dit alsnog worden gerealiseerd. Het Dagelijks Bestuur zal het Algemeen Bestuur daarom voorstellen om het functioneren van de gekozen bestuurlijke inrichting halverwege de nieuwe bestuursperiode te evalueren en de mogelijke inrichting van Bestuurlijke Adviescommissies daarin opnieuw te overwegen.

Vooruitlopend op besluitvorming in het Algemeen Bestuur van 15 april a.s. hechten wij eraan om u hier nu reeds over te informeren. Aangezien met de voorgestelde bestuurlijke inrichting van de gemeenschappelijke regeling integrale afweging en besluitvorming over beide domeinen Zorg en Veiligheid en Publieke Gezondheid binnen het Algemeen en Dagelijks Bestuur dient plaats te vinden verzoeken wij u bij de vorming van de nieuwe Colleges B & W en de portefeuilleverdeling daarbinnen nu reeds rekening hiermee te houden. Van belang is dat het lid dat door het College, conform het gestelde in de gemeenschappelijke regeling Samen Drenthe, wordt aangewezen als lid van het Algemeen Bestuur van Samen Drenthe ook over het mandaat beschikt om deze integrale verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Dit vraagt om goede afspraken hierover binnen het College.

Na definitieve besluitvorming in het Algemeen Bestuur van 15 april a.s. zullen wij u hierover berichten. Daarna zal de nadere uitwerking van de bestuurlijke inrichting worden opgepakt. De organisatie van een goede ambtelijke voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming in Algemeen en Dagelijks Bestuur op beide domeinen maakt hiervan expliciet onderdeel uit.

Wij wensen u veel succes bij de vorming van de nieuwe Colleges.

Met vriendelijke groet,

Raymond Wanders,
Voorzitter

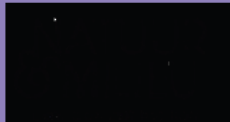

Nelleke Vedelaar,
secretaris

Betreft:
**Inspiratie voor uw nieuwe raadsperiode
maart 2026**

Kansen benutten voor sneller, meer duurzamere én betaalbare woningen

Een initiatief van:

Gesteund door:

ACAN NL, Aedes, BNI, BNSP,
BouwHulpGroep, CoLA, DGBC, FRK,
GIDEON, IABR, Mevrouw Meijer, NEPROM,
NVTL, OnderhoudNL, Platform31,
Platform Woonopgave, VastgoedBelang,
Vereniging Deltametropool

Geachte fractievoorzitters, gemeenteraadsleden,

Namens NRP (Nationaal Renovatie Platform), Natuur & Milieu en diverse partners in de gebouwde omgeving feliciteren wij u met uw benoeming. Aan het begin van een nieuwe raadsperiode liggen er kansen om richting te geven aan een gemeente waarin iedereen toegang heeft tot een passende, duurzame en betaalbare woning.

Met deze brief delen wij inzichten die u kunt meenemen bij de vorming van een nieuw collegeakkoord, of voor een constructieve oppositierol. Het doel: op korte termijn meer betaalbare woningen mogelijk maken door slimmer gebruik van de bestaande gebouwde (woning)voorraad zonder extra druk op ruimte, infrastructuur en klimaat.

Tekort aan woningen

Steeds meer mensen in Nederland vinden moeilijk een betaalbare, passende woning. In 2025 bedroeg het tekort ongeveer 400.000 woningen. Vooral mensen met een lager of onzeker inkomen, alleenstaanden, ouderen en starters vinden moeilijk een geschikte woning. Tegelijk overschrijdt het Nederlandse CO₂-budget voor de bouwsector dit jaar de veilige grens van 1,5 °C die is vastgesteld in het Parijs Akkoord. De centrale vragen voor gemeenten zijn: waar creëren we ruimte, hoe doen we dat duurzaam en in samenhang met andere opgaven, en hoe versnellen we zodat woningzoekenden sneller terecht kunnen?

Beter benutten: een directe, duurzame en sociale woonoplossing

Hoewel er een tekort is aan woningen, beschikt Nederland tegelijkertijd over ruim acht miljoen bestaande woningen. Veel van deze woningen sluiten niet meer aan bij de huidige huishoudenssamenstelling. Er zijn veel gezinswoningen, maar het aantal eenpersoons-huishoudens stijgt juist sterk. Daardoor hebben woningen veel ongebruikte ruimtes, terwijl veel woningzoekenden geen plek kunnen vinden.

Door deze ruimte beter te benutten kunnen gemeenten op korte termijn snel en kwalitatief veel woningen realiseren. Dit kan door woningsplitsen, woningdelen, hospita regeling, toevoegen van een verdieping of transformatie van kantoorpanden en leegstaand vastgoed. Zoals de Rijksbouwmeester recent benadrukte, ligt hier op korte termijn een grote kans ten opzichte van grootschalige gebiedsontwikkelingen.¹ Dit bespaart naast tijd - twee keer zo snel - ook veel ruimte, materialen en energie, en is daarmee een duurzame manier om extra woonruimte te realiseren.² Tegelijk is het een én-én opgave: nieuwbouw en renovatie-opgaven kunnen elkaar dienen. Daarom zijn op middellange termijn locaties binnen de bestaande stad voor betaalbare woningen van belang.

Veel inwoners staan ervoor open om op, naast of in hun huis extra woonruimte te realiseren. Toch lopen mensen tegen goed bedoelde, maar ook belemmerende regels aan. Gemeenten hebben juist hier een cruciale rol: door het beleid slimmer in te richten kan meer gerealiseerd worden, terwijl de leefbaarheid en weerbaarheid van wijken versterkt wordt.

¹ [Nieuwsuur, Rijksbouwmeester: woningsplitsing op korte termijn belangrijker dan nieuwbouw, 2026.](#)

² Eerder heeft een brede coalitie met ruim 100 ondertekende organisaties het manifest [De meeste woningen staan er al](#) aangeboden aan de Rijksoverheid om Beter Benutten verder te ontwikkelen. Daarnaast is in november 2025 vanuit 2700 organisaties de petitie [Meer, sneller én duurzamer woningen toevoegen](#) aangeboden aan de Tweede Kamercommissie VRO.

Hoe kunt u dit aanpakken?

Onderstaande zes beleidsopties zijn direct toepasbaar, sluiten aan op de praktijk en laten in meerdere gemeenten goede resultaten zien.³

1. Versoepel de parkeernorm

Vaste parkeernormen vormen in bestaande wijken vaak een barrière voor woningvorming. Extra woningen hebben volgens de huidige lokale regels meestal extra parkeerplaatsen nodig, terwijl de ruimte daar vaak voor ontbreekt. Hierdoor gaan aanvragen voor splitsing of woningdelen verloren. Dit terwijl veel jongeren, studenten en andere woningzoekenden helemaal geen auto hebben. Hierbij speelt een reëel dilemma: krijgt de schaarse ruimte voor parkeren voorrang of krijgen meer woningen prioriteit? Door vaste parkeernormen te hanteren kunnen minder woningen worden gerealiseerd. Dit kan anders. Door normen flexibel toe te passen - passend bij de doelgroep, wijk, reële parkeerdruk en brede bereikbaarheid - ontstaat ruimte om extra woningen toe te voegen zonder dat de parkeerdruk te hoog wordt of het aanwezige groen aangetast wordt.⁴

2. Werk met maatwerk per wijk in plaats van generieke regels

Elke buurt is anders. Door aanvragen te beoordelen op basis van lokale omstandigheden en daar waar nodig aanvullende voorwaarden te stellen (zoals goede fietsvoorzieningen, OV), kan meer woonpotentieel worden benut terwijl de leefbaarheid versterkt wordt. Een 'ja, tenzij'-houding versnelt en verbindt.

3. Maak gebruik van de kracht van de driehoek 'gemeente, woningcorporatie/investeerders en ontwikkelaar'

om opgaven en belangen - sociaal en ruimtelijk - te integreren en koppelkansen te benutten. Zo sluiten renovatie, realisatie van woningen en sociale vraagstukken beter op elkaar aan in dezelfde wijk. Het combineren van deze opgaven versterkt bovendien vaak de businesscase, waardoor projecten financieel haalbaarder worden.

4. Maak 'Beter Benutten' financieel aantrekkelijk

Strikte definities van een huishouden of het toepassen van bijvoorbeeld de kostendelersnorm kunnen woningdelen ontmoedigen. Binnen gemeentelijke kaders is ruimte om samenwoonvormen te faciliteren, bijvoorbeeld door de kostendelersnorm niet toe te passen of bijstand niet te laten vervallen. Zo worden financiële nadelen voorkomen en deze woonvormen aantrekkelijker gemaakt.

5. Zet ontwerpers in om de kansen op wijkschaal in beeld te krijgen

Ontwerpkracht op zowel stedenbouwkundige als architectonische schaal is essentieel om van deze opgaven de potentie (aantallen alsook maatschappelijke doelen) op schaal van de wijk in beeld te brengen. Architecten kunnen bovendien kwaliteit toevoegen met bijzondere woonconcepten (zoals woonzorg, jong-oud, mantelzorg en multi-generatiewoningen) bij zowel renovatie als nieuwbouw. Aanpasbare plattegronden en gedeelde voorzieningen vergroten de leefkwaliteit op korte en lange termijn en versterken sociale verbondenheid.⁵ Stel daarom verkennend stedenbouwkundig alsook architectonisch ontwerp centraal in de cultuur van het 'Beter Benutten'.

³ Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op de belemmeringen die gemeenten ervaren rondom woningdelen en woningsplitsen, zoals vastgesteld in het onderzoek door Companen: [Gemeentelijk beleid voor woningdelen en woningsplitsen, 2025](#).

⁴ De provincies Zuid-Holland en Utrecht, Aedes en Platform31 stelden een [handreiking op over slim omgaan met parkeernormen, 2025](#).

⁵ Zie de publicatie van het College van Rijksadviseurs voor inspirerende voorbeelden: [Beter benutten bestaande rijtjeswoningen](#).

6. Benut ook uw maatschappelijk vastgoed

Door bijvoorbeeld bestaande scholen niet te slopen, maar te behouden en hoogwaardig te renoveren, bereikt u een mooie en duurzame oplossing voor de toekomst.⁶

Samen benutten we het bestaande potentieel

Door de bestaande voorraad woningen slimmer te gebruiken, kan uw gemeente op korte termijn bijdragen aan het verminderen van het woningtekort, inzetten op kwalitatieve leefbaarheid én invulling geven aan de klimaatdoelstellingen. Inwoners, corporaties, private investeerders en andere partijen willen initiatieven ontplooiën: met passend beleid kunt u deze energie versterken, ondersteunen en versnellen. We nodigen u uit samen te werken aan een lerende omgeving waarin gemeenten onderling ervaringen uitwisselen en van elkaar leren. Mocht u hier interesse in hebben, dan delen we graag goede voorbeelden en gaan we hierover verder met u in gesprek.

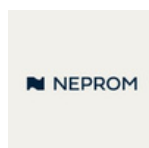
Tot slot attenderen we u graag alvast op het landelijk congres voor wethouders en raadsleden op 27 november 2026. Tijdens deze middag wordt besproken over welke instrumenten bestuurders kunnen beschikken om ruimtelijke transitie met zoveel mogelijk kwaliteit te (be)sturen. Wij wensen u veel succes en wijsheid in uw rol als gemeenteraadslid.

Namens initiatiefnemers,

NRP
Elisabeth Boersma

Natuur&Milieu
Marjolein Demmers

Gesteund door:

⁶ Hoogwaardige renovatie van schoolgebouwen stoot 30-50% minder CO₂ uit dan gelijkwaardige nieuwbouw, en is 10-30% goedkoper. Vergelijkbare cijfers gelden voor woningbouw. Zie voor berekeningen en voorbeelden de publicatie van Stichting Mevrouw Meijer, [Beter dan sloop](#), 2025.

Contactgegevens

NRP

ir. elisabeth boersma / directeur bestuurder

e.boersma@nrp.nl

0624580545

Jan van dam / bureaumanager

secretariaat@nrp.nl

www.nrp.nl

Afzender: Werkgroep mantelzorg, Gezonde Marke
Datum: 30-03-2026
Aan: Griffie en gemeenteraadsleden van de gemeente Meppel

Betreft: Aandacht voor jonge mantelzorgers in het coalitieprogramma

Geachte griffier, geachte leden van de gemeenteraad,

In deze belangrijke fase, waarin gewerkt wordt aan nieuwe coalitieakkoorden en beleidsprioriteiten, vragen wij graag uw aandacht voor een thema dat helaas vaak onderbelicht blijft: jonge mantelzorgers.

Jonge mantelzorgers zijn kinderen en jongeren t/m 24 jaar die opgroeien met een gezinslid dat chronisch ziek of gehandicapt is of een psychische aandoening heeft. Deze kinderen en jongeren hebben extra zorgtaken, maken zich zorgen of ervaren een zorgtekort in het gezin. In elke gemeente gaat het om een aanzienlijke groep jongeren (20,7% in de gemeente Meppel, bron: vzinfo). Zij leveren een waardevolle bijdrage, maar ervaren tegelijkertijd vaak extra druk op hun ontwikkeling, schoolprestaties en welzijn.

Wij zien in de praktijk dat tijdige herkenning en passende ondersteuning essentieel zijn om overbelasting te voorkomen en gelijke kansen voor deze jongeren te waarborgen. Gemeenten spelen hierin een cruciale rol, bijvoorbeeld via het jeugdbeleid en het sociaal domein.

Daarom roepen wij u op om in het coalitieprogramma expliciet aandacht te besteden aan jonge mantelzorgers. Denk hierbij aan:

- het vergroten van bewustwording en herkenning binnen onderwijs en zorg;
- laagdrempelige ondersteuning en respijtmogelijkheden;
- inzet op de samenwerking tussen gemeente, scholen en welzijnsorganisaties;
- en het betrekken van jonge mantelzorgers zelf bij beleid en besluitvorming.

Graag denken we als netwerk met u mee over hoe dit thema concreet vorm kan krijgen binnen uw gemeente¹. Daarnaast werken we in Drenthe momenteel aan een Actieplan Jonge Mantelzorg, waarmee we inzetten op de zichtbaarheid van jonge mantelzorgers en de bewustwording rondom dit thema. Eventuele input voor dit plan horen we graag.

Wilt u meer te weten komen over het thema jonge mantelzorg? Kijk de documentaire [Mijn zorg, mijn kracht](#), gemaakt door jongerenwerkers van welzijnsorganisaties Neie Naober, Andes en Impuls.

Wij vertrouwen erop dat u het belang van deze groep jongeren meeweegt in de komende beleidsvorming.

Met vriendelijke groet,

Werkgroep mantelzorg, Gezonde Marke

¹ U kunt hiervoor contact opnemen met Martin Bakker (m.bakker@cmostamm.nl) van Trendbureau Drenthe, trekker werkgroep Mantelzorg van de Gezonde Marke.

Betreft: Een gezonde gemeente begint bij uw keuzes in het coalitieakkoord

Geachte onderhandelaars en ondersteuners,

De komende periode komt er veel op u af. Of u nu veel ervaring heeft of net nieuw bent: u staat in deze coalitieonderhandelingen én de komende vier jaar voor keuzes die direct van invloed zijn op de gezondheid van uw gemeente. Wij wensen u als Koepel Artsen Maatschappij + Gezondheid (KAMG) veel wijsheid (en plezier!) toe.

Onze leden - van adviserend artsen voor de gemeente tot artsen infectieziektebestrijding bij de GGD - staan dagelijks midden in uw wijken en dorpen. Daar zien zij dat er nog een lange weg te gaan is naar een samenleving waarin niet zorg, maar gezondheid het doel is. Het coalitieakkoord dat volgt uit uw onderhandelingen, biedt een kans om een volgende stap te zetten in het gezond maken en houden van uw inwoners. Doet u met ons mee door de volgende punten op te nemen in het akkoord?

Zet volksgezondheid op één, voor alle inwoners

Alle inwoners van uw gemeente verdienen een gelijke kans op een gezond leven. In Nederland verschillen gezonde levensjaren soms tientallen jaren tussen wijken in dezelfde dorpen en steden. Gezond gedrag is voor veel mensen geen kwestie van willen, maar van kunnen. Ook stress heeft grote gezondheidseffecten. Gezondheid reikt dus verder dan zorg, maar gaat ook om wonen, huiselijk geweld, schulden, veiligheid en maatschappelijke ondersteuning. Hierbij is samenwerking tussen burgers, de gezondheidszorg, het sociaal domein, wijknetwerken, beleidsmakers én volksvertegenwoordigers cruciaal. Maak daarom gezondheid leidend in gemeentelijk beleid (Health in All Policies) door:

- Een 'gezondheidstoets' op te nemen bij grote beleidskeuzes (bijvoorbeeld rondom wonen, armoede/schuldhelp, jeugd, inrichting en reclame openbare ruimte, veiligheid).
- Gezondheid te integreren in ruimtelijke plannen: woningen zonder schimmel, hitteaanpak, luchtkwaliteit, loop- en fietsroutes, speelruimte en tot slot radicale vergroening. De opbrengsten van een Groene en Gezonde Stad zie je jaarlijks terug in lagere kosten in het sociaal domein en gezondheid. Kijk [hier](#) voor kennis en ervaring.
- Het versterken van gezondheid in de wijken en gebieden met grote achterstanden. Maak het 'bereik van kwetsbare gezinnen' een expliciet doel en zet in op passende communicatie in de juiste taal en routes via lokale sleutelfiguren.
- Een structureel budget vast te leggen voor wijkgerichte preventie en outreach in samenwerking met GGD/JGZ en lokale netwerken, i.p.v. enkel projectsubsidies.

Investeer in preventie

Investeren in preventie klinkt misschien alsof het geld kost, maar het levert op de lange termijn juist gezonde gemeentefinanciën op. Preventie resulteert namelijk in gezondere inwoners, lagere kosten van zorg en welzijn, minder druk op schaarse professionals in de zorg en ondersteuning, betere schoolprestaties en hogere inkomens. U kunt inzetten op:

- (Het versterken en vernieuwen van) Een [lokaal preventieakkoord](#) met vastgelegde langetermijndoelen die raadsperiodes overstijgen.
- Afspraken over een actieve bijdrage van de gemeente aan vaccinatiebereik, met outreach in wijken/scholen en inzet op vertrouwen en begrijpelijke informatie.
- De basis op orde voor infectieziektebestrijding: heldere samenwerking met GGD/partners en crisiscommunicatie (incl. bereik van moeilijk bereikbare groepen).

We hopen van harte dat u bovenstaande punten mee wilt nemen in uw gesprekken over het coalitieakkoord. Als u nog vragen heeft of hier met ons over door wil praten, dan zijn we daar

KAMG

Voor artsen Maatschappij + Gezondheid

vanzelfsprekend graag toe bereid. KAMG denkt als partner van gemeenten en GGD'en graag mee over de vertaling van volksgezondheidsopgaven naar concrete keuzes. We wensen u nogmaals ontzettend veel wijsheid en succes de komende tijd!

Met vriendelijke groet,
Karine van 't Land

Voorzitter KAMG

Arts Maatschappij + Gezondheid

k.vantland@kamg.nl

Koepel Artsen Maatschappij + Gezondheid (KAMG) vertegenwoordigt artsen uit acht wetenschappelijke verenigingen van artsen buiten het ziekenhuis die allemaal hetzelfde uitgangspunt delen: een brede, 360° blik op gezondheid.

Aan: formateur voor coalitieakkoord in Meppel
p/a griffie (heer Spoelstra)
Postbus 501, 7940 AM Meppel

Geachte heer/mevrouw,

Namens Koninklijke Binnenvaart Nederland (KBN) en de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens (NVB) feliciteren wij u met uw benoeming en wensen wij u veel succes bij het vormen van een nieuw college voor Meppel.

Uw haven vormt een stille maar onmisbare pijler onder de lokale en regionale economie in het bijzonder ook voor uw gemeente. In gemeente Meppel is die betekenis van uw ligging aan het water concreet zichtbaar: uw binnenhaven biedt maar liefst een totaal toegevoegde waarde (direct en indirect) van 96 miljoen euro en een directe en indirecte werkgelegenheid van 669 banen.¹

De binnenvaart zorgt voor duurzame aan- en afvoer van goederen, versterkt de bereikbaarheid van steden en bedrijventerreinen en draagt bij aan leefbaarheid door het beperken van vrachtverkeer over de weg. Bijvoorbeeld wanneer het gaat om de woningbouw opgave, gaat van al het bouwgrondstoffen vervoer, 44,6% over water (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2025).² Ook voor het personenvervoer (rondvaartboten, riviercruiseschepen en veerdiensten) is de binnenvaart voor veel gemeenten van belang voor zowel de lokale economie als de lokale mobiliteit.

Een gemeente met een waterverbinding heeft enorme potentie. Juist daarom is het van belang om in het coalitieakkoord expliciet aandacht te besteden aan de randvoorwaarden voor een goed functionerende haven in uw gemeente. Het is van belang dat de gemeente het behoud en de versterking van haventerreinen en kades blijft ondersteunen en aandacht houdt voor noodzakelijke werkzaamheden aan de regionale vaarwegen, zoals de scheepvaartcorridor IJsselmeer–Meppel en de verbreding v

Wij roepen u op om in de komende jaren duurzaam goederen- en personenvervoer over water te stimuleren door:

1. Optimaal gebruik en bescherming van watergebonden bedrijfslocaties

In veel gemeenten staat de ruimte langs het water onder druk. De aantrekkelijkheid van wonen aan water en de grote woningbouwopgave spelen hierbij een rol. Maar dit is niet de enige uitdaging. Watergebonden bedrijventerreinen en kades worden steeds vaker ingezet voor functies die geen relatie hebben met het water, terwijl deze locaties juist van strategisch belang zijn voor duurzaam transport (minder vervoer over de weg), circulaire bedrijvigheid en regionale economie. Wij vragen u om in het coalitieakkoord expliciet te kiezen voor het behoud van watergebonden functies op watergebonden locaties en scherp te sturen op het principe: het juiste bedrijf op de juiste plek. Dit voorkomt onomkeerbare keuzes en houdt ruimte beschikbaar voor economische activiteiten die afhankelijk zijn van vervoer over water.

¹ Bron: Binnenhavenmonitor 2025, bladzijde 33.

² Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025, 12 mei). Binnenvaart vervoert meer goederen in 2024. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/20/binnenvaart-vervoert-meer-goederen-in-2024>

2. Schaarse ruimte aan het water in te zetten voor duurzame aanvoer van bouwgrondstoffen voor de woningbouwopgave

De kracht van binnenhavens en loskades zit in de verbinding van de verschillende vervoersmodaliteiten. Een haven is pas toekomstbestendig als zij functioneert als knooppunt waar water, weg en – waar mogelijk – spoor samenkomen. Gemeentelijk beleid kan dit versterken door ruimte te bieden aan ketenverbindingen, overslagfaciliteiten en goede ontsluiting van haventerreinen. Zo kan uw haven ook een oplossing zijn als het gaat om bijvoorbeeld het aanvoeren van materialen voor uw woningbouwopgave. Door multimodaliteit daadwerkelijk in de haven te organiseren, wordt vervoer over water een vanzelfsprekend onderdeel van regionale logistieke ketens en wordt de druk op het wegennet verminderd.

3. De haven aantrekkelijk te maken voor binnenvaart: zet in op voldoende ligplaatsen met passende (sociale) voorzieningen

Voor binnenvaartondernemers, zowel in het goederen- als het personenvervoer, zijn ligplaatsen geen luxe, maar essentiële infrastructuur. Het gaat daarbij niet alleen om nautische veiligheid, maar ook om goede sociale voorzieningen: sanitaire faciliteiten, afvalvoorzieningen, walstroom, veilige toegang tot de wal en mogelijkheden voor auto-afzet. Uit het recent opgeleverde MKB-binnenvaartonderzoek³ blijkt dat juist deze sociale infrastructuur cruciaal is voor het verdienvermogen, de aantrekkelijkheid van het beroep en het behoud van vakmensen in de sector. Gemeenten spelen hierin een sleutelrol, omdat ligplaatsen en voorzieningen vaak direct samenhangen met lokaal beleid en ruimtelijke keuzes.

Wij realiseren ons dat gemeenten voor grote opgaven staan en dat keuzes gemaakt moeten worden. Tegelijkertijd zien wij dat gerichte aandacht voor uw unieke positie als gemeente gelegen aan het water, in het coalitieakkoord grote effecten kan hebben voor economie, duurzaamheid en leefomgeving. Daarmee kunt u directe toegevoegde waarde voor uw gemeente creëren en tevens indirecte effecten bereiken voor uw regio en de verduurzaming van de vervoersketen.

Wij gaan graag met u of het nieuw te vormen college in gesprek om deze aandachtspunten nader toe te lichten en mee te denken over concrete uitwerking voor Meppel.

Met vriendelijke groet,

Ad Koppejan

Voorzitter

Koninklijke Binnenvaart Nederland (KBN)

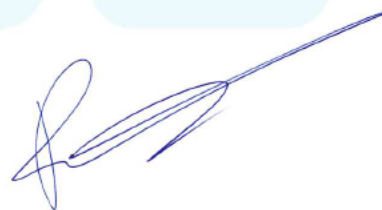

Email: a.koppejan@binnenvaart.nl

René Leegte

Voorzitter

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens (NVB)

Email: voorzitter@binnenhavens.nl

³ Bron: CONTINUÏTEIT & FLEXIBILITEIT Een onderzoek naar verleden, heden en toekomst van mkb-binnenvaartbedrijven; AHA Data; datum: 12-03-2025